

Bulletin slovenskej advokácie

**Pozemkové úpravy
a neznámi vlastníci
pozemkov
na Slovensku**

**Medzinárodná
súdna právomoc
pri porušení práv
k ochrannéj
známke EÚ
v online prostredí**

**Nárok veriteľa na
paušálnu náhradu
nákladov spojených
s uplatnením
pohľadávky**

Advokátske povolanie
v post-profesijnom svete:
**Poslanie advokácie
v ústavnom štáte**

MÁTE PRÁVO NAKUPOVAŤ VÝHODNE!

**Ste v zozname Slovenskej advokátskej komory?
Na alza.sk teraz môžete využívať
špeciálny program s radom výhod.**

OSOBNÝ OBCHODNÍK

Privátny poradca vám bude k dispozícii na telefóne
či e-maili.

EXKLUZÍVNY CENNÍK A SPLATNOSŤ

Lepšie ceny a splatnosť dohodou, ako vám to znie?

VYJDEME VÁM V ÚSTRETY

Nenašli ste u nás vysnívaný produkt? Zoženieme ho.

RÝCHLE DODANIE PO CELEJ SR

Najneskôr do dvoch dní u vás alebo na pobočke.

Ako sa registrovať do programu? Stačí mať vytvorený účet na alza.sk
a potom sa nám ozvite na čísle +420 225 340 188 alebo e-mailom org@alza.sk

Všetky informácie a podmienky programu nájdete tu: www.alza.sk/advokati

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števíček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 20. 1. 2021

Uzávierka redakčnej časti: 5. 2. 2021

Toto číslo vyšlo 19. 2. 2021

SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA

bulletin slovenskej advokácie 1-2/2021

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Mojou prioritou je zachovať nezávislú stabilnú advokáciu ako dôstojného partnera ministerstvu spravodlivosti, prokuratúre a súdom
JUDr. Viliam Karas, PhD.
- 7 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
- DISKUSIA**
- 9 Ústavný súd vracia dovolaniu ľudskú tvár
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 11 Pozvánka do diskusie: K rekodifikácii práva obchodných spoločností
doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Pozemkové úpravy a neznámi vlastníci pozemkov na Slovensku
JUDr. Peter Gabrik
- 17 Medzinárodná súdna právomoc pri porušení práv k ochrannej známke EÚ v online prostredí
Mgr. Matej Michalec, LL.M.
- 24 Nárok veriteľa na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky
Mgr. Tomáš Čentéš, PhD.
- 32 Advokátske povolanie v post-profesijnom svete: Poslanie advokácie v ústavnom štáte
prof. JUDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M.
- JUDIKATÚRA**
- 40 Prokurátor ako orgán vydávajúci európsky vyšetrovací príkaz
- 42 Zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú neprihlásením pohľadávky do konkurzného konania
- 44 Skončenie pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa a prezumpcia nevinny

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Aktuálne udalosti
- 50 Z decembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 51 Výsledky publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie za rok 2020
- 52 Seminár o americkom práve: po prvý raz dištančne
- 53 Schopnosť stanoviť si hranice ako ďalší krok k budovaniu odolnosti
- 55 Povinnosť advokáta riadne a včas postupovať podľa pokynu klienta
- 56 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 57 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 58 *Bulletin advokacie* prináša...
- 60 Využívanie videokonferencií v advokátskej praxi

ZAUJÍMAVOSTI

- 62 Obhajca pred nástupom a po nástupe totality
JUDr. Michal Rampášek
- LITERATÚRA**
- 65 Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom
Pavol Dinka
- 67 Za JUDr. Zoltánom Ludíkom †
Viliam Karas

K obálke: Prezidentka SR Zuzana Čaputová prijala predsedu SAK Viliama Karasa v prezidentskom paláci. Viac na s. 48.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, vážení čitatelia,

keď som pred dvanástimi mesiacmi bilancoval rok 2019, ani vo sne mi nenapadlo, čo rok 2020 prinesie. Nemám na mysli politiku alebo politický vývoj – napokon, to na stránky nášho časopisu ani nepatrí; skôr mám na mysli rôzne s politikou niekedy súvisiace udalosti, ktoré by nemali mať miesto v právnom štáte. Okrem nešťastného Covidu, ktorý celkom zmenil životy a niektorým spôsobil aj osobnú tragédiu, rok 2020 nastolil diskusiu o zaujímavých právnych témach, napríklad o prezumpcii nevinoty, právnom štáte, verejnom a súkromnom záujme, kajúcnikoch, dôvodoch väzby a pod. Tieto témy nie sú nové, do pozornosti verejnosti sa však dostali medializovaním veľkých trestných vecí. Je zaujímavé, že skoro všetky tieto témy sme prostredníctvom vašich príspevkov rozdiskutovali na stránkach Bulletinu. Ja osobne, hoci vykonávam advokáciu už 46 rokov, som sa napr. dozvedel, že existujú advokáti, ktorí obhajujú len tých obvinených, ktorí sa doznajú k trestnej činnosti a spolupracujú s políciou; že súdne pojednávanie sa môže konať v skrátenej forme pred súdnou sieňou alebo najlepšie pred väznicou, kde naši kolegovia aj za účasti prokurátora a náležitej pozornosti médií podrobne vyhodnotia dôkazy, ktoré boli vykonané pred orgánmi činnými v trestnom konaní, pričom rozsudok už na druhý deň vynesú nielen bulvárne médiá, ktorých príspevky spracujú redaktori bez predstavy o podstate a význame prezumpcie nevinoty. Domnievam sa, že vo vzťahu k médiám a našim povinnostiam voči klientom je neustále potrebné s prihliadnutím na etiku výkonu povolania túto otázku otvárať na úrovni interných advokátskych predpisov či zákona, pretože naznačený trend je stále na vzostupe a z môjho pohľadu naberať netolerovateľný smer. Záujem zviditeľniť sa niekedy prevládne nad záujmom klientov. Problém spočíva len v tom, že pokiaľ sa tak deje bez súhlasu dotknutých osôb, tieto ani netušia, aké im to môže spôsobiť problémy. Vážim si sudcov, ktorí odolávajú tlaku a rozhodujú medializované trestné veci v súlade s literou zákona. Sme malá krajina a skoro všetci sa poznáme; o to je to ťažšie. Čo ma motivuje k týmto úvahám? Nikdy som nepočul, aby advokát nabádal občanov prostredníctvom sociálnych sietí, ba dokonca aj výzvou za účasti verejnosti na porušovanie zákona alebo hygienických predpisov len z dôvodu uspokojenia svojho ega, a potom dal ruky preč. Chcem vás poprosiť: na stránkach Bulletinu máme dosť priestoru určeného pre vás, aby sme v podobe vašich – a to zdôrazňujem – odborných príspevkov otvárali rôzne témy.

So záujmom sledujem, ako sa čudujú tí, ktorých sa nikdy v osobnom živote nedotkla mašinéria trestného konania, podmienkam väzby, spôsobom vykonávania dôkazov, prekážkam kladeným advokátom, aby nemali ľahký prístup ku klientom; na tento stav aj advokácia viackrát upozorňovala. Patria sem napr. nedôstojné priestory, kde sa niekedy najmä v prípravnom konaní vykonávajú úkony trestného konania. Je pravda, že po roku 1989 došlo k mnohým zmenám aj vo väzniciach, okrem iného v prístupe personálu a v podmienkach napr. výkonu trestu, ale podmienky väzby zostávajú stále takmer rovnaké, najmä v kontexte kolúzneho väzby. Pozitívne vnímam otvorenie tejto témy. Ocitnúť sa v stiesnenom prostredí 23 hodín bez akéhokoľvek kontaktu niekedy aj viac rokov musí zanechať na každom človeku dlhodobé, ak nie celoživotné následky. Pokiaľ následne dôjde k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby vo veciach, kde bol obvinený vzatý do väzby, vždy ide o zákonný nárok dotknutej osoby na náhradu škody (až na zriedkavé výnimky). Takáto osoba dostane podľa súčasnej právnej úpravy odškodnenie v minimálne výške, ktorá však nezodpovedá spôsobenej ujme. Väzba okrem priamej fyzickej alebo psychickej ujmy na zdraví môže mať ďalekosiahle následky v bežnom rodinnom, osobnom či spoločenskom živote alebo uplatnení. Nedá mi nespomenúť si v tejto súvislosti na známy taliansky film „Vyšetrenie sa skončilo, zabudnite“.

Rok 2021 bude na komorové udalosti bohatý – uskutoční sa konferencia spojená s voľbami do orgánov SAK a prijímaním noviel stavovských predpisov. Uvedomujem si, že „covidová“ situácia vniesla do existencie vo všeobecnosti pocit apatie, v niektorých prípadoch doslova existenčné problémy. Všetko však raz pominie, a preto vás vyzývam do diskusie. Stále rezonujú témy, ktoré zasluhujú pozornosť. Tvoriví autori naplňujú obsah Bulletinu a robia z neho živý organizmus. Na stránkach časopisu sa snažíme počas celého roka prichádzať s najnovšími informáciami užitočnými pre vašu advokátsku prax. Budeme sa snažiť takto pracovať aj v roku 2021, bez vašej súčinnosti to však nepôjde.

Prajem nám všetkým kolektívne veľa zdravia, pracovných úspechov a hlavne, aby sa pandémie podarilo poraziť.

Jozef Brázdil
predseda redakčnej rady BSA

ROZHOVOR

Mojou prioritou je zachovať nezávislú stabilnú advokáciu ako dôstojného partnera ministerstvu spravodlivosti, prokuratúre a súdom

*Advokáciou žije už 20 rokov a vníma ju ako svoje poslanie. Za jednu z hlavných úloh Slovenskej advokátskej komory považuje chrániť hodnotové poslanstvo advokácie s dôrazom na etiku povolania. Na konferencii advokátov v roku 2017 bol zvolený za člena Predsedníctva SAK a v závere minulého roku ho členovia predsedníctva komory zvolili do svojho čela. Výzvu riadiť advokátsku samosprávu aj výzvu odpovedať na otázky v prvom tohtoročnom čísle nášho časopisu prijal nový predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Viliam Karas, PhD.***

■ Prečo ste sa rozhodli pre advokáciu a čo máte na svojej práci najradšej?

Vždy som chcel byť právnik alebo lekár. Vyhralo právo a neľutujem. Mám na tejto práci rád, že je kreatívna a slúži ľuďom, teda, že na konci každej aktivity je konkrétny človek,

ktorému môžeme pomôcť. Teší ma rozmer služby, kreativity a pomoci, neustále nové výzvy a to, že každý deň je iný.

■ Máte nejaké osobné motto či krédo, ktoré sa snažíte prenášať aj do svojej práce?

Nerobiť skratky, pretože skratky nefungujú.

Vždy sa snažím hľadiť na najlepší záujem klienta, čo je pre jeho dobro. Život prináša pre našich klientov každý deň nové výzvy, hľadajú radu a pomoc. Osvedčilo sa mi vždy úprimne a pravdivo hľadať riešenia v medziach zákona, pretože skratky nefungujú. Najpozitívnejšie skúsenosti z mojej praxe mám, keď som klientovi povedal, že toto neviem robiť, toto mu neodporúčam, je to skratka, ktorá sa mu vráti. Či už išlo o dane, o súdy a podobne. Niekde je hranica a ja to vtedy poviem a mám skúsenosť, že klienti si to vážia. Mnohí klienti prišli aj po rokoch a spätne mi poďakovali za rozhodnutie, na ktoré som ich vyzval, aby jednoducho neurobili skratku.

K tomuto vediem aj svojich študentov v škole, kde učím.

■ Mohli by ste advokátom ozrejmiť, prečo došlo aktuálne k zmene v osobe predsedu SAK?

Predsedníctvo je kolektívny orgán a jeho členovia si spomedzi seba vyberajú predsedu, teda predseda je, ako sa hovorí: len prvý medzi rovnými. Môj predchodca Tomáš Borec predsedníctvu oznámil, že nehodlá kandidovať na najbližšej konferencii do predsedníctva a z tohto dôvodu by rád prenechal funkciu predsedu niekomu, kto má jasnú a dlhodobú víziu. Do predsedníctva som pred takmer štyrmi rokmi kandidoval s tým, že som urobil vedomé rozhodnutie a mienil venovať svoj čas a snahu advokátskemu stavu a samospráve ako celku, často aj na úkor vlastnej advokátskej praxe a voľ-

ného času. Právo ma baví, veľa som vďaka právu a advokácii v osobnom aj pracovnom živote získal. Myslím, že nastal čas prispieť aj svojím dielom v prospech advokácie, k budovaniu spoločného dobra v širšom zmysle slova. So svojou víziou som sa uchádzal o podporu a dôveru členov predsedníctva a dostal som ju.

■ Čo vás motivovalo pri kandidatúre na túto funkciu?

Mal som dojem, že slovenská advokácia stojí na križovatke. Zaznievali a zaznievajú rôzne hlasy z mnohých strán, aj oprávnená kritika smerom k advokátom a ku komore. Aj napriek tomu, že vidím slabosti aj na strane slovenskej advokácie a aj určitý podiel advokácie na stave, v akom sa nachádza slovenská spoločnosť, stále si myslím, že by nebolo správne obmedziť samoreguláciu advokácie. Samospráva a samoregulácia advokácie je jedným z prvkov právneho štátu a má svoje miesto aj u nás. Mojmým záujmom je byť jasným, konštruktívnym, vecným hlasom slovenskej advokácie. Nezávislosť advokácie oceníme najmä v zlých časoch, keď bude potrebné podržať kolegov, ktorí budú zastupovať citlivé kauzy, budú vystupovať na ochranu zachovania práv aj tých najposlednejších, keď budú bojovať o ľudskú dôstojnosť aj tých, na ktorých si už nikto nespomenie.

■ Aké sú vaše priority počas nadchádzajúceho (pomerne krátkeho) obdobia pred konferenciou advokátov 2021?

Moja priorita je pripraviť dôstojne konferenciu, vyvolať čo najväčší záujem advokátov o konferenciu a dianie na komore, dať priestor novým tváram, aby mali záujem noví a kvalitní kolegovia uchádzať sa o členstvo v orgánoch komory, pretože si myslím, že to má zmysel, že je to súčasť povolania advokáta, nielen si riešiť vlastnú súkromnú prax, ale aj hájiť advokáciu ako takú a s tým súvisí aj podiel na fungovaní orgánov komory. Teda moje priority by som vymedzil v dvoch oblastiach, a to do vnútra – stimulovať členskú základňu a aktívovať čo najviac slušných a kvalitných advokátov, aby sa aktívne zapájali do fungovania orgánov komory, a čo sa týka vonkajších vzťahov – je to zachovať nezávislú stabilnú advokáciu ako slušného a dôstojného partnera ministerstvu spravodlivosti, prokuratúre a súdom.

■ V ktorých oblastiach si advokácia vyžaduje zvýšenú pozornosť jej stavovských orgánov?

Etika, etika, etika. Jednoducho to, čo nás robí unikátnymi ako povolanie advokáta, je naša jednak erudovanosť a kvalita poskytovaných služieb pre klientov, ale v neposlednom rade aj morálna integrita. Ak začneme zlyhávať v tomto ako advokáti, potom nemáme žiadne právo sa dožadovať samoregulácie.

■ Čo by podľa vás mohlo prispieť k zlepšeniu renomé advokátskeho stavu v očiach verejnosti?

Kvalitná práca každého advokáta, každého člena komory. Ak ľudia budú mať osobnú skúsenosť s advokátom, ktorý im pomohol v ťažkej životnej situácii, ktorý stál na ich strane, ochránil ich pred krachom či vyťahol z ťažkých problémov,

alebo uchránil im vzťah k dieťaťu, to sa nezabúda. To je rovnako ako s lekárom. Keď stretnete dobrého lekára, ktorý vám pomohol, tak meníte názor na lekárov.

■ Bolo by vhodné zvýšiť angažovanosť SAK v jednotlivých legislatívnych procesoch, najmä tých pod gesciou MS SR?

Komora bola za posledné roky aktívna v legislatívnom procese, ja sám som sa zúčastňoval na mnohých rokovaníach na MS SR a na príprave mnohých legislatívnych aktov. Toto sa narušilo len v posledných mesiacoch a faktom je, že o mnohých legislatívnych iniciatívach sme sa dozvedeli až keď boli na stole, respektíve keď išli do medzirezortného pripomienkového konania. Dúfam, že sa tak stalo len v dôsledku mimoriadnych pandemických opatrení. Odkedy som bol poverený komunikáciou, otvorili sme aj túto otázku s MS SR. Aktuálne spracovávame pripomienky k súdnej mape a chystáme diskusiu k reforme práva obchodných spoločností. Slovenská advokátska komora má obrovskú databázu členov, ktorí sú špičkovými expertmi v jednotlivých oblastiach práva, v ktorých vykonávajú prax dennodenne, preto by bolo dobré, aby sme boli pri tvorbe a zmene všetkých významných predpisov. Vyšli by sme sa tak mnohým nedorozumeniam.

■ Považujete komunikovanie pravidiel fungovania súdov počas aktuálnej pandémie zo strany štátu za adekvátne a efektívne?

Najmä v prvých mesiacoch sme boli svedkami zmätočného informovania, nebolo jasné, či sa pojednávať bude alebo nebude, ktoré opatrenia sa týkajú aj advokátov a podobne. Slovenská advokátska komora tak musela aktívne zisťovať a preverovať stav, aby vedela informovať svojich členov. Teda komunikácia nebola veľmi šťastná. Teraz je to už o niečo lepšie, ministerstvo má snahu prijímať opatrenia promptnejšie a lepšie o nich informovať, ale vzhľadom na rýchlo sa meniacu situáciu to nie vždy je aj možné.

■ Primárne voľby (tzv. primárky) do orgánov SAK budú v roku 2021 prebiehať elektronicky. Čo si od tejto zmeny sľubujete?

Zmyslom elektronických primárok je dať jednoduchú možnosť pre všetkých advokátov zapojiť sa do kreovania samo-správy a jej orgánov a vyjadriť svoje preferencie aj napriek epidemiologickej situácii.

Prispôsobujeme sa všeobecnej digitalizácii a aj momentálnemu stavu, dokonca je možné, že vzhľadom na epidemický vývoj budeme musieť zorganizovať elektronicky aj samotnú konferenciu. Nemám obavu, že by tento spôsob volieb bol pre advokátov zložitý. Advokáti si dobre osvojili elektronickú formu komunikácie aj v iných prípadoch, tak dúfam, že to zvládneme všetci. Na komore budeme vytvárať podmienky na to, aby sme vedeli každému poradiť a pomôcť tak, aby každý advokát, ktorý bude chcieť voľiť, tak mohol urobiť. Verím, že účasť na voľbách bude vysoká a získame tak vysokú legitimitu pre orgány našej samosprávy.

■ **Vo všeobecnosti je záujem advokátov o účasť na konferencii a o samotné voľby pomerne malý. Ako zvrátiť tento negatívny trend?**

Práve naopak, nemyslím si, že na konferencii bolo málo advokátov. Na konferencii sa pravidelne zúčastňuje okolo 20 percent advokátov, na poslednej bolo takmer 1 000 ľudí, čo nie je nízke číslo.

Práve teraz dokonca vidím, že advokáti majú záujem o dianie, vidno ich mobilizáciu, napríklad aj na sociálnych sieťach. Vidíme aj záujem o podujatia komory, či už zúčastňovanie sa na spoločenských akciách (teraz, žiaľ, obmedzených), vzdelávacích podujatiach, ale aj pomoci ľuďom organizovanej samostatnou SAK alebo Nadáciou slovenskej advokácie.

Chceme budovať silnú, aktívnu, sebavedomú komoru, čomu venujeme v predsedníctve veľké úsilie. Snažíme sa proaktívne zapájať advokátov do komunikácie s komorou, lebo čím viac budeme ako advokácia držať v podstatných hodnotových otázkach spolu, tým bude náš hlas silnejší.

Verím, že nasledujúca konferencia bude mať vysokú účasť, lebo aj spoločenské dianie vyvolalo záujem o samosprávu a je tu mnoho otázok, ktoré sú diskutované medzi advokátmi.

■ **Aká je úloha advokácie a jej samosprávy dnes?**

Žijeme veľmi zvláštne časy, a to nie len kvôli pandémie, ale aj veľkým výzvam, ktorým čelí moderná spoločnosť. Našou úlohou ako advokátov je pozorne sledovať legislatívne zmeny, aby sme vedeli usmerniť našich klientov v každodenných problémoch a potrebách, ale na druhej strane ako samospráva neustále reagovať jednotným hlasom na základné pravidlá fungovania právneho štátu, princíp ústavnosti a zákonnosti, prezumpcie neviny, ochranu slabšej strany, kde je namieste, ako aj ochranu ľudskej dôstojnosti každého jednotlivca. A to aj vtedy, ak sa to prieči aktuálnemu nastaveniu verejnej mienky alebo verejnej objednávke. Tak, ako som povedal, nerobme nepoctivé skratky. Skratky, aj pri dobrom úmysle, totiž často vedú do pekla.

Vyhlásenie publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila pre rok 2021

XX. ročník publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*

**pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov.**

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je **30. novembra 2021**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2021. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2022.

Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov

Upozornenie k povinným platbám

Dovoľujeme si Vás požiadať o **dodržanie účtovných údajov** uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Upozorňujeme, že **každá z nižšie uvedených**

platieb sa vykonáva na iné číslo účtu. Ako **variabilný symbol** sa vyžaduje **registračné číslo advokáta**, teda číslo, pod ktorým je advokát – fyzická osoba

zapísaný v zozname vedenom komorou. Aj advokáti – konatelia obchodnej spoločnosti založenej na poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii používajú pri platbách uvedených pod bodom 1. a 2. ako **variabilný symbol registračné číslo**, pod ktorým sú ako advokáti – fyzické osoby zapísaní v zozname vedenom komorou (s výnimkou príspevku na výchovu a vzdelávanie advokátskych koncipientov zamestnaných právnickou osobou a poistného výkonu povolania právnickej osoby – v týchto prípadoch je variabilným symbolom IČO spoločnosti). Upozorňujeme, že číslo uvedené na preukaze spoločníka – konateľa obchodnej spoločnosti sa pri platbách komore nepoužíva (ak je iné ako registračné číslo advokáta – fyzickej osoby). V prípade pochybností o registračnom čísle si informáciu môžete overiť na odbore matriky na telefónnom čísle 02/204 227 38, prípadne na e-mailových adresách matrika@sak.sk alebo office@sak.sk.

Bankové účty má komora zriadené v Poštovej banke, a. s.

Prosím o úhradu poplatkov na rok 2021 na čísla účtov uvedené nižšie.

I.

Príspevok na činnosť komory za rok 2021

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **362 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie (počas celého roka 2021): **181 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2021**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2021**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo a rok 2021.**

II.

Príspevok do sociálneho fondu komory za rok 2021

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **17 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie: **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2021**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2021**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo a rok 2021.**

III.

Príspevok na vzdelávanie a výchovu konicpienta za rok 2020

- výška: **240 eur** za každého zamestnaného koncipienta počas celého kalendárneho roka 2020. Ak advokát nezamestnával v roku 2020 advokátskeho koncipienta počas celého roka, platí príspevok **alikvotne** podľa počtu aj začatých mesiacov, kedy ho zamestnával, a to **vo výške 20 eur/mesiac**. Tento príspevok sa neplatí za koncipienta, ktorému neplynie prax advokátskeho koncipienta: je na rodičovskej dovolenke, vykonáva odbornú stáž, alebo úspešne vykonal advokátsku skúšku a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient
- splatnosť: **do 31. januára 2021**
- IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
- BIC: POBN SKBA
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ktorá koncipienta zamestnávala
- špecifický symbol: **2020**

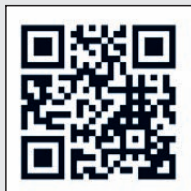
Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti a rok 2020.**

IV.

Poistenie výkonu povolania

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie

Upozorňujeme na povinnosť stanovenú v § 27 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorej je advokát povinný pri zápise do zoznamu advokátov a kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie. Poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Nesplnenie tejto povinnosti má podľa § 7 ods. 1 písm. h) za následok vyčiarknutie zo zoznamu vedeného komorou.

Slovenská advokátska komora uzavrela na účel splnenia tejto povinnosti hromadnú poistnú zmluvu s poisťovňou **KOOPERATIVA poisťovňa, a. s.** Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, Slovenská republika. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom.

Advokáti vedení v zozname komory (resp. obchodné spoločnosti poskytujúce právne služby) sa k nej budú môcť do 31. januára 2021 pripojiť vyplnením formulára po prihlásení na webovej stránke komory v časti **Elektronické žiadosti → Poistenie výkonu povolania na rok 2021**. Poistné zodpovedajúce zvolenej poistnej sume (tabuľky sú uvedené na www.sak.sk) je následne potrebné uhradiť najneskôr **do 31. januára 2021**.

Pre advokátov – fyzické osoby je minimálna poistná suma určená na výšku **100 000 eur**, ktorej zodpovedá ročné poistné **52 eur**. Pre spoločnosti s. r. o. je minimálna poistná suma vo výške **1 500 000 eur** na jedného spoločníka, čomu zodpovedá ročné poistné **1 032,20 eur** na jedného spoločníka.

- splatnosť: **do 31. januára 2021**
- IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta alebo IČO obchodnej spoločnosti**, ak žiada o poistenie spoločnosť
- špecifický symbol: **213 (pre FO), 216 (pre SRO)**

V prípade voľby inej poistnej sumy je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa sadzovníka poistenia pre rok 2021 uverejneného na webovej stránke komory.

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky Vaše **priezvisko, registračné číslo a rok 2021**.

Ak nebude uhradené poistné **pripísané na účet komory najneskôr 31. januára 2021**, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom a môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Individuálne poistenie

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť vykonávajúca advokáciu uzavrie na rok 2021 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore takisto vyplnením formulára po prihlásení sa na webovú stránku komory (*Hlásenie o individuálnom poistení*) a odoslaním kópie poistnej zmluvy priamo prostredníctvom webovej stránky komory, alebo môže túto skutočnosť oznámiť zaslaním samostatnej poistnej zmluvy riadnou poštou najneskôr **do 31. januára 2021**.

O poistenie správcu konkurznej podstaty (bez iného typu poistenia) osobitne je rovnako možné požiadať prostredníctvom formulára po prihlásení sa na webovej stránke komory v časti **POISTENIE → Poistenie výkonu povolania na rok 2021**. V prípade, ak má záujem o poistenie správcu konkurznej podstaty advokátsky koncipient, je potrebné písomne požiadať kanceláriu komory. Pri platbe poistenia len správcu konkurznej podstaty prosíme ako variabilný symbol uvádzať registračné číslo advokáta v komore, nie číslo správcu konkurznej podstaty.

- IBAN: **SK82 6500 0000 0000 2031 8147**
- BIC: **POBN SKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** (neuvádza sa číslo správcu)
- špecifický symbol: **215**

V prípade akýchkoľvek otázok týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu kontaktujte komoru na tel. č. 02/204 227 46 alebo na emailovej adrese matrika@sak.sk.

Výpočtový základ

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu Slovenskej republiky bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v I. polroku 2020 **1 087 eur**.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu ďalej uvádzame zlomky výpočtového základu:

- 1/6 výpočtového základu [§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky], t. j. **181,17 eur**
- 1/8 výpočtového základu [§ 12 ods. 3 písm. b) vyhlášky], t. j. **135,88 eur**
- 1/12 výpočtového základu [§ 12 ods. 3 písm. a) vyhlášky], t. j. **90,58 eur**
- 1/13 výpočtového základu [§ 11 ods. 1 vyhlášky], t. j. **83,62 eur**
- 1/24 výpočtového základu [§ 12 ods. 1 a 2 vyhlášky], t. j. **45,29 eur**
- 1/60 výpočtového základu [§ 17 ods. 1 vyhlášky], t. j. **18,12 eur**
- 1/100 výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky], t. j. **10,87 eur**

Výška výpočtového základu na účely výpočtu **tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní a konaní o priestupkoch** je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok kalendárneho roka, ktorý o tri roky predchádza roku určujúcemu výpočtový základ podľa odseku 3 (§ 1 ods. 4 vyhlášky). Výška výpočtového základu na rok 2018 je **980 eur**.

1/6 výpočtového základu [§ 11 ods. 2, § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky], t. j. **163,33 eur**

1/8 výpočtového základu [§ 12 ods. 3 písm. b) vyhlášky], t. j. **122,50 eur**

1/12 výpočtového základu [§ 12 ods. 3 písm. a) vyhlášky], t. j. **81,67 eur**

1/13 výpočtového základu [§ 11 ods. 1 vyhlášky], t. j. **75,38 eur**

1/24 výpočtového základu [§ 12 ods. 1 a 2 vyhlášky], t. j. **40,83 eur**

1/60 výpočtového základu [§ 17 ods. 1 vyhlášky], t. j. **16,33 eur**

1/100 výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky], t. j. **9,80 eur**

DISKUSIA

Ústavný súd vracia dovolaniu ľudskú tvár

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Mnohí advokáti unisono zastávajú názor, že z dovolania sa po rekodifikácii stal priam mýtický inštitút. Amorfný a nestály, pokiaľ ide o jeho praktickú uchopiteľnosť, a nevyspytateľný, pokiaľ ide o konečný výsledok dovolacieho konania. Nepochybne sú to prehnane prívlastky; ktoré však svojou účelnou expresivitou zdôrazňujú frustráciu, ktorej musia advokáti dovolateľov nezriedka čeliť.

Časť tohto problému možno negovať odkazom na požiadavku vyššej odbornosti advokáta a časť bagatelizovať s prihliadnutím na „detské choroby“ v podstate nového procesného inštitútu. Relevantná (väčšia či menšia) časť ale ide na vrub zjavnej prítomnosti dovolacieho súdu pri posudzovaní dovolaní z hľadiska ich procesnej prípustnosti.

Na advokátov, obligatórne spisujúcich dovolanie (§ 429 ods. 1 CSP), kladie rozhodovacia prax zvýšené nároky v podstate už od účinnosti CSP. Snáď najvýraznejšie to ilustrovalo pôvodné rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR sp. zn. 1 VCdo 2/2017 o tzv. zákaze kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania. Na advokáta, ktorý musí v záujme svojho klienta účelne uplatniť všetky prospešné právne prostriedky (§ 18 ods. 2 ZoA) a za výkon svojej profesie nesie sprísnenú objektívnu zodpovednosť (§ 26 ZoA), bola bez opory v zákone prenesená povinnosť zvoliť presne jeden správny dôvod prípustnosti dovolania, a to bez ohľadu na skutočnosť, že ich reálne môže byť niekoľko.

Hoci toto rozhodnutie bolo korigované iným rozhodnutím veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 1/2018, naďalej je prístup najvyššieho súdu k prípustnosti dovolania značne rigoróznym. Možno dokonca predpokladať, že štatistiky dovolaní odmietnutých pre neprípustnosť medziročne lámu rekordy. Z vyššie načrtnutej frustrácie následne vzniká tragický dojem, že dovolateľ a jeho advokát svojím dovolaním doslova obťažujú najvyšší súd. To je efekt, ktorý si nikto zo zainteresovaných neželá; rozhodne nie advokát ani sudca.

V teoretickej rovine je otázne, či je naše právne prostredie natoľko vyspelé, že prípustnosť zásadného mimoriadneho opravného prostriedku možno založiť na ustálenej judikatúre a odklone od nej. Na pozadí sprísnených požiadaviek kladených týmto na advokátov vyznieva zároveň nekonzistentne samotná rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v otázke prípustnosti dovolania.

Aj keď napríklad veľký senát občianskoprávneho kolégia v uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (ods. 45) vyslovil záväzný právny názor (§ 48 ods. 3 CSP), podľa ktorého nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania pre zmatečnosť podľa § 420 písm. f) CSP, viaceré senáty považujú dovolania z tohto dôvodu naopak za prípustné, s kasačným následkom voči napadnutým rozhodnutiam odvolacích súdov (4 Cdo 34/2018, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019, 4 Cdo 120/2019,

1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018 a pod.). Možno zdôrazniť, že bez postúpenia vecí na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 3 CSP.

Obdobne judikoval NS SR osobitné pravidlo pre aplikáciu zníženého majetkového cenzu podľa § 422 ods. 1 písm. b) CSP, ktoré uverejnil pod R 29/2019 a ktoré po nálezoch Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 332/2019 a I. ÚS 382/2019 bez ďalšieho neaplikuje. Nedošlo však k transparentnému publikovaniu nového judikátu, ani k prijatiu rozhodnutia veľkého senátu. Strana, proti ktorej takéto dovolanie smeruje, sa môže teda paradoxne (a v konečnom dôsledku neúspešne) dovoľávať aplikovania ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle R 29/2019.

V tejto súvislosti možno ešte zdôrazniť polemický názor Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého sa za relevantnú ustálenú rozhodovaciu prax nepovažujú rozhodnutia Ústavného súdu SR (napr. 6 Cdo 198/2018, 7 Cdo 250/2019, 4 Cdo 239/2019 alebo samotné R 71/2018 a contrario).

Najmä v prípade dovolaní podľa § 421 CSP vedie ultimátna prísnosť dovolacieho súdu k dileme advokáta, ako presne naformulovať právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu? Bola už daná otázka zodpovedaná v rozhodnutí dovolacieho súdu a existuje k nej ustálená rozhodovacia prax? Koľko rozhodnutí nepublikovaných v R-zbierke predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax? Je súd viazaný uplatneným dôvodom prípustnosti v zmysle § 421 ods. 1 CSP a možno tieto dôvody kumulovať alebo prezentovať *in eventum*? Môže súd dovolanie odmietnuť ako neprípustné iba z dôvodu, že dovolateľ nepoukázal na rozhodnutie NS SR, ktoré nebolo publikované v R-zbierke, avšak dovolací súd ho považuje za relevantné z hľadiska ustálenej rozhodovacej praxe?

Obdobných otázok je k dispozícii značné množstvo, rovnako ako reálnych uznesení Najvyššieho súdu SR o odmietnutí dovolania pre nesplnenie procesných podmienok jeho prípustnosti. Vo vzťahu k aplikácii § 421 ods. 1 písm. a) CSP zároveň Najvyšší súd SR judikoval pod R 83/2018 „Ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť.“

Avšak jediným spoľahlivým a oficiálnym zdrojom, z ktorého môže advokát čerpať závery ustálenej rozhodovacej praxe, je R-zbierka. Množstvo dovolacích rozhodnutí nebolo publikovaných vôbec alebo sú (v lepšom prípade) veľmi problematcky dostupné na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Zodpovedať za daných okolností za vyčerpávajúcu znalosť rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu a za jej exaktnú analýzu a argumentačné využitie v prospech prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP je pre advokáta vskutku neľahké.

Určité prehodnotenie, odľahčenie a priblíženie dovolania jeho pôvodnému účelu priniesli závery prezentované v náleze

Ústavného súdu SR zo dňa 9. 6. 2020 sp. zn. I. ÚS 51/2020. Ústavná sťažnosť smerovala proti uzneseniu NS SR, ktorým bolo dovolanie v zmysle § 447 písm. c) CSP odmietnuté ako neprípustné s odôvodnením, že nastolená právna otázka už bola dovolacím súdom zodpovedaná v jeho skorších rozhodnutiach, pričom dovolateľ nesprávne namietal, že je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (ods. 38 a 41 nálezu).

Odhladiac od konkrétnych okolností prípadu ústavný súd vo všeobecnosti zdôraznil, že (ods. 51) „Zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax, týkajúcu sa zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec, očakávajú odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP oprávnené očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu.“

Zároveň konštatoval, že pokiaľ dovolací súd odkazuje na riešenie spornej právnej otázky vo svojich nepublikovaných rozhodnutiach, malo by ísť o viacero takýchto rozhodnutí. Dve nepublikované rozhodnutia nepredstavujú vyriešenú právnu otázku, teda otázku, ohľadom ktorej existuje ustálená rozhodovacia prax. Tomu, že ide o ustálenú a opakujúcu sa rozhodovaciu prax by mala nasvedčovať aj skutočnosť, že tieto nepublikované rozhodnutia sú verejne dostupné a ľahko dohľadateľné aj pri bežnej lustrácii. Ustálená prax musí byť zrejma nielen dovnútra (že o nej vie najvyšší súd), ale aj navonok (vo vzťahu k verejnosti). Ak teda NS SR považuje určitý právny názor za ustálený, mohlo by to byť impulzom na jeho publikovanie v R-zbierke. Tým sa zároveň odstráni neistota ohľadom toho, či ide o právnu otázku v praxi dovolacieho súdu vyriešenú alebo nie (ods. 52 a 53).

Podľa názoru ústavného súdu nie je dovolací súd viazaný ani dovolateľom vymedzenými dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, ktoré predstavujú iba jeho subjektívnu argumentáciu, ktorá má napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Samotnú prípustnosť dovolania však pri uplatnení § 421 ods. 1 CSP skúma najvyšší súd autonómne a sám. Ústavný súd dokonca pripúšťa aj eventuálne vymedzenie jednotlivých dôvodov prípustnosti dovolania dovolateľom, najmä ak má pochybnosť o ustálenej rozhodovacej praxi. Dovoľanie je teda prípustné aj vtedy, ak je napríklad namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe, avšak dovolací súd dospeje k záveru, že rozhodovacia prax je nejednotná resp. rozdielna (ods. 54).

Pozoruhodné je aj nasledujúce konštatovanie ústavného súdu, vhodné ako pootvorený záver tohto príspevku „Nemožno akceptovať taký výklad, že najvyšší súd by nemohol pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil. Rozhodnutia najvyššieho súdu jednak nie sú systematicky nikde usporiadané a publikované, a preto ich znalosť je často len otázkou náhody.“ (ods. 54). ■

Pozvánka do diskusie: K rekodifikácii práva obchodných spoločností

Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo 11. januára 2021 do pripomienkového konania a tým aj na verejnú diskusiu návrh legislatívneho zámeru rekodifikácie práva obchodných spoločností. Nájdete na www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-SK/LP/2020/627. Pripomienkovať ho možno do konca februára 2021.

Pozývame všetkých advokátov, ktorí sa vo svojej praxi venujú obchodnému právu, aby venovali chvíľu zo svojho času a prečítali si legislatívny zámer rekodifikácie práva obchodných spoločností. Ak máte návrhy, pripomienky, či komentáre a, samozrejme, aj chuť a čas, napíšte nám ich.

Vláda si dala do programového vyhlásenia cieľ dokončiť rekodifikáciu súkromného práva. Ministerka spravodlivosti zriadila na prípravu rekodifikácie pracovnú skupinu pre návrh nového Občianskeho zákonníka a pracovnú skupinu pre návrh Zákona o obchodných spoločnostiach. Obe pracovné skupiny začali paralelne pracovať v lete minulého roka.

Rekodifikácia občianskeho práva predpokladá (opierajúc sa o *Legislatívny zámer rekodifikácie Občianskeho práva, schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 13 zo 14. 1. 2009*), že nový Občiansky zákonník bude všeobecnou úpravou súkromného práva a odstráni právny dualizmus úpravy záväzkového práva. To znamená, že Obchodný zákonník v súčasnej podobe nebude mať opodstatnenie.

Na rozdiel od prác na rekodifikácii občianskeho práva, ktoré od prijatia legislatívneho zámeru v rôznom tempe prebiehali aj v predchádzajúcich rokoch, na novej úprave obchodných spoločností sa dosiaľ nepracovalo. Rozhodli sme sa preto dať najskôr na papier koncepčné zámery rekodifikácie práva obchodných spoločností v podobe legislatívneho zámeru a vydiskutovať si zásadné otázky pred písaním návrhu paragrafového znenia.

V tejto „pozvánke na diskusiu“ nie je priestor venovať sa vlastnému obsahu legislatívneho zámeru, a nie je to ani jej cieľom. Radi by sme ale uviedli aspoň krátko východiská, z ktorých návrh koncepčných zámerov rekodifikácie vychádza.

V legislatívnom zámere považujeme za kľúčové právno-politické východisko rekodifikácie, aby právny rámec obchodných spoločností bol vystavaný ako súčasť súkromného práva. To znamená, aby vychádzal z toho, že podnikanie v právnej forme obchodnej spoločnosti je prejavom autonómie vôle jednotlivca, podnikateľa.

Kľúčové otázky práva obchodných spoločností, t. j. založenie, kreácia korporáčnych dokumentov, kreovanie orgánov, úprava povinností a zodpovednosti členov orgánov, rie-

šenie konfliktov záujmov v rámci obchodných spoločností a riešenie ochrany veriteľov a investorov budú všade, kde je to možné, riešené nástrojmi súkromného práva.

Druhým východiskom rekodifikácie práva obchodných spoločností sú rámce európskeho práva obchodných spoločností a súčasne zahraničné inšpirácie, ktoré v posledných rokoch prechádzajú výraznými zmenami. Cieľom týchto zmien je zvýšenie flexibility právnej formy kapitálových obchodných spoločností a zjednodušenie zakladania obchodných spoločností využívaním rôznych štátom ustanovených vzorov a formulárov a znížením administratívnych bariér začatia podnikania.

Tretím východiskom zámeru je zohľadnenie faktu, že život obchodných spoločností významne zasahuje elektronizácia, digitalizácia a automatizácia vnútorných procesov, ako aj procesov vo vzťahu k vonkajšiemu prostrediu, čo moderné korporáčné právo musí reflektovať.

Rekodifikácia práva obchodných spoločností bude bezprostredne súvisieť s rekodifikáciou občianskeho práva, ktorá predpokladá zásadnú zmenu obsahu aj rozsahu všeobecnej úpravy právnických osôb. Bude to znamenať, že mnoho všeobecných otázok, ktoré budú upravené pre všetky právnické osoby spoločne v Občianskom zákonníku nebude potrebné upraviť v Zákone o obchodných spoločnostiach. Súčasne pre proces prípravy paragrafového znenia nového Zákona o obchodných spoločnostiach to znamená úzku spoluprácu oboch pracovných skupín.

Už v tejto fáze by sme radi predoslali, že náš záujem viesť o návrhu rekodifikácie práva obchodných spoločností sa neskončí pri legislatívnom zámere. Máme v pláne po spracovaní ucelených oblastí návrhu rekodifikácie a po ich prediskutovaní a oponovaní v širšom kruhu spolupracovníkov tieto predkladať na verejnú diskusiu, do ktorej máme, samozrejme, záujem vždy pozvať tak ako teraz aj advokátov, či už inštitucionálne reprezentáciu SAK ako aj advokátov, ktorí budú mať chuť a nájsť si čas na pracovné diskusie, či konferencie.

Ak by ste chceli poslať vaše komentáre mimo rámca SAK alebo mimo rámca pripomienkového konania prostredníctvom portálu Slov-lex, môžete napísať na adresu tajomníka pracovnej skupiny tomas.buncekek@justice.sk

Tešíme sa na Vaše reakcie, za pracovnú skupinu

doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD

*predsedníčka pracovnej skupiny
pre rekodifikáciu práva obchodných spoločností*

Pozemkové úpravy a neznámi vlastníci pozemkov na Slovensku

JUDr. Peter Gabrik

Vo svojej podstate sa pozemkovými úpravami v právnom zmysle slova rozumie scelovanie pozemkov. Rozdrobené podiely jedného vlastníka na rôznych parcelách (najčastejšie v jednom katastrálnom území) sa majú (ideálne) zlúčiť do výlučného vlastníctva, podielu 1/1. Popri tom existuje na Slovensku problém s tzv. neznámymi vlastníkami pozemkov, ktorých zo zákona zastupuje Slovenský pozemkový fond alebo Lesy SR, š. p. V tomto príspevku sa pozrieme na vzájomné korelácie medzi pozemkovými úpravami a problémom neznámych vlastníkov a zodpovieme otázku, či pozemkové úpravy môžu napomôcť vyriešiť problém neznámych vlastníkov resp., či pozemkové úpravy znamenajú riziko pre vlastníctvo neznámych vlastníkov pozemkov na Slovensku.

Úvod

Súčasný stav rozdrobenosti pozemkov na Slovensku je alarmujúci – tisíce podielových spoluvlastníkov na malých parcelách, preto treba hľadať riešenia. Rozdrobenosť pozemkov bráni ich zmysluplnému užívaniu a takmer každý úkon súvisiaci s pozemkom sa neúmerne komplikuje. Riešením sú pozemkové úpravy, ktoré sú do slovenskej legislatívy zavedené zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon“).

JUDr. Peter Gabrik

po absolvovaní Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pôsobil na právnom odbore Slovenského pozemkového fondu,

odd. sporovej agendy. Neskôr pôsobil ako advokátsky koncipient v dvoch advokátskych kanceláriách. V súčasnosti vykonáva advokátsku prax a zameriava sa na pozemkové právo, právo nehnuteľností a tiež na medicínske právo. Pôsobí ako externý doktorand na katedre Občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Je autorom portálu www.neznamyvlastnik.eu.

Proces pozemkových úprav je pomerne zložitý a rozdelený na niekoľko stupňov – projekt pozemkových úprav, úvodné podklady, návrh vyrovnaní, schválenie rozdeľovacieho plánu – v ktorom kooperujú správne orgány, dodávateľ projektu a samotní dotknutí vlastníci podielov na pozemkoch v obvode projektu pozemkových úprav. Z dôvodu hospodárnosti textu nebudeme ďalej rozvádzať detaily pozemkových úprav, avšak platí, že po vykonaní pozemkových úprav, t. j. po scelení, by mal mať každý vlastník svoje podiely z rôznych parciel pokope na jednom mieste (ideálne v jednej parcele registra „C“) ako výlučný vlastník, resp. časť pozemkov sa vyčlení na cesty a iné krajinné objekty. Pozemkové úpravy by teda mali byť tzv. „win-win“ riešením.

Pozemkové úpravy však nemusia byť výhodné úplne pre všetkých. Tento príspevok sa zameriava na inštitút neznámych vlastníkov pozemkov na Slovensku, ktorí sú tiež účastníkmi pozemkových úprav, v ktorom sú zo zákona zastúpení zákonným správcom – Slovenským pozemkovým fondom alebo Lesmi SR, š. p.. Keďže sú pozemkové úpravy obrovským zásahom do vlastníckeho práva, vznikajú legitímne otázky, či zákonní správcovia dostatočne ochránia podiely neznámych vlastníkov, prípadne, či zákon robí rozdiely medzi „riadnymi – známymi vlastníkami“ a „neznámymi vlastníkami“ pozemkov.

1. Neznámi vlastníci pozemkov na Slovensku

V prvom rade je potrebné vysvetliť, v čom spočíva problém s neznámymi vlastníckymi pozemkami. Na Slovensku sa v bežnej praxi, ale aj v zákonnej pozitívno-právnej úprave stretávame s inštitútom tzv. neznámych alebo aj nezistených vlastníkov. Je tomu tak najmä z dôvodu, že sa po dlhú dobu zanedbávala riadna evidencia pozemkov. Historicky sa v pôvodnej evidencii nehnuteľností – v pozemkových knihách nezapisovali identifikačné údaje ako dátum narodenia, trvalý pobyt osoby a pod. Zapisovali sa iba mená a priezviská, alebo isté prívlastky. Spoliehalo sa na to, že v danej obci budú tieto dáta nezameniteľné a dostatočné. Na danú dobu bola evidencia postačujúca, čo sa však už nedá povedať o súčasnosti.

Od roku 1964 sa prestali zapisovať zmeny vlastníctva do pozemkových kníh a evidencia pozemkov sa začala viesť na listoch vlastníctva, čo sprevádzal celý rad legislatívnych zmien (najmä nový Občiansky zákonník, zákon č. 40/1964 Zb. vyhl. Ústrednej správy geodézie a kartografie č. 23/1964 Zb. ktorou sa vykonával zákon č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností.)¹ Na listy vlastníctva sa od roku 1964 zapisovali vlastnícke vzťahy (a iné vzťahy) k pozemkom len ak sa ich dotkla právna zmena. Teda v prípade, že niekto po roku 1964 chcel pozemok predať, darovať (s obmedzeniami vlastníctva ako takého na tú dobu) alebo pozemok zdedil, vlastníctvo sa už zapísalo na list vlastníctva s potrebnými identifikačnými údajmi. Ak sa však pozemku nedotkla právna zmena (často z dôvodu, že ľudia pre rôzne poplatkové povinnosti ignorovali správny zákonný prepis pozemkov), potom ostal evidovaný v pozemkovej knihe.

Po zmene právneho režimu v 90-tych rokoch minulého storočia bolo potrebné tieto vážne nedostatky v evidencii pozemkov upraviť. Boli prijaté právne predpisy za účelom vykonania pozemkových úprav, avšak sceľovaniu musela predchádzať obnovená evidencia pozemkov, pretože značná časť nebola správne evidovaná na listoch vlastníctva s potrebnými geodetickými a popisnými informáciami k pozemkom. Preto bol prijatý aj zákon č. 180/1995 Z. z., o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, ktorý priniesol novinku – **Register obnovennej evidencie pozemkov**. Tento register, alebo už bežne známy pojem „ROEP“, si kládol za cieľ obnoviť evidenciu pozemkov na Slovensku, aby po jej obnove mohol prísť na rad dôležitejší krok, ich sceľovanie alebo iné vylepšenie, resp. usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom s cieľom ich zmysluplnejšieho obhospodarovania. Veľmi zjednodušene povedané, ROEP mal prepísať pozemky, ktoré boli evidované stále len v pozemnoknižných vložkách do listov vlastníctva a pozemky nanovo zamerať aj v mapových podkladoch.

ROEP mal prebehnúť v každej obci na Slovensku do roku 2012. V súčasnosti je stav taký, že všetky pozemky na Slovensku sú už evidované na listoch vlastníctva, ako parcely registra „E“ (na mape určitého operátu) alebo registra „C“ (na katastrálnej mape), a už nemôže existovať kus pôdy, ktorý by bol evidovaný len v pozemkovej knihe. Na listoch vlastníctva však môžu byť evidovaní aj neznámi vlastníci (bez identifikačných údajov, alebo aj žiadny vlastníci)

Práve v súvislosti s ROEPom vznikol inštitút neznámych vlastníkov pozemkov. Ide o osoby, ktoré zákon č. 180/1995 Z. z. v § 16 definuje ako osoby:

- a) o ktorých **nie sú známe všetky identifikačné údaje, ktoré vyžaduje katastrálny zákon** (č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)) v súbore geodetických informácií a súbore popisných informácií (často už aj mŕtve osoby), najčastejšie o týchto osobách sú známe len ich meno a priezvisko
- b) o ktorých **nie sú známe vôbec žiadne údaje**, ani len meno (vlastníctvo týchto pozemkov sa mohlo na list vlastníctva zapísať aj úplne zjednodušene ako „neznámy vlastníci“). V tomto prípade možno hovoriť o neznámych vlastníkoch v pravom zmysle slova.

2. Neznámi vlastníci v pozemkových úpravách

Práve preto, že neznámi vlastníci sú špeciálnou kategóriou (oproti identifikovaným vlastníkom pozemkov), je potrebné, najmä pri zásadnom zásahu do vlastníckych práv v pozemkových úpravách, sledovať riziká ohrozujúce stále platné vlastníctvo neznámych vlastníkov. Je možné vysloviť presvedčenie, že nik nebude viac chrániť vlastnícke právo konkrétneho vlastníka, ako on sám. Preto už zo samotnej podstaty veci – neznámi vlastníci môžu byť v menej výhodnom postavení. Hoci štát prideliť neznámych vlastníkom zákonných správcov, tí popri nich spravujú aj štátne pozemky, čo môže samo osebe vyvolávať konflikt záujmov.

1 VANEK, J. Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Konceptia usporiadania pozemkového vlastníctva v SR a jej organizačné zabezpečenie

Je možné nájsť konkrétne procesné postupy, kedy sa štát snaží s jemu zverenou zákonnou správou pozemkov neznámych vlastníkov naložiť čo najefektívnejšie. Jedným z inštitútov, ktoré štát zvažuje použiť na riešenie problémov neznámych vlastníkov sú prekvapujúco pozemkové úpravy.

Pozemkové úpravy v sebe obsahujú aj jednu zaujímavú možnosť – **finančné vyrovnanie**. To znamená, že ak má niektorý vlastník spolu v danom katastrálnom území **výmeru pozemkov menšiu ako 400 m², s jeho súhlasom nemusí po novom dostať už žiadny pozemok, ale len finančné vyrovnanie** (§ 11 zákona; podiely prejdú do vlastníctva štátu, ktorý vyplatí finančnú náhradu v trhovej cene). Toto môže byť výhodné pre vlastníkov, ktorí vlastnia napr. len 50 m². Ak by mal identifikovaný vlastník vyčlenených 50 m² ako samostatnú parcelu, ide o výmeru, ktorú nie je zmysluplné obhospodarovať. Tu sa však pre uvedenú možnosť voľby finančnej náhrady môže rozhodnúť samotný vlastník.

Neznámych vlastníkov v pozemkových úpravách zastupuje Slovenský pozemkový fond alebo Lesy SR, š. p.. Tí **môžu dať súhlas na finančné vyrovnanie** na základe dnes platnej zákonnej úpravy. Finančnú náhradu potom správcovia držia na depozitnom účte a neznámi vlastníci alebo ich právni nástupcovia si môžu neskôr požiadať o vyplatenie finančnej náhrady.

V roku 2019 bola v Národnej rade Slovenskej republiky predložená novela zákona o pozemkových úpravách,² ktorá okrem iného mala za cieľ zaviesť **povinnosť finančnej náhrady pre neznámych vlastníkov, ktorí vlastnia výmeru spolu do 200 m² poľnohospodárskej pôdy alebo do 1 000 m² lesných pozemkov**. Novelu však prezidentka vetovala (najmä však z dôvodov nesúhlasu s úpravou nájomných vzťahov k pozemku po pozemkových úpravách, resp. s doručovaním verejnou vyhláškou)³ a Národná rada Slovenskej republiky veto neprelomila. V každom prípade, hoci úprava nebola zmenená, bolo možné vidieť snahu štátu, aby popri scelovaní „vyriešil“ aj problém s neznámymi vlastníckymi – alebo aspoň ich časť s malou celkovou výmerou.

V legislatívnom procese je ďalší návrh z dielne Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktorý sa týka pozemkových úprav. Novela zákona už nehovorí o zmenách, pre ktoré predchádzajúcu novelu prezidentka vetovala, avšak pokiaľ ide o problematiku neznámych vlastníkov, je v intenciách novely z roku 2019.⁴ K 15. 10. 2020 bolo ukončené medzirezortné pripomienkové konanie a čase finalizácie tohto príspevku prebieha jeho vyhodnotenie. Nová navrhovaná posledná veta § 11 ods. 11 zákona teda znie: „*Pri nariadených pozemkových úpravách pri celkovej výmere pozemkov alebo spoluvlastníckych podielov k pozemkom vlastníka v obvode projektu pozemkových úprav do 200 m² Slovenský pozemkový fond alebo do 1 000 m² správca vždy súhlasí s vyrovnaním v peniazoch.*“

Idie možno o jeden malý výsek z problematiky pozemkových úprav, avšak tento detail sa týka obrovského počtu neznámych vlastníkov a im patriacej výmery enormného rozsahu, ktorá by mohla prejsť na štát. Slovná formulácia „vždy súhlasí...“ je možno trochu rozporuplná (ani dôvodová správa nedáva bližšie vysvetlenie), avšak je zrejme tendencia cez pozemkové úpravy záväzne vyriešiť problém neznámych vlastníkov pozemkov, aspoň tých, ktorí vlastnia spolu do 200 m² v obvode projektu pozemkových úprav. **Ak novela prejde, neznámi vlastníci, ktorí vlastnia v obvode projektu pozemkových úprav výmeru do 200 m² definitívne prídu o svoje vlastníctvo. Novela sa však nedotkne súčasného znenia § 11 ods. 11 pred (dnes) bodkou (po novom čiarkou), a teda vysoko ohrození sú aj neznámi vlastníci s výmerou do 400 m², nakoľko pri týchto (t. j. ak vlastnia od 200 m² do 400 m² výmery) ostáva možnosť súhlasiť s vyrovnaním v peniazoch.**

Automatizované finančné vyrovnanie pri neznámych vlastníkoch je menej výhodné ako pri známym vlastníkom, resp. obsahuje viacero skrytých rizík. Ako bolo uvedené vyššie, neznámy vlastník je neznámy pre nedostatočnú evidenciu pozemkov z minulosti, keďže jeho pozemok je evidovaný len menom a priezviskom, bez dátumu narodenia alebo pobytu osoby. Často ide o osoby už nežijúce, ktorých pozemky neboli prededené práve preto, že sa o nich nevedelo pre neúplnosť identifikačných údajov. Ak si dedičia alebo aj samotný neznámy vlastník chceli pozrieť, či vlastnia v niektorom katastrálnom území pozemok, vedeli pred pozemkovými úpravami zadať do katastrálneho portálu meno a priezvisko a vlastníctvo preverili.

Po pozemkových úpravách však už žiadna takáto kontrola nebude možná. Jediná možnosť bude pravdepodobne dopytovať sa Slovenského pozemkového fondu a Lesov SR, š. p., (resp. iných orgánov verejnej správy) či boli vyplatené financie ako náhrada za podiely neznámeho vlastníka. O týchto súvislostiach a následkoch neprebehla žiadna verejná diskusia. Dedič bude odkazaný na ochotu zamestnancov správcu, ktorý nemá na vybavenie žiadosti žiadnu lehotu. Už v tomto čase sa žiadosti zo strany Slovenského pozemkového fondu vybavujú v lehotách priemerne niekoľko mesiacov. Preverovanie viacerých katastrálnych území bude o to náročnejšie. Plynutím času tiež nevedno zaručiť, kde a ako sa financie použijú, či legislatívne neprejdú do štátneho rozpočtu.

2 LP/2019/109 Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (tlač 1295)

3 <https://www.prezident.sk/page/podpisane-a-vratene-zakony/> pod č. 57966

4 <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/SK/-LP/2020/404>

Pozemkové úpravy môžu (za súčasného znenia, ak však novela prejde, budú) pre neznámych vlastníkov, ktorí nevlastnili väčšiu výmeru pozemkov, znamenať definitívne „zoštátnenie“ pôdy v prospech štátu. Týmto prechodom, ktorý aj v súčasnosti môže správca odsúhlasíť do výmery 400 m², sa štát pripravuje o energiu nespočetného množstva ľudí pátrajúcich po pozemkoch ich predkov. Jediná možnosť, ako preveriť minulé vlastníctvo pozemkov právnych predchodcov bude odoslanie žiadosti na štátny orgán a čakanie na jeho preverenie. O financiách v depozite sa právni nástupcovia dozvedia ťažšie, ako sa mohli dozvedieť o vlastníctve pôdy ich predka. Nezanedbateľná je aj otázka administratívnoprávnej náročnosti, na ktorú sa zrejme nebral zreteľ. Odpovede na žiadosti vlastníkov budú musieť vybaviť zamestnanci štátu.

Financie na depozitnom účte navyše strácajú svoju hodnotu vplyvom inflácie a naopak, pozemok, ktorý prešiel na štát si svoju hodnotu naďalej drží. Aj z tohto dôvodu je potrebné pred vykonaním pozemkových úprav prísť minimálne s istou informačnou kampaňou a pomocou pre vysporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov. Ako bolo uvedené vyššie, pri hlbšej analýze problému je zrejmé, že do značnej miery zasahuje vlastnícke právo neznámych vlastníkov, a teda by riešenia nemali byť prijímané bez celospoločenskej zhody. Zdá sa, že pri hlbšom zamyslení sa nad uvedenou problematikou narážame vo viacerých bodoch na hranu ústavnosti a nedotknuteľnosti vlastníckeho práva.

3. Záver

Je možné konštatovať, že popri rozdrobenosti pozemkov na Slovensku je zrejme druhým najväčším problémom práve existencia neznámych vlastníkov pozemkov. Oba problémy je potrebné riešiť nezávisle od seba, nakoľko zásadne komplikujú riadne obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy. Platná legislatíva a tendencie zákonodarcu však smerujú k tomu, že sa môže jeden problém riešiť na úkor druhého.

Badať zámer, akoby sa scelením mali vysporiadať aj pozemky neznámych vlastníkov. Podľa mienky autora tohto príspevku by však štát mal vyvíjať väčšiu snahu o nájdenie neznámych vlastníkov pozemkov, resp. ich dedičov napríklad využívaním digitalizácie existujúcich databáz. Je možné zdigitalizovať dedičské konania nachádzajúce sa v súdnych archívoch s identifikačnými údajmi poručiteľov a ich právnych nástupcov s evidenciou katastra nehnuteľností. Vývojom potrebného softvérového vybavenia by bolo možné spárovať údaje a napomôcť dedičom prihlásiť sa k vlastníctvu po predkoch a toto vysporiadať.

Popri tom dele lege ferenda by bolo možné prijať isté zjednodušené procesy pri dedičskom konaní týkajúcom sa neznámych vlastníkov, osôb, ktoré v katastri v čase dodatočného dedičského konania nemajú zapísané potrebné identifikačné údaje (napr., ak softvér identifikuje zhodu medzi istým poručiteľom a istým neznámym vlastníkom, mohol by štát iniciatívne kontaktovať dedičov s návrhom na dohodu o istej forme prepisu vlastníctva na jedného z dedičov a pod.). Súčasne nastavené konanie o novoobjavenom majetku je pri poľnohospodárskej pôde demotivujúce. Náklady často prevyšujú hodnotu pozemkov, a preto dedičia nemajú dôvod vysporiadať pozemky svojich predkov, dnes neznámych vlastníkov pozemkov. Zjednodušením a využívaním moderných technológií by štát mohol popri rozdrobenosti do značnej miery vyriešiť aj neznámych vlastníkov. Po takomto pokuse, pre prípady, ktoré by boli ťažko riešiteľné a výmera neznámeho vlastníka by bola malá, by bolo možné akceptovať možnosť prechodu podielu na štát a vyrovnania v zmysle finančnej náhrady. Aj v takom prípade by však mal mať štát ambíciu zhodnocovať financie uložené v depozite, nakoľko vplyvom inflácie tieto prostriedky po rokoch môžu mať zanedbateľnú hodnotu. Štát ako dobrý hospodár by mohol uvažovať, že by prípadne financie z depozitu použil na verejné investície, ktoré sú schopné generovať zisk, ako napríklad do nájomného bývania, vedeckého rozvoja a pod.).

V súčasnosti by teda každý mal preveriť stav pozemkov po svojich predkoch, pretože po zápise pozemkových úprav v jednotlivých katastrálnych územiach (v súčasnosti už prebehli pozemkové úpravy v približne 18 % obcí na Slovensku)⁵ – v ktorých správca môže súhlasiť s prepisom podielov na štát za finančnú náhradu – už nebude kontrola jednoduchá. Potomok sa bude môcť jedine obrátiť na štát so žiadosťou, či prípadne nedržia finančnú náhradu za pozemky jeho predka.

Tiež platí, že kým pozemok vlastní neznámy vlastník, jeho trhovú hodnotu môže rásť. Ak sa však pri pozemkových úpravách prevedie vlastníctvo na štát (za v tom čase trhovú finančnú náhradu), táto finančná náhrada na depozitnom účte rásť nebude. Pôjde akoby o bezúročné držanie finančných prostriedkov, ktoré plynutím času a vplyvom inflácie strácajú na hodnote, zatiaľ čo pozemky by

5 <https://www.mp-sr.sk/minister-ka-matecna-zacina-era-scelovania-pody/52-23-14629>
k 21. 8. 2019

hodnotu zrejme nestrácali. Po 15 rokoch tak finančná náhrada na depozitnom účte správcu nebude zodpovedať trhovej hodnote pozemku, ktorý už v tom čase bude vlastníť štát. Uvedeným krivdám sa dá vyhnúť tým, že sa bude problém neznámych vlastníkov riešiť ešte pred vykonaním pozemkových úprav v danom katastrálnom území. ■

RESUMÉ

Pozemkové úpravy a neznámi vlastníci pozemkov na Slovensku

Príspevok sa zaoberá vzťahom medzi pozemkovými úpravami v zmysle zákona č. 330/1990 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (na ktorých vykonávanie momentálne vo väčšom rozsahu vyčlenilo Ministerstvo pôdohospodárstva SR finančné zdroje) a problémom s tzv. neznámymi vlastníckymi pozemkov na Slovensku. Je badať legislatívne tendencie riešiť problém s neznámymi vlastníckymi pozemkov aj cez pozemkové úpravy, najmä pokiaľ neznámy vlastník nedisponuje veľkou výmerou pôdy. Problém je možné vidieť v automatizovanom finančnom vyrovnaní, kedy podiely neznámeho vlastníka prejdú na štát za finančnú náhradu, ktorá bude pre neznámeho vlastníka ponechaná v depozite verejnoprávnej inštitúcie. Tieto riešenia sú na hrane s ústavnosťou, ak nie za ňou. Autor preto v článku odporúča riešiť problém neznámych vlastníkov naďalej nezávisle od pozemkových úprav a nabáda nepoľaviť v ambícii nájsť moderné riešenia, napr. vo forme digitalizácie archívnych podkladov.

SUMMARY

Land Consolidation and Unknown Landowners in Slovakia

The article deals with the relationship between land consolidation under Act No. 330/1990 Coll. on the Land Consolidation, Land Ownership Arrangements, Land Offices, Land Fund and Land Communities as amended (for the implementation of which the Slovak Ministry of Agriculture has currently allocated extra funding) and the problem with the so-called unknown landowners in Slovakia. Legislative tendencies towards solving the problem with unknown landowners also through the land consolidation are discernible, especially if an unknown owner does not own a large amount of land. The problem can be seen in the automated financial settlement, when an unknown owner's interests in land pass to the State in return for a financial compensation, which will be left for such unknown owner in the deposit of a public institution. These solutions are on the edge of constitutionality, if not beyond it. The author therefore recommends to keep dealing with the problem of unknown owners independently of the land consolidation, and encourages to remain committed to the ambition to find modern solutions, e.g. in the form of digitization of archive records.

ZUSAMMENFASSUNG

Flurbereinigung und unbekannte Grundeigentümer in der Slowakei

Der Beitrag befasst sich mit dem Verhältnis zwischen den Grundstückregelungen im Sinne des Gesetzes Nr. 330/1990 der Gesetzsammlung über die Flurbereinigung/Flurneuordnung, über die Gestaltung des Grundeigentums, über die Grundbuchämter und Grundgemeinschaften in der Fassung der späteren Vorschriften (für deren Vollstreckung das Ministerium der Slowakischen Republik für Landwirtschaft derzeit Geld in einem größeren Ausmaß bereitgestellt hat) und dem Problem mit sogenannten unbekanntem Grundstückseigentümern in der Slowakei. Bemerkbar sind legislative Tendenzen zur Lösung des Problems mit unbekanntem Grundeigentümern auch durch die Flurbereinigung insbesondere dann, wenn ein unbekannter Eigentümer über eine nicht große Bodenfläche verfügt. Das Problem kann man auch in der automatisierten finanziellen Abfindung sehen, wenn die Anteile eines unbekanntem Eigentümers gegen finanziellen Ersatz auf den Staat übertragen werden und der finanzielle Ersatz für den unbekanntem Grundeigentümer im Depot einer öffentlich-rechtlichen Institution hinterlegt wird. Diese Lösungen stehen auf der Kippe mit der Verfassungsmäßigkeit, wenn nicht schon hinter dieser. Der Autor empfiehlt, das Problem hinsichtlich unbekanntem Grundstückseigentümer auch weiterhin unabhängig von den Grundstückregelungen zu lösen und ermuntert, den Ambitionen moderne Lösungen zu finden, z. B. durch Archivunterlagendigitalisierung, zu folgen und davon nicht abzulassen.

Medzinárodná súdna právomoc pri porušení práv k ochrannej známke EÚ v online prostredí

Mgr. Matej Michalec, LL. M.

Výklad pravidiel súdnej právomoci je predmetom najväčšieho množstva prejudiciálnych otázok adresovaných Súdnemu dvoru EÚ¹ (Súdny dvor). Princíp, v zmysle ktorého by mali byť normy právomoci ľahko predvídateľné môže narážať na špecifické aspekty digitalizácie rôznych ľudských činností vrátane aspektov digitalizácie trhového prostredia. Takýmto prípadom je napríklad aj identifikácia územia, na ktorom došlo k zásahu do práv k ochrannej známke Európskej únie (EUTM), a určenie medzinárodnej súdnej právomoci v prípade zásahov uskutočnených v online prostredí.

1 Magnus U, Mankowski P et al., 'Brussels Ibis Regulation – Commentary', Köln : Otto Schmidt KG, Verlag, 2016, str. 57.

2 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie).

3 Pokiaľ v ďalšom texte uvádzame pojem bydlisko fyzickej alebo sídlo právnickej osoby odkazujeme na terminológiu Brusel I, v súlade s ktorou sa bydlisko fyzickej osoby určuje podľa národného práva, zatiaľ čo sídlo/domicil právnickej osoby upravuje čl. 63 Brusel I autonómnou definíciou. Pokiaľ text obsahuje iba pojem „bydlisko“ bez ďalšej špecifikácie, môže sa podľa kontextu vzťahovať na oba typy osôb v zmysle predchádzajúcej vety.

4 Id., recitál 10 a čl. 4 ods. 1.

I. Úvod

Právomoc súdov jednotlivých členských štátov Európskej únie (EÚ) konať v občiansko-právnych a obchodno-právnych sporoch s cezhraničným prvkom je komplexne upravená v nariadení č. 1215/2012 (Brusel I).² Úprava noriem právomoci predmetného nariadenia vychádza z tradičného modelu, v zmysle ktorého sa právomoc všeobecne zakladá podľa bydliska (sídla)³ žalovaného (*actor sequitur forum rei*) a právomoc založená na tomto kritériu by mala byť, s výnimkou presne vymedzených situácií, vždy k dispozícii.⁴

Mimo bydliska žalovaného, a mimo určitých výnimiek umožňujúcich špeciálnu právomoc chrániacu slabšie strany,⁵ resp. stanovujúcich výlučnú právomoc⁶ niektorého zo súdnych systémov členských štátov, Brusel I obsahuje aj výpočet právnych vzťahov, pri ktorých, v dôsledku existencie úzkej väzby medzi súdom a žalobou, je popri právomoci založenej podľa bydliska žalovaného k dispozícii aj alternatívne fórum.⁷ Navyše, vo vzťahu ku konkrétnemu zmluvnému vzťahu sa účastníci zmluvy, bez ohľadu na svoje bydlisko, taktiež môžu dohodnúť na súde alebo súdoch členského štátu, ktoré budú mať právomoc na riešenie ich vzájomných sporov.⁸ S výnimkou prípadov výlučnej právomoci, právomoc iného súdu, ako toho podľa bydliska žalovaného, možno založiť taktiež v prípade účasti žalovaného na pojednávaní, pri ktorom nenamieta absenciu právomoci.⁹

Ako už bolo spomenuté vyššie, aplikácia Brusel I sa týka súdnych konaní v občiansko-právnych a obchodno-právnych sporoch, čo môže predstavovať pomerne široký záber právnych vzťahov. Brusel I neposkytuje presnú definíciu daného pojmu, aj keď možno zovšeobecne povedať, že právne spory medzi súkromnými osobami týkajúce sa vlastníckych práv, zmluvných a mimozmluvných záväzkov budú spadať do jeho sféry pôsobnosti (ak nie sú výslovne vylúčené).¹⁰

Na druhej strane, počet právnych aktov EÚ v oblasti medzinárodnej právomoci súdov, ktoré sa zaoberajú konkrétnou právnou oblasťou, počas rokov rozrástol,¹¹ v dôsledku čoho sa podľa niektorých autorov z Bruselu I stáva čoraz viac reziduálny inštrument.¹² V každom prípade,

Mgr. Matej Michalec, LL. M. absolvoval Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave a postgraduálny program Intellectual Property

Law & Chinese na University of Edinburgh. Pôsobil na Európskom patentovom úrade. V súčasnosti pracuje v advokátskej kancelárii V4 Legal.

prípadné presahy a sivé zóny týkajúce sa vzťahu Brusel I a týchto špecifických inštrumentov si vyžadujú dôkladné posúdenie¹³ v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali*.

Za takýto *lex specialis* inštrument je možné považovať aj nariadenie č. 2017/1001 (EUTMR),¹⁴ ktoré upravuje súdnu právomoc vo vzťahu k sporom z EUTM. Pravidlá súdnej právomoci uvedené v EUTMR, podobne ako pri Brusel I, vychádzajú zo základného pravidla bydliska žalovaného.¹⁵ Článok 125 ods. 5 EUTMR však umožňuje v prípade špecifických žalôb¹⁶ tieto podať aj pred súdmi členského štátu, na ktorého území došlo k porušeniu alebo hrozí, že k nemu dôjde (*lex loci delicti*). Otázkou, ktorú si chceme v predmetnom príspevku položiť je: ako rozhodovacia prax Súdneho dvora interpretuje pojem „územie, kde došlo k porušeniu (alebo hroziacemu porušeniu)“¹⁷ v zmysle čl. 125 ods. 5 s ohľadom na porušenia v online prostredí?

Ako uvádza Kyselovská,¹⁸ internet a moderné komunikačné technológie zmenili spôsob zdieľania informácií.¹⁹ Pokiaľ bolo informácie možné šíriť iba prostredníctvom tlačovín, dalo sa do istej miery predvídať a kontrolovať komu budú takéto informácie sprístupnené.²⁰ V prostredí internetu sú však informácie ľahko a rýchlo dostupné v podstate neobmedzenému okruhu príjemcov,²¹ pričom s ohľadom na jednotný charakter trhu EÚ, ako aj narastajúcu dôležitosť internetového obchodu a súvisiacich informačno-komunikačných technológií, môže relatívne ľahko dôjsť k zásahu do práv k *inter alia* EUTM iných sťažiteľov. V nadväznosti na uvedené si preto kladieme za cieľ analyzovať právnu úpravu týkajúcu sa určenia miesta, kde došlo k porušeniu práv k EUTM v online prostredí.

Z hľadiska štruktúry je príspevok rozdelený na štyri časti. Druhá časť komentuje základnú právnu úpravu právomoci v oblasti sporov týkajúcich sa EUTM a jej vzťah k právnej úprave podľa Brusel I. Taktiež rozoberáme špecifické kritériá medzinárodnej právomoci, ktoré sa aplikujú v prípade žalôb konkretizovaných v čl. 124 EUTMR. Tretia časť sa venuje interpretácii pojmu „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“ podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR, pričom rozoberáme relevantné rozhodnutia Súdneho dvora, konkrétne vo veciach *Coty*,²² *Nintendo*,²³ a predovšetkým *AMS Neve*.²⁴ Posledná časť obsahuje záverečné zhodnotenie a komentár autora s ohľadom na relevantnosť danej problematiky vo vzťahu k slovenskému trhu.

II. Súdna právomoc v oblasti paneurópskych známkových práv

2.1 Úprava súdnej právomoci podľa EUTMR a jej vzťah k Brusel I

EUTMR vytvára tzv. duálny systém ochranných známk, ktorým sa poskytuje ochrana EUTM paralelne popri ochranných známkach upravených vnútroštátnou úpravou²⁵ harmonizovanú smernicou č. 2015/2436 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk.²⁶ V danej súvislosti EUTMR zavádza jednotný procesný systém nadobudnutia EUTM, realizovaný prostredníctvom Úradu EÚ pre duševné vlastníctvo (EUIPO). EUTM teda poskytuje jej vlastníčkovi jednotnú ochranu, ktorá je účinná na celom území EÚ.²⁷

Podľa čl. 9 ods. 1, ods. 2 písm. b) EUTMR, zápisom EUTM nadobúda jej vlastníč výlučné práva, v zmysle ktorých vie zabrániť tretím osobám, ktoré nemajú jeho súhlas, aby v obchodnom styku používali v súvislosti s tovarmi/službami akékoľvek označenie, ktoré je s EUTM napr. zhodné alebo podobné a používa sa v súvislosti s tovarmi/službami, ktoré sú zhodné alebo podobné s tovarmi/službami, pre ktoré je EUTM zapísaná, pokiaľ existuje pravdepodobnosť zámery na strane príslušnej verejnosti vrátane možnosti asociácie takéhoto označenia s EUTM. Ak by takáto situácia nastala, vlastníč EUTM má právo zakázať napr. umiestňovanie sporného označenia na tovary alebo na obal relevantných výrobkov, ponúkať takto označené tovary na trhu, používať takéto označenie v obchodnej korešpondencii a v reklame,²⁸ ale aj žiadať napr. náhradu škody, primerané zadosťučinenia alebo vydanie bezdôvodného obohatenia.²⁹

V nadväznosti na uvedenú jednotnosť paneurópskeho systému EUTM je však na mieste otázka, súdy ktorého členského štátu (alebo ktorých členských štátov) budú mať právomoc rozhodnúť spor týkajúci sa porušenia EUTM vo viacerých členských štátoch, najmä pokiaľ k porušeniu došlo v online prostredí.

Právomoc a konanie o žalobách týkajúcich sa EUTM upravuje desiatia hlava EUTMR (čl. 122 až 135). Článok 122 ods. 1 EUTMR zavádza všeobecné pravidlo, v zmysle ktorého pokiaľ EUTMR

5 Id., čl. 10 až 23 (právo-moc vo veciach poistenia, spotrebiteľských zmlúv a individuálnych pracovných zmlúv).

6 Id., čl. 24.

7 Id., recitál 16. a čl. 7 až 9.

8 Id., čl. 25.

9 Id., čl. 26.

10 *supra* pozn. 1, str. 64.

11 Vid' napr. nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní; nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES), ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze.

12 *supra* pozn. 10, str. 56 – 57.

13 Id., str. 57.

14 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1001 o ochrannej známke Európskej únie (kodifikované znenie).

15 Článok 125 ods. 1 EUTMR.

16 Vid' komentár k čl. 124 EUTMR v texte nižšie.

17 V ďalšom texte používame iba pojem porušenie práv k EUTM, ktorý zahŕňa aj hroziace porušenia.

18 Kyselovská T.: 'Kritická analýza judikatury Súdneho dvora EU vo veciach určenie medzinárodnej príslušnosti súdov v prípade pomlavy a porušenie osobnostných práv na internete', *Časopis pro Právní Vědu a Praxi*, vol. 26, 4/2018.

19 Id., str. 590.

20 Id.

21 Id.

22 Rozsudok Súdneho dvora vo veci *Coty Germany GmbH* proti *First Note Perfumes NV*, C-360/12, ECLI:EU:C:2014:1318.

- 23 Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach Nintendo Co. Ltd proti BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA, C-24/16 a C-25/16, ECLI:EU:C:2017:724.
- 24 Rozsudok Súdneho dvora vo veci AMS Neve Ltd, Barnett Waddingham Trustees, Mark Crabtree proti Heritage Audio SL, Pedro Rodríguez Arribas, C-172/18.
- 25 V slovenských podmienkach upravené prostredníctvom zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach.
- 26 *supra* pozn. 14, recitál 2.
- 27 *Id.*, recitál 4.
- 28 *Id.*, čl. 9 ods. 2.
- 29 *Id.*, čl. 130 ods. 2 v kombinácii s § 8a zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach.
- 30 *Vid'* taktiež *supra* pozn. 2, čl. 67.
- 31 *supra* pozn. 23, bod 44.
- 32 K EUTMR ako tzv. *lex specialis* predpisu vo vzťahu k Brusel I *vid'* napr. *supra* pozn. 22, bod 27; *supra* pozn. 23, bod 42; *supra* pozn. 24, bod 34.
- 33 Na Slovensku je týmto súdom prvého stupňa Okresný súd Banská Bystrica a súdom druhého stupňa Krajský súd v Banskej Bystrici.
- 34 *supra* pozn. 14, čl. 122 ods. 2 písm. a).
- 35 *Id.*, čl. 122 ods. 2 písm. b) a čl. 125 ods. 4.
- 36 Pre identifikáciu bydliska (sídla) žalovaného *supra* pozn. 2, čl. 62 a 63.
- 37 Rozsudok Súdneho dvora vo veci Hummel Holding A/S v Nike Inc. and Nike Retail B. V., C-617/15, ECLI:EU:C:2017:390.

neobsahuje špeciálnu úpravu, bude sa na konania týkajúce sa EUTM (vrátane prihlášok) vzťahovať Brusel I.³⁰ Ako príklad takejto kombinovanej aplikácie oboch európskych noriem možno uviesť čl. 8 ods. 1 Brusel I, ktorý upravuje možnosť byť žalovaný pred súdom podľa bydliska ktoréhokoľvek z viacerých žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.³¹

Na druhej strane, *lex specialis* úpravu právomoci možno nájsť v čl. 124 EUTMR,³² ktorý definuje právne vzťahy, pri ktorých je daná výlučná právomoc špecializovaných súdov (Súdov pre EUTM).³³ Výlučná právomoc týchto súdov sa týka: (i) všetkých žalôb o porušení práv k EUTM (vrátane žalôb pre hrozbu porušenia, pokiaľ to umožňuje vnútroštátne právo); (ii) tzv. negatívnych deklaratórnych žalôb, teda žalôb na určenie, že nedochádza k porušovaniu práv k EUTM (pokiaľ to umožňuje vnútroštátne právo); (iii) všetkých žalôb o primeranú náhradu škody za skutky uskutočnené po dátume zverejnenia prihlášky EUTM, ak by takéto skutky po zverejnení zápisu EUTM boli na základe tohto zverejnenia zakázané a; (iv) vo veciach vzájomných návrhov na zrušenie alebo vyhlásenie neplatnosti EUTM podľa čl. 128 EUTMR. V ďalšom texte sa budeme zaoberať iba tým najčastejšie vyskytujúcim sa typom žaloby podľa bodu (i), pod ktorý možno subsumovať všetky žaloby o porušení výlučných práv na základe čl. 9 EUTMR.

Vo vzťahu k žalobám o porušení výlučných práv k EUTM [ale aj ďalším typom žalôb podľa bodov (ii) až (iv)] platí, že sa neuplatnia všeobecné pravidlá určenia právomoci Brusel I v zmysle jeho čl. 4 a 6, čl. 7 ods. 1 až 3 a 5 a čl. 35³⁴ týkajúci sa predbežných opatrení vrátane ochranných opatrení, pretože EUTMR ustanovuje pre tieto situácie vlastný režim. Taktiež možnosť založiť právomoc súdu dohodou v zmysle čl. 25 Brusel I, resp. účasťou na pojednávaní bez námietky absencie právomoci v zmysle čl. 26 Brusel I, je obmedzená iba na iné Súdny pre EUTM.³⁵ Na druhej strane, EUTMR v čl. 122 ods. 2 písm. c) obsahuje zaujímavé rozšírenie aplikácie druhej kapitoly Brusel I (čl. 4 až 35) aj na osoby, ktoré nemajú bydlisko v žiadnom členskom štáte, ak v ňom majú aspoň svoj podnik.

2.2 Medzinárodná súdna právomoc pri zásahoch do výlučných práv k EUTM

Článok 125 ods. 1 zavádza všeobecné pravidlo, v zmysle ktorého je na prejednanie žalôb vo výlučnej kompetencii Súdov pre EUTM príslušný súd, v ktorom má žalovaný bydlisko, resp. v ktorom má podnik, pokiaľ nemá bydlisko v žiadnom členskom štáte. V tomto smere EUTMR (podobne ako Brusel I) vychádza z princípu *actor sequitur forum rei*, s tou výnimkou, že EUTMR umožňuje popri žalovanom usadenom v niektorom členskom štáte EÚ³⁶ žalovať taktiež osobu, ktorá v EÚ nemá bydlisko, pokiaľ má v niektorom členskom štáte aspoň podnik. Ako vyplýva z rozsudku Súdneho dvora vo veci *Hummel*,³⁷ pojem „podnik“³⁸ v zmysle citovaného ustanovenia je pritom potrebné interpretovať extenzívne.³⁹ Za hmotné znaky takéhoto výkladu považoval Súdny dvor skutočnú a stabilnú formu prezentácie, z ktorej sa vykonáva obchodná činnosť, ktorá sa prejavuje prítomnosťou zamestnancov a vecného vybavenia, a ktorá dlhodobo vystupuje navonok ako expozitúra materskej spoločnosti.⁴⁰ Skutočnosť, či má takýto podnik právnu subjektivitu alebo či je priamo dcérskou spoločnosťou spoločnosti so sídlom mimo EÚ nie je relevantná.⁴¹ Materská spoločnosť, ktorá nemá sídlo v EÚ môže byť takto žalovaná pred Súdom pre EUTM tých členských štátov, v ktorých má podnik, aj keď tento podnik nijakým spôsobom neparticipoval na údajnom porušení výlučných práv k EUTM.⁴²

Pokiaľ by žalovaný v EÚ nepodnikal prostredníctvom žiadnej formy (teda ani prostredníctvom podniku), je možné založiť medzinárodnú právomoc pri Súde pre EUTM, na území ktorého sídli žalobca, resp. ak nemá bydlisko v žiadnom členskom štáte, potom v tom, v ktorom má podnik.⁴³ Vo výnimočných situáciách, v ktorých ani žalobca ani žalovaný nemajú bydlisko alebo podnik v niektorom zo štátov EÚ, sa takéto konania uskutočnia na Súde pre EUTM v sídle EUIPO⁴⁴ (Alicante v Španielsku). Ako už bolo spomenuté vyššie, EUTMR taktiež pripúšťa dohodu o medzinárodnej právomoci, resp. jej založenie účasťou na pojednávaní bez námietky absencie právomoci, pokiaľ v oboch situáciách ide o iný Súd pre EUTM.⁴⁵

Avšak, čl. 125 ods. 5 v sporoch o porušenie výlučných práv k EUTM⁴⁶ špecifikuje taktiež alternatívne fórum, v podobe fóra toho členského štátu, na ktorého území došlo k porušeniu týchto práv (tzv. mozaikový princíp).⁴⁷ Žalobca má teda vždy možnosť iniciovať konanie o porušení

výlučných práv k EUTM pred Súdom pre EUTM podľa čl. 125 ods. 1 až 3 a/alebo súdom v členskom štáte, kde žalovaný porušil výlučné práva k EUTM prostredníctvom určitého aktívneho konania.⁴⁸ De Haan v tejto súvislosti dôvodí, že tzv. *forum-shopping* je preto inherentnou súčasťou EUTMR.⁴⁹

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť rozdiel v rozsahu právomoci medzi Súdom pre EUTM konajúcim na základe čl. 125 ods. 1 až 4 a podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR. Súd pre EUTM podľa čl. 125 ods. 1 až 4 EUTMR (tzv. Súd centrálnej kompetencie)⁵⁰ má právomoc rozhodnúť o porušení výlučných práv k EUTM, ku ktorému došlo na území ktoréhokoľvek členského štátu.⁵¹ Aj prostredníctvom tejto skutočnosti je vyjadrená jedna z ťažiskových zásad systému EUTM, teda možnosti získať jedno rozhodnutie o porušení výlučných práv k EUTM, ktoré je vykonateľné vo vzťahu k celému územiu EÚ.⁵² V záujme docielenia jednotnej ochrany EUTM bude preto rozhodnutie (vrátane nariadenia predbežného opatrenia) Súdu centrálnej kompetencie, až na pár výnimiek,⁵³ vyvolávať účinky vo vzťahu k celému územiu EÚ.⁵⁴ Naproti tomu, v prípade žalôb podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR je právomoc konajúceho Súdu pre EUTM obmedzená na územie členského štátu, v ktorom došlo k porušeniu výlučných práv k EUTM.⁵⁵ Je preto na žalobcovi, či konanie iniciuje iba v jednom alebo v niektorých členských štátoch, kde došlo k zásahu do výlučných práv k EUTM v súlade s čl. 125 ods. 5 EUTMR alebo začne konanie pred Súdom centrálnej kompetencie alebo žaloby skombinuje.

III. Určenie *forum loci delicti*

3.1 Interpretácia územia, kde došlo k porušeniu výlučných práv k EUTM v online prostredí

K porušeniu výlučných práv k EUTM môže v dôsledku ich jednotného charakteru dôjsť vo viacerých členských štátoch naraz. Dané je relevantné o to viac v modernej internetovej dobe, kde používanie ochranných známkov pri propagácii a reklame v zásade nepozná hranice členských štátov. Keďže „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“ je súčasťou hypotézy čl. 125 ods. 5 EUTMR (ie právnej normy práva EÚ), ktorá neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a pôsobnosť, je potrebné poskytnúť tomuto ustanoveniu autonómny a jednotný výklad v celej EÚ, ktorý musí zohľadňovať jeho kontext a cieľ sledovaný *inter alia* EUTMR.⁵⁶ V nasledujúcom texte sa preto zameriame na interpretáciu predmetného pojmu zo strany Súdneho dvora, konkrétne vo veciach *Coty*, *Nintendo* a *AMS Neve*.

Coty sa týkal posúdenia, či pojem „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“ uvedený v čl. 125 ods. 5⁵⁷ sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade predaja a dodania sfalšovaného výrobku realizovaných na území členského štátu (B) s následným ďalším predajom nadobúdateľom na území iného členského štátu (A) majú súdy tohto iného členského štátu (A) v zmysle uvedeného ustanovenia právomoc rozhodovať o žalobe pre porušenie smerovanej proti prvotnému predajcovi (s bydliskom v štáte B), ktorý sám nekonal v členskom štáte (A), kde bola žaloba podaná.⁵⁸

V rozsudku Súdny dvor potvrdil, že existencia súdnej právomoci podľa čl. 125 ods. 5 zakladajúca sa na mieste, kde nastali účinky údajného porušenia (štát A), by bola v rozpore so znením čl. 126 ods. 2, ktorý obmedzuje právomoc Súdov pre EUTM, na skutky ktoré boli spáchané na jeho území,⁵⁹ a preto môže byť súdna právomoc podľa tohto ustanovenia založená iba v prospech súdov členského štátu, na ktorého území sa žalovaný dopustil údajného protiprávneho aktu.⁶⁰ Vzhľadom na skutkový stav vo veci *Coty* teda Súdny dvor uzavrel, že čl. 125 ods. 5 je potrebné vykladať v tom zmysle, že neumožňuje založiť súdnu právomoc na účely rozhodovania o žalobe pre porušenie smerovanej proti prvotnému predajcovi (v štáte B), ktorý sám nekonal v členskom štáte, kde sa nachádza súd rozhodujúci o žalobe (štát A).⁶¹ Predmetný spor sa však netýkal porušenia v online prostredí, a tak bolo otáznave ako v takomto prípade chápať povinnosť aktívneho konania v štáte žaloby.

Rozsudok vo veci *Nintendo* sa síce týkal porušenia výlučných práv k dizajnu Spoločenstva (CRD) v súlade s nariadením č. 6/2002 (CDReg),⁶² avšak vzhľadom na podobnosť ustanovení

38 *supra* pozn. 3; čl. 122 ods. 2 písm. c) EUTMR je možné vnímať ako rozšírenie autonómnej definície domicilu právnickej osoby podľa čl. 63 Brusel I.

39 *Id.*, bod 34.

40 *Id.*, bod 37.

41 *Id.*, body. 38 a 39.

42 Bomhard von V – Mühlendahl von A, 'Concise European Trade Mark Law', 3 ed., Wolters Kluwer, 2018, str. 477; viď aj *supra* pozn. 37 (Dánska spoločnosť Hummel Holding A/S žalovala Nike Inc. so sídlom v USA a jeho dcéru Nike Retail BV so sídlom v Holandsku vo vzťahu k porušeniam práv k EUTM, ku ktorým malo dôjsť najmä v Nemecku, a to pred súdmi v Nemecku, kde pôsobí Nike Deutschland GmbH, ktorá je dcérskou spoločnosťou Nike Retail BV a ktorá vyjednáva zmluvy medzi spotrebiteľmi a Nike Retail BV a podporuje ju pri reklame a realizácii zmlúv).

43 *supra* pozn. 14, čl. 125 ods. 2.

44 *Id.*, čl. 125 ods. 3.

45 *Id.*, čl. 125 ods. 4.

46 Platí taktiež aj pre ostatné typy žalôb podľa čl. 124 EUTMR s výnimkou tzv. negatívnych deklaratórnych žalôb podľa čl. 124 písm. b).

47 *Per analogiam* viď *supra* pozn. 18, str. 594.

48 *supra* pozn. 42, str. 478.

49 *Id.*, str. 476.

50 Kur A – Senftleben M, 'European Trade Mark Law', Oxford: Oxford University Press, 2017, str. 662.

51 *supra* pozn. 14, čl. 126 ods. 1 písm. a).

52 *supra* pozn. 48, str. 479 – 480.

53 Id., str. 480 (napr. v prípadoch územného ohraničenia žaloby, pokiaľ riziko zámeny na strane verejnosti neexistuje vo vzťahu k určitej časti EÚ alebo ak už v jednom z členských štátov bolo iniciované konanie na základe národnej ochrannej známky, ktorá je zhodná s EUTM uplatnenou v neskoršom konaní).

54 Id.

55 *supra* pozn. 14, čl. 126 ods. 2.

56 *supra* pozn. 37, bod 22.

57 V čase analyzovaných sporov bolo účinné EUTMR v znení podľa Nariadenia Rady (ES) č. 40/94, resp. Nariadenia Rady (ES) č. 207/2009. Nakoľko však znenie relevantných článkov sa v podstate nezmenilo, v ďalšom texte budeme odkazovať na ustanovenia podľa súčasne účinnej právnej úpravy; v tomto zmysle viď *supra* pozn. 24, bod 12.

58 *supra* pozn. 22, body 19 až 24 (Coty Germany uvádzala na trh parfum zn. Davidoff Cool Water Woman vo flakóne chránenom prostredníctvom EUTM. First Note, spoločnosť so sídlom v Belgicku, vykonávala činnosť veľkoobchodného predajcu s parfumami, pričom predala parfum zn. Blue Safe for Woman tretej spoločnosti s prevádzkou v Nemecku, ktorá parfum prevzala v Belgicku a ďalej predala na nemeckom území. Keďže bol predmetný parfum podľa názoru Coty Germany distribuovaný vo flakóne podobnom chránenej EUTM, došlo k podaniu žaloby proti First Note pred nemeckými súdmi).

59 Id., bod 34.

60 Id., bod 37.

61 Id., bod 38.

týkajúcich sa medzinárodnej právomoci je primerane aplikovateľný aj na situácie týkajúce sa EUTM.⁶³ V spore sa Súdny dvor zaoberal *inter alia* interpretáciou čl. 8 ods. 2 nariadenia č. 864/2007 (Rím II),⁶⁴ ktorý pojednáva o rozhodnom práve v prípade mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia jednotného práva duševného vlastníctva EÚ, v zmysle, že takýmto právom je právny poriadok krajiny „na území ktorej došlo k porušeniu“ (*lex loci damni*).

S ohľadom na skutkové okolnosti daného sporu bolo otáznne, ako k predmetnému konfliktnému kritériu *lex loci damni* pristupovať v situáciách, kedy sa žalovaným vytykali porušenia, ku ktorým došlo vo viacerých členských štátoch, vrátane porušení cez internet. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že konanie, ktorým hospodársky subjekt v rámci elektronického obchodu ponúka na svojej internetovej stránke, ktorá je určená spotrebiteľom nachádzajúcim sa vo viacerých členských štátoch, výrobky v rozpore s právami vyplývajúcimi z CRD, pričom uvedené výrobky je možné vidieť na obrazovke a prostredníctvom tejto stránky si ich objednať, predstavuje ponuku na predaj týchto výrobkov, a teda využívanie/zásah do výlučných práv k CRD v súlade s čl. 19 ods. 1 CDreg.⁶⁵ Avšak miestom, na ktorom došlo ku skutočnosti vedúcej k vzniku škody v zmysle čl. 8 ods. 2 Rím II je miesto, na ktorom uvedený hospodársky subjekt začal zverejňovať ponuky na svojej internetovej stránke.⁶⁶ Analogickú aplikáciu záverov rozsudku *Nintendo* vo vzťahu k interpretácii „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“ v zmysle čl. 125 ods. 5 EUTMR následne použil vo svojej rozhodovacej praxi napr. nemecký Spolkový súdny dvor.⁶⁷

Najrelevantnejším rozhodnutím pojednávajúcim o predmetnej téme je podľa nášho názoru minuloročné rozhodnutie Súdneho dvora vo veci *AMS Neve*. Jeho predmetom bolo posúdenie výkladu čl. 125 ods. 5 EUTMR. Konkrétne mal Súdny dvor odpovedať na otázku, či vlastníč EUTM ktorý sa domnieva, že bol poškodený v dôsledku neoprávneného použitia označenia zhodného alebo podobného s jeho EUTM – napr. v reklamách zobrazených elektronicky s ohľadom na rovnaké alebo podobné tovary/služby ako tie, pre ktoré je predmetná EUTM zapísaná – môže podať žalobu pre zásah do výlučných práv k EUTM proti porušiteľovi na Súd pre EUTM, na ktorého území sa nachádzajú spotrebiteľia a obchodníci, ktorým sú tieto reklamy určené, bez ohľadu na skutočnosť, že rozhodnutia a opatrenia vzťahujúce sa na toto elektronické zobrazenie boli prijaté zo strany porušiteľa v inom členskom štáte.⁶⁸ Zjednodušene povedané, predmetom sporu bolo posúdenie, či možno založiť medzinárodnú súdnu právomoc Súdu pre EUTM aj v členskom štáte, v ktorom žalovaný nemá sídlo (eg v členskom štáte, kde má sídlo žalobca), pokiaľ je v tomto členskom štáte dostupná internetová stránka, prostredníctvom ktorej údajne dochádza k zásahu do výlučných práv k EUTM.

V úvode relevantnej právnej analýzy v *AMS Neve* Súdny dvor uviedol, že žalobca, v závislosti od toho, či sa rozhodne podať žalobu na Súd pre EUTM v mieste bydliska alebo sídla žalovaného, alebo na území ktorého došlo k porušeniu výlučných práv, určuje rozsah územnej právomoci súdu, na ktorý bola žaloba podaná (ie celá EÚ vs. jeden členský štát).⁶⁹ Stanovením takejto alternatívy pri výbere súdu zákonodarca umožňuje vlastníčovi EUTM, ak si to želajú, podať ciele žaloby, z ktorých každá sa týka skutkov porušovania, ku ktorým došlo na území jedného členského štátu.⁷⁰ Naviac, aj keď by bolo podaných viac takýchto žalôb medzi tými istými stranami vo vzťahu k zásahu do tej istej EUTM, nemali by rovnaký predmet, pretože by sa netýkali toho istého územia, a preto by sa na ne nevzťahovali pravidlá prekážky začatej veci.⁷¹

Čo sa týka interpretácie pojmu „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“, Súdny dvor, odkazujúc na rozhodnutie vo veci *Coty*, zdôraznil, že kritérium súdnej právomoci vyjadrené týmto pojmom sa týka aktívneho konania údajného porušovateľa, ku ktorému došlo na území ktoré je predmetom žaloby.⁷² Aplikujúc uvedenú tézu na prostredie internetu, Súdny dvor poznamenal, že ku konaniu žalovaného pozostávajúcemu z reklamy a ponúk na predaj zobrazených elektronicky, vo vzťahu k označeniu zhodnému/podobnému s EUTM v súvislosti so zhodnými/podobnými tovarmi/službami, došlo na území, na ktorom sa nachádzajú spotrebiteľia alebo obchodníci, ktorým sú tieto reklamy a ponuky na predaj určené, a to bez ohľadu na skutočnosť, či žalovaný má sídlo na inom území, či server elektronickej siete, ktorý používa, je umiestnený na inom území, alebo či tovary/služby, na ktoré sa takéto reklamy a ponuky vzťahujú, sa nachádzajú na inom území.⁷³

Predmetnou argumentáciou Súdny dvor sledoval ochranu *effet utile* čl. 125 ods. 5 EUTMR, ktorý by bol narušený, pokiaľ by osoba zasahujúca do výlučných práv k EUTM, s cieľom vylúčiť právomoc akéhokoľvek súdu s výnimkou súdu podľa jej bydliska, mohla vylúčiť aplikáciu čl. 125

ods. 5 EUTMR jednoduchým zlúčením miesta bydliska s miestom, kde sa reklama a ponuky sprístupňujú online.⁷⁴ V danej súvislosti Súdny dvor taktiež odmietol analogickú aplikáciu právnych záverov rozhodnutia vo veci *Nintendo*, resp. aby sa „územie členského štátu, kde došlo k porušeniu“ chápalo ako „miesto, kde žalovaný prijal rozhodnutia a technické opatrenia na spustenie zobrazovania na internete“, keďže v mnohých prípadoch by mohlo byť ťažké, ak nie nemožné, preukázať takéto miesto pred začatím súdneho konania.⁷⁵

Prízvukujú potrebu autonómneho výkladu „územia členského štátu, kde došlo k porušeniu“ podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR, Súdny dvor v prvom rade poznamenal, že výraz „došlo k porušeniu“ sa v danom kontexte umiestňovania reklamy a ponúk musí chápať ako územie, na ktorom takéto konania nadobudli reklamnú povahu a povahu ponuky na predaj, teda územie, kde bol obchodný obsah skutočne sprístupnený spotrebiteľom a obchodníkom, ktorým bol určený.⁷⁶ Pokiaľ by z obsahu príslušnej internetovej stránky a platforiem (eg Facebook, Twitter) vyplývalo, že reklamy a ponuky na predaj v nich obsiahnuté boli určené spotrebiteľom s bydliskom alebo obchodníkom so sídlom v dotknutom členskom štáte (napr. v dôsledku jazykovej verzie, možnosti doručenia etc), žalobca má možnosť podať žalobu pre porušenie výlučných práv k EUTM na základe čl. 125 ods. EUTMR vo vzťahu k porušeniam týkajúcim sa daného členského štátu.⁷⁷

IV. Záverečné zhrnutie a komentár

V sporoch týkajúcich sa zásahov do výlučných práv k EUTM je pri určení súdnej právomoci potrebné vychádzať primárne z EUTMR, ktorý vo vzťahu k Brusel I predstavuje *lex specialis*, pričom, ak má takýto spor cezhraničný prvok, je potrebné aplikovať ustanovenia čl. 125 EUTMR. Pokiaľ dôjde k podaniu žaloby v súlade s čl. 125 ods. 1 EUTMR v mieste bydliska žalovaného, takýto Súd pre EUTM má v súlade s čl. 126 ods. 1 písm. a) právomoc rozhodnúť o porušení výlučných práv k EUTM, ku ktorému došlo na území ktoréhokoľvek členského štátu, resp. vo vzťahu k celému územiu EÚ. Na druhej strane, čl. 125 ods. 5 EUTMR umožňuje žalobcom podávať cieleň žaloby na Súdny dvor pre EUTM na „území členského štátu, v ktorom došlo k porušeniu výlučných práv k EUTM“, pričom právomoc takéhoto súdu je následne v zmysle čl. 126 ods. 2 EUTMR obmedzená na porušenia, ku ktorým došlo na danom území. Identifikácia „územia, kde došlo k porušeniu“ spôsobovala interpretačné problémy najmä v online prostredí.

Súdny dvor rozsudkom vo veci *AMS Neve* klarifikoval, že pri identifikácii „územia, kde došlo k porušeniu výlučných práv k EUTM“ v online prostredí je potrebné zohľadniť obsah príslušnej internetovej stránky a/alebo platforiem (eg Facebook, Twitter), predovšetkým vo vzťahu k skutočnosti, či reklamy a ponuky na predaj v nich obsiahnuté sú určené spotrebiteľom s bydliskom alebo obchodníkom so sídlom v štáte, kde bola žaloba podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR podaná. V konkrétnom prípade, pri posúdení, či je reklama a/alebo ponuka na internetovej stránke zameraná na spotrebiteľov/obchodníkov v konkrétnom členskom štáte, sa zohľadní napr. v akých jazykových verziách je stránka dostupná, v akých menách sú zobrazené ceny za ponúkané produkty, či existuje lokálny distribútor a pod.⁷⁸

V tomto prípade je vhodné poznamenať, že polozenie prejudiciálnej otázky v *AMS Neve* bolo v určitých odborných kruhoch považované za prekvapujúce, pretože interpretáciu čl. 125 ods. 5 EUTMR v danej súvislosti vnímali ako *acte clair*.⁷⁹ Na druhej strane treba uviesť, že podľa názoru iných odborníkov rozsudok vo veci *AMS Neve* prispel k odstráneniu právnej neistoty, ktorá existovala v dôsledku rozhodovacej praxe nemeckého Spolkového súdneho dvora, ktorý „územie, kde došlo k porušeniu“ v súlade s rozsudkom vo veci *Nintendo* interpretoval ako územie, na ktorom žalovaný začal zverejňovať ponuky na svojej internetovej stránke (čo bolo v zmysle v mieste jeho bydliska).⁸⁰

Vyššie uvedené si podľa nášho názoru vyžaduje taktiež zvýšenú pozornosť slovenských podnikateľských kruhov. V kontexte jednotného trhu EÚ, na ktorom dochádza v priemere k registráciám 75 000 EUTM ročne,⁸¹ z ktorých sotva 0,2 % je vo vlastníctve slovenských subjektov,⁸² v online prostredí môže relatívne ľahko prísť k neoprávnenému zásahu do výlučných práv k EUTM iných subjektov z rôznych členských štátov. Uvedený predpoklad je umocnený skutočnosťou, že internetové stránky, prostredníctvom ktorých slovenskí podnikatelia propagujú a/alebo ponúkajú svoje tovary/služby obsahujú popri slovenskej verzii bežne verziu v anglickom, nemeckom alebo

62 Nariadenie Rady (ES) č. 6/2002 o dizajnoch spoločenstva.

63 *supra* pozn. 23, bod 54.

64 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

65 *supra* pozn. 23, bod 10.

66 *Id.*, bod 108.

67 *supra* pozn. 24, bod 31 (Spor vo veci *Parfummar-ken*, sp. zn. I ZR 164/16).

68 *Id.*, body 14 až 33 (Jeden zo žalobcov, *AMS Neve* so sídlom v Spojenom kráľovstve (UK), vyrábal a uvádzal na trh audiofonické zariadenia, ktoré sú chránené prostredníctvom národných ochranných známk UK ako aj EUTM. Podľa názoru žalobcov, *Heritage Audio*, so sídlom v Španielsku, uvádzal na trh v UK napodobeniny tovarov spoločnosti *AMS Neve*, ktoré mali zhodné alebo podobné označenie s označením žalobcov chránených prostredníctvom EUTM alebo odkazovali na EUTM a robili reklamu takýmto tovarom aj prostredníctvom internetovej stránky v anglickom jazyku s možnosťou doručenia do UK. Žalobcovia podali žalobu pre porušenie práv k národným ochranným známkam a EUTM pred britskými súdmi, pričom sporná bola skutočnosť súdnej právomoci vo vzťahu k EUTM).

69 *Id.*, bod 40.

70 *Id.*, bod 42.

71 *Id.*; vid' taktiež rozsudok Súdného dvora vo veci *Merck KGaA proti Merck & Co. Inc.*, *Merck Sharp & Dohme Corp.*, *MSD Sharp & Dohme GmbH*, C-231/16, ECLI:EU:C:2017:771, bod 42.

72 Id., body 44 a 46.

73 Id., bod 47; viď aj rozsudok Súdneho dvora vo veci L'Oréal SA a ďalší proti eBay International a ďalší, C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474, bod 63.

74 Id., body 49 a 50.

75 Id., bod 51.

76 Id., bod 54.

77 Id., bod 56.

78 Vid' napr. Journal of Intellectual Property Law & Practice, 'EU Trade Mark Round-up', Live Webinar, 29. 4. 2020; dostupné na: www.youtube.com/watch?v=-0zTDLF23ck (naposledy sprístupnené 29. 11. 2020).

79 Id.

80 Id.

81 Celkový počet registrácií k 29. 11. 2020 je 1 856 553; viď EUIPO statistics dostupné na: www.euipo.europa.eu/ohimportal/sk/-the-office (naposledy sprístupnené 29. 11. 2020).

82 Id., (Celkový počet registrácií priradených subjektom zo Slovenskej republiky k 29. 11. 2020 je 3 568).

ďalších cudzích jazykoch. S ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu preto môže prísť k situácii, kedy aj takéto slovenské subjekty môžu byť žalované pred súdmi iných členských štátov v súlade s čl. 125 ods. 5 EUTMR. ■

RESUMÉ

Medzinárodná súdna právomoc pri porušení práv k ochrannej známke EÚ v online prostredí

Rovnako ako nariadenie Brusel I aj EUTMR aplikuje základnú normu právomoci vychádzajúcu zo zásady, že súdna právomoc sa zakladá primárne podľa bydliska žalovaného. V čl. 125 ods. 5 EUTMR sa však ustanovuje alternatívne kritérium určenia súdnej právomoci podľa „územia, kde došlo k porušeniu výlučných práv k ochrannej známke EÚ“. Pokiaľ ide o aplikáciu uvedeného kritéria na porušenia, ku ktorým došlo v online prostredí, v zmysle analyzovanej rozhodovacej praxe Súdneho dvora EÚ (najmä rozsudku vo veci AMS Neve) je možné žalobu podľa čl. 125 ods. 5 EUTMR podať taktiež v členskom štáte EÚ, v ktorom je prístupná reklama a/alebo ponuka umiestnená na internetovej stránke, ktorá je zameraná na spotrebiteľov/obchodníkov daného členského štátu.

SUMMARY

International Jurisdiction over Online EU Trademark Infringements

Just like the Brussels I Regulation, also the EUTMR applies a basic rule governing jurisdiction founded on the principle that jurisdiction is primarily based on the defendant's domicile. However, Article 125 Section 5 of the EUTMR lays down an alternative criterion for determining jurisdiction according to "the territory where the act of infringement of exclusive rights conferred by an EU trademark has been committed". As regards the application of that criterion to online infringements, in the light of the analysed case-law of the Court of Justice of the EU (in particular Judgment in AMS Neve and others), an action under Article 125 Section 5 of the EUTMR may also be brought in the EU Member State where the advertisement and/or offer is available on the website aimed at consumers/traders in that Member State.

ZUSAMMENFASSUNG

Internationale Rechtsprechung bei der Verletzung der Schutzmarkenrechte der EU in der Online-Umgebung

Genauso wie in der Verordnung Brüssel I wird auch in der Verordnung über die Unionsmarke die grundlegende Rechtssprechungsnorm angewendet, die vom Grundsatz, dass die Gerichtsbarkeit primär nach dem Sitz des Beklagten gegründet wird, abgeleitet. Im Artikel 125 Abs. 5 der Verordnung über die Unionsmarke wird allerdings ein alternatives Kriterium für die Feststellung der Justizgerichtsbarkeit „nach dem Gebiet, wo die ausschließlichen Rechte zur EU-Schutzmarke verletzt worden sind“ bestimmt. Hinsichtlich der Anwendung des vorerwähnten Kriteriums auf eine Verletzungshandlung, die in der Online-Umgebung begangen worden ist, kann im Sinne der analysierten Praxis des Gerichtshofes der EU (insbesondere des Urteils in der Sache AMS Neve) gemäß Artikel 125 Abs. 5 der Verordnung über die Unionsmarke die Klage auch in dem Mitgliedstaat eingelegt werden, in welchem die betreffende Werbung und/oder das Angebot auf einer Internetseite, die an die Verbraucher/Geschäftsleute des betreffenden Mitgliedstaates gerichtet ist, platziert wurde.

Nárok veriteľa na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky

Mgr. Tomáš Čentěš, PhD.

Účelom tohto článku je priblížiť širokej odbornej, ale aj laickej verejnosti problémy aplikačnej praxe, ktoré sú spojené s uplatňovaním nároku na náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok v podmienkach Slovenskej republiky. Ide o nárok, ktorý veriteľovi, v prípade obchodno-závazkových vzťahov, priznáva § 369c ods. 1 Obchodného zákonníka. Samotný inštitút paušálnej náhrady nákladov bol do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaný zo smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/7/EÚ zo dňa 16. 2. 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách. Členské štáty EÚ dostali na transponovanie smernice priestor do dňa 16. 3. 2013, čo je zároveň deň, kedy prišlo k zrušeniu predchádzajúcej smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/35/ES zo dňa 29. 6. 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách.

Slovenská republika si svoju domácu úlohu splnila novelou Obchodného zákonníka v podobe zákona č. 9/2013 Z. z. zo dňa 18. 12. 2012, ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník. Uvedenou novelou prišlo, s účinnosťou odo dňa 1. 2. 2013, k transponovaniu článku 6 bod 2 smernice č. 2011/7/EÚ do Obchodného zákonníka v podobe už spomínaného § 369c ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka.

Mgr. Tomáš Čentěš, PhD. absolvoval Fakultu práva Paneurópskej vysokej školy, vrátane postgraduálneho štúdia v odbore Teória a dejiny štátu a práva. Viedol Oddelenie právnych služieb pre regionálny rozvoj Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. V súčasnosti pracuje ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii JANČO A PARTNERI, Bratislava.

Podľa dôvodovej správy (osobitná časť) k zákonu č. 9/2013 Z. z. „Predmetným ustanovením dochádza k transpozícii čl. 6 smernice 2011/7/EU. Predkladateľ transponoval príslušný článok smernice 2011/7/EU a určil predpoklady jeho vzniku a odkazom na osobitné vykonávacie nariadenie vlády Slovenskej republiky aj určenie sumy paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v § 369c ods. 1. Paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky predstavuje náhradu tzv. administratívnych interných monitorovacích nákladov, ktoré vznikajú pri kontrole dodržiavania zmluvných záväzkov.“

Transpozícia smernice (konkrétne čl. 6 bodu 1) bola završená prijatím už v dôvodovej správe spomenutým nariadením vlády Slovenskej republiky

č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka. Toto nariadenie vlády SR, rovnako ako novela Obchodného zákonníka, nadobudlo účinnosť dňa 1. 2. 2013. Vo svojom § 2 ustanovuje, že výška paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky podľa § 369c ods. 1 zákona je 40 eur jednorazovo bez ohľadu na dĺžku omeškania.

Je to práve § 2 nariadenia vlády SR, ktorý v aplikačnej praxi všeobecných súdov Slovenskej republiky vytvára značne rozporuplné právne posúdenia nároku veriteľov na paušálnu náhradu nákladov. **Základný problém tvorí otázka právneho posúdenia, či v prípade, ak si veriteľ voči žalovanému nárokuje jednou žalobou viacero pohľadávok a ich príslušenstvo, má veriteľ nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur za každú uplatnenú pohľadávku zvlášť, alebo veriteľovi príslúcha nárok vo výške 40 eur dokopy za všetky uplatnené pohľadávky.** Všeobecné súdy SR posudzujú túto právnu otázku rôzne, neraz výslovne protichodne, a to aj v rámci toho istého súdu.

Autor tohto článku zastáva právny názor, že veriteľovi prislúcha nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur za každú uplatnenú pohľadávku. V nasledujúcom texte sa pokúsim vysvetliť dôvody, pre ktoré zastávam uvedený právny názor a prečo ho považujem za vecne správny, respektíve, prečo považujem opačný výklad za vecne nesprávny a nekonformný so smernicou č. 2011/7/EÚ.

Otázka účelu nároku na paušálnu náhradu nákladov

V prvom rade je potrebné ustáliť si význam a zmysel paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky. V tejto súvislosti je vhodné poukázať na **interpretačné stanovisko (FAQs) Európskej komisie k smernici EÚ č. 2011/7/EU**,¹ ktoré komisia vydala dňa 6. 4. 2016 práve za účelom vyvrátenia akýchkoľvek interpretačných nedorozumení alebo nejednoznačností. **Komisia hneď v úvode stanoviska zdôrazňuje, že Smernica upravuje obchodné transakcie medzi verejnými orgánmi a podnikmi (firmami), ako aj výlučne medzi podnikmi. Verejné orgány sú povinné zaplatiť za tovar a služby, ktoré si zaobstarajú, do 30 dní alebo za veľmi výnimočných okolností do 60 dní** (napr. oblasť zdravotníctva v zmysle bodu 25 preambuly smernice). Podniky sú povinné zaplatiť svoje faktúry do 60 dní, môžu si však zvoliť dlhšiu splatnosť, pokiaľ je to v zmluve s ich obchodným partnerom výslovne dohodnuté a pokiaľ to pre veriteľa nie je hrubo nespravodlivé (napr. v oblasti verejného zdravotníctva). **V prípade oneskorenej platby majú veritelia automaticky nárok na úroky z omeškania a minimálne 40 eur ako kompenzáciu nákladov na vymáhanie.**

Automatický (paušálny) nárok na paušálnu náhradu nákladov rozpoznáva aj dôvodová **správa (osobitná časť) k § 2 nariadeniu vlády č. 21/2013 Z. z.**, podľa ktorej „Predmetný novelizačný bod transponuje ustanovenie čl. 6 ods. 1 smernice 2011/7/EU. Ustanovenie určuje výšku paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky u osoby dlžníka, ktorú smernica 2011/7/EU definuje minimálne na úrovni 40 eur. Členské štáty s v rámci transpozície smernice 2011/7/EU v súlade s jej čl. 12 ods. 3 môžu ustanoviť paušálnu náhradu vo vyššej sume ako 40 eur, uvedené však predkladateľ vyhodnotil v podmienkach Slovenskej republiky a najmä vzhľadom na skutočnosť, že nárok na paušálnu náhradu vzniká bez ohľadu na sumu nezaplatennej (splatnej) pohľadávky veriteľa a dobu dlžníkovho omeškania (jeden deň alebo jeden rok), za nevhodné a hlavne neprimerané a neproporcionálne opatrenie. **Paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky predstavuje náhradu tzv. administratívnych interných monitorovacích nákladov, ktoré vznikajú veriteľovi pri kontrole dodržiavania zmluvných záväzkov (ide najmä o náklady na vedenie evidencie pohľadávok, náklady súvisiace s telefonickou alebo písomnou urgenciou dlžníka, táto však nie je podmienkou pre vznik nároku na paušálnu náhradu nákladov).**“

Je evidentné, že účelom paušálnej náhrady je pokrytie mimosúdnych výdavkov veriteľa spojených s realizovaním administratívnych úkonov v súvislosti napr. kontrolou dodržiavania zmluvných záväzkov, nákladov na vedenie evidencie pohľadávok, prípadne nákladov súvisiacich s urgenciou dlžníka veriteľom. O tom, že slovenský zákonodarca, respektíve vláda Slovenskej republiky správne uchopila výklad transponovanej smernice, svedčí aj uznesenie Krajského súdu v Hradci Králové zo dňa 14. 3. 2016, sp. zn. 47Co 70/2016, v zmysle ktorého „**Ze záměru vyjádřeného ve směrnici tedy vyplývá, že přiznáním práva na náhradu nákladů spojených s uplatněním pohledávky podle nařízení vlády nemá být nahrazováno právo věřitele na náhradu nákladů právního zastoupení. Pro přiznání tohoto nároku není třeba předžalobní výzvy, neboť tyto nahrazované náklady představují zejména interní výdaje věřitele, které vznikají při kontrole dodržování smluvních závazků, např. náklady na vedení evidence pohledávek nebo náklady související s telefonickou, či písemnou urgencí dlužníka věřitelem.**

K otázkam súvisiacim s administratívnymi nákladmi veriteľa prevyšujúcimi paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur je dôležité dať do pozornosti aj výkladovú judikatúru Súdneho Dvora EÚ (SD EÚ), a to najmä rozhodnutia vo veciach C-555/14, C-330/16, C-287/17 a C-131/18, ktorých predmetom bol vždy návrh príslušného súdneho orgánu členského štátu EÚ na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFE v súvislosti so smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/7/EÚ. Z pohľadu interpretácie kľúčových ustanovení článku 6 ods. 1 a 3 smernice sú najzaujímavejšie najnovšie dva rozsudky SD EÚ.

Otkresný súd České Budějovice položil SD EÚ prejudiciálnu otázku: „**Má sa článok 6 ods. 1 a 3 smernice vykladať v tom zmysle, že ukladá súdu povinnosť priznať úspešnému žalobcovi v spore o zaplatenie pohľadávky z obchodnej transakcie vymedzenej v článku 3 alebo článku 4 uvedenej smernice sumu 40 eur (alebo ekvivalent v národnej mene) a zároveň náhradu trov súdneho konania, a to vrátane**

1 Dostupné online na: <https://ec.europa.eu/docsroom/-documents/16222/-attachments/1/translations/en/renditions/native>

náhrady nákladov na upomínanie žalovaného pred podaním žaloby vo výške stanovenej procesnými predpismi členského štátu?“ SD EÚ v rozsudku C-287/17 uviedol (bod 38.), že „Z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že na položenú otázku je potrebné odpovedať tak, že článok 6 smernice 2011/7 sa má vykladať v tom zmysle, že veriteľovi, ktorý sa domáha priznania náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, priznáva právo získať na tomto základe okrem nároku na paušálnu sumu vo výške 40 eur stanovenú v odseku 1 tohto článku aj primeranú náhradu v zmysle odseku 3 rovnakého článku, pokiaľ ide o časť týchto nákladov presahujúcu túto paušálnu sumu.“

Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) položil SD EÚ nasledujúcu prejudiciálnu otázku: „Má sa článok 6 ods. 3 smernice vykladať v tom zmysle, že paušálnu sumu vo výške 40 eur uvedenú v článku 6 ods. 1 smernice je potrebné započítať na **externé náklady právneho zastupovania**, ktoré vznikli v dôsledku oneskorenej platby dlžníka **predprocesným využitím služieb právnik**a, a preto sa podľa článku 6 ods. 3 smernice majú nahradiť?“ SD EÚ v uznesení C-131/18 uviedol (bod 29.), že „Z vyššie uvedeného vyplýva, že na položenú otázku treba odpovedať tak, že článok 6 ods. 3 smernice 2011/7 sa má vykladať v tom zmysle, že od primeranej náhrady uvedenej v tomto ustanovení sa musí odpočítať paušálna suma vo výške 40 eur priznaná veriteľovi podľa článku 6 ods. 1 uvedenej smernice.“

Keďže paušálna náhrada nákladov pokrýva náklady veriteľa v súvislosti s uplatnením pohľadávky ešte pred jej súdnym vymáhaním veriteľom, avšak úkon právnej služby v podobe predžalobnej výzvy je zároveň úkonom podľa § 13a písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, znamená to, že ak je napríklad hodnota úkonu predžalobnej výzvy vo výške 100 eur, paušálna náhrada nákladov ju pokrýva len do výšky 40 eur, a preto má veriteľ právo aj na zostávajúci rozdiel v podobe 60 eur. Samozrejme, že veriteľ má v prípade úspechu pri súdnom vymáhaní pohľadávky právo, popri nároku na paušálnu náhradu nákladov, aj na náhradu trov konania (súdny poplatok, náklady spojené so znaleckým dokazovaním, atď.), vrátane trov právneho zastúpenia za poskytnuté úkony právnej služby externým advokátom.

Rôzne (a neraz protichodné) rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky

V prvom rade dávam do pozornosti veľmi precízne spracovaný **rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 21. 2. 2019 sp. zn. 14Cob/214/2018**, ktorým tamojší súd **potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina zo dňa 16. 8. 2018 č. k. 18Cb/76/2018-126**. Rozsudkom súdu prvej inštancie súd zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu (istinu) vo výške 14 181,40 eur, spolu s úrokmi z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 8 737,32 eur odo dňa 21. 9. 2017 do zaplatenia, zo sumy 1 045,36 eur odo dňa 7. 10. 2017 do zaplatenia a zo sumy 4 398,72 eur odo dňa 14. 10. 2017 do zaplatenia a **paušálnu náhradu nákladov spojenú s uplatnením pohľadávky** (pozn. troch pohľadávok) **vo výške 120 eur**, všetko v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Z uvedenej sumy 120 eur je zrejmé, že súd priznal paušálnu náhradu nákladov za 3 pohľadávky (3 × 40 eur), ktoré boli predmetom konania vo veci samej. Žalovaní napadli rozsudok súdu prvej inštancie odvolaním, v ktorom okrem iného označili paušálnu náhradu nákladov vo výške 120 eur za nedôvodnú, pretože podľa ich vyjadrenia „*zákon hmotnoprávne priznáva náklady spojené s uplatnením pohľadávky iba v sume 40 eur, a nie kumulatívne*“.

Krajský súd v Žiline sa vo svojom spomínanom rozsudku dôsledne vysporiadal s argumentáciou žalovaných, konkrétne v bodoch 28., 29., 30. a 31 odôvodnenia rozsudku. Vzhľadom na precíznosť tohto odôvodnenia si autor dovoľuje citovať jeho plné znenie s tým, že zvýrazňuje kľúčové myšlienky odvolacieho súdu:

28. K námietke odvolateľov týkajúcej sa priznanej sumy **120,- Eur, t. j. 3 × 40,- Eur** za náklady spojené s vymáhaním pohľadávok, odvolací súd uvádza, že **žalovanými boli tri samostatné peňažné pohľadávky týkajúce sa troch samostatných dielčích plnení podľa uzavretej zmluvy zo 4. 9. 2017, ktoré žalobca samostatne vyúčtoval tromi doloženými faktúrami, avšak žaloval ich kumulatívne jednou žalobou. ... Preto okresný súd správne žalovaných 1) a 2) zaviazal aj na zaplatenie úrokov z omeškania spolu s paušálnou náhradou nákladov spojených s uplatnením pohľadávok v sume 40,- Eur za každú z troch uplatnených pohľadávok.**

29. K tomu je potrebné dodať, že paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky bola do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedená novelou Obchodného zákonníka s účinnosťou od 1. februára 2013, a to zákonom č. 9/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj „novela“). **Uvedená novela transponovala smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ v boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (ďalej aj „Smernica“).** Krajský súd zdôrazňuje, že **účelom priznanej paušálnej náhrady je nahradiť náklady súvisiace s každou oneskorenou platbou, aj keď na základe jedného titulu,** pretože z citovaného zákonného ustanovenia nevyplýva žiadne obmedzenie nároku na jednorazové vymáhanie, ak sa jedná o jeden zmluvný vzťah. Inak povedané, **predmetné ustanovenia (§ 369c OZB, § 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z.) nedefinujú právo na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením „pohľadávok“, ale „pohľadávky“.** **Uvedený výklad normy je teleologicky v prospech ochrany veriteľa, účelom je posilnenie jeho pozície pri uplatňovaní (vymáhaní) pohľadávky voči veriteľovi ... nárok na zaplatenie paušálnej náhrady vzniká pre každú vyúčtovanú pohľadávku za dodanie tovaru alebo poskytnutie služby zo strany veriteľa samostatne, t. z., ak má veriteľ voči dlžníkovi viacero pohľadávok vyúčtovaných samostatnými faktúrami, má zákonný nárok uplatňovať voči dlžníkovi paušálnu náhradu pri každej z nich“...**

30. **Keďže z obsahu spisu vyplýva, že predmetné (tri) pohľadávky žalobcu nevznikli naraz, ani nejde o účelové (či špekulatívne) rozdelenie jednej pohľadávky na viac častí za účelom generovania (kvázi) samostatných pohľadávok, pričom každá z pohľadávok je nepochybne i samostatne žalovateľná, tak ani z tejto skutkovej situácie niet dôvodu pre iný výklad ustanovenia § 369c OBZ na daný prípad, než ktorý prijal okresný súd v napadnutom rozsudku.**

Autor článku podporne poukazuje aj na ďalšie rozsudky odvolacích súdov Slovenskej republiky, a to na rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. 5. 2017 sp. zn. 31Cob/57/2016, ako aj na rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. 4. 2016, sp. zn. 15CoB/112/2015, v zmysle ktorých prináleží veriteľovi nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky za každú uplatnenú faktúru.

Autor poukazuje aj na zaujímavý **rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. 10. 2019, sp. zn. 2Cob/57/2019**, ktorým odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 17. 10. 2018, č. k. 35Cb/229/2015-485, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu **1 120 eur** z titulu nároku na paušálnu náhradu nákladov **za 28 faktúr (pohľadávok)**, keď v bode 65. odôvodnenia rozsudku uviedol:

*„Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k záveru o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý zaviazal žalovaného na úhradu peňažnej pohľadávky 111 879,28 eur, ktorá predstavuje nárok na úhradu kúpnej ceny dodaného tovaru pre žalovaného zo strany spoločnosti XY a ktorá bola platne postúpená Zmluvou o postúpení pohľadávok č. 2014/08/68 zo dňa 26. 8. 2014 na žalobcu. **Keďže žalovaný neuhradil kúpnu cenu dodaného tovaru v lehote splatnosti, čo napokon ani v konaní nerozporoval, správne súd prvej inštancie zaviazal žalovaného aj na úhradu zákonných úrokov z omeškania z jednotlivých faktúr po lehote ich splatnosti podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, § 1 Nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z. a paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky podľa § 369c ods. 1, § 2 Nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z., tak ako to je uvedené vo výrokovvej časti rozsudku súdu prvej inštancie.“***

Uvedený výklad výšky nároku na paušálnu náhradu považuje autor za správny, pričom podporne poukazuje aj na **bod č. 7. už spomínaného interpretačného stanoviska (FAQs) Európskej komisie k smernici EÚ č. 2011/7/EU**, kde sa uvádza, že je daný nárok na náhradu vo výške **40 eur za každú nezaplatenú faktúru**.² Interpretačným stanoviskom použitý výraz „invoice“ je totiž ekvivalentom slovenského výrazu „faktúra“. Tu je dôležité zdôrazniť, že počet pohľadávok nemusí byť vždy totožný s počtom faktúr, keďže jednou faktúrou si môže veriteľ vyfakturovať voči dlžníkovi aj viacero pohľadávok a naopak, veriteľ môže umelo rozdeliť svoje pohľadávky tak, aby v dôsledku umelo zvýšeného počtu pohľadávok a faktúr žiadal od dlžníka vyššiu úhradu paušálnej náhrady. Z pohľadu nároku na paušálnu náhradu je preto ideálne fakturovať každú pohľadávku zvlášť. V takom prípade platí jednoduchá matematika, že počet pohľadávok sa rovná počtu faktúr a tento počet je potrebné vynásobiť sumou 40 eur, čím veriteľ vyčíslí svoj celkový nárok na paušálnu náhradu nákladov voči dlžníkovi. Pokiaľ ide o súdne rozhodnutia spomínané v tomto článku, platí, že žalobca v každom zo súdnych konaní disponoval počtom pohľadávok zhodným s počtom vystavených faktúr.

Niektoré všeobecné súdy Slovenskej republiky však majú opačný právny názor na zodpovedanie právnej otázky, či má veriteľ právo na paušálnu náhradu za každú pohľadávku zvlášť. Iný senát

2 Tretia veta bodu č. 7 interpretačného stanoviska: „This fixed sum (pozn. 40,- eur) is intended for each unpaid invoice.“

Krajského súdu v Košiciach rozsudkom **zo dňa 5. 8. 2020, sp. zn. 4Cob/52/2020, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II** zo dňa 10. 3. 2020, č. k. 36Cb/126/2018-1099, rozhodol tak, že žalobcovi priznal pri 509 žalovaných pohľadávkach len celkovú náhradu paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že „... Podľa právneho názoru odvolacieho súdu, žalobcovi v spore vznikol nárok iba na jednu paušálnu náhradu nákladov vo výške 40,- eur, keďže v tomto súdnom konaní bola uplatnená pohľadávka 713 029,70 eur a to bez ohľadu na to, že táto bola žalovanému pôvodne fakturovaná viacerými faktúrami. Rozhodným kritériom je uplatnenie pohľadávky v jednom súdnom konaní, čo v posudzovanom prípade predstavuje jednu pohľadávku vyčíslenú žalobcom v konaní vo výške 713 029,70 eur, ktorej zodpovedá nárok na jednu paušálnu náhradu vo výške 40,- eur a nie spolu 509 paušálnych náhrad (za každú vystavenú faktúru), tak ako to nesprávne uviedol súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, keď priznal žalobcovi nárok titulom paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 20 360,- eur.“

Spomínaným rozsudkom zo dňa 10. 3. 2020 č. k. 36Cb/126/2018-1099 pritom súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na paušálnu náhradu nákladov v celkovej výške 20 360 eur za 509 pohľadávok, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil v bode 39. rozsudku tak, že „V bode 39. odôvodnenia rozsudku uviedol, že „Žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie viacerých faktúr (509 kúpnych cien) v jednom súdnom konaní. Táto skutočnosť v zmysle platného právneho stavu nemá žiadny vplyv na už existujúci nárok veriteľa na zaplatenie viacerých paušálnych náhrad. T. j. uplatnenie viacerých pohľadávok v jednom žalobnom návrhu nespôsobuje zmenu tohto nároku v tom zmysle, že sa viaceré námietky na paušálnu náhradu (v tomto prípade 20 360,- eur) zmenia na nárok iba vo výške 40,- eur ako to prezentuje žalovaný.“

Máme rôzne rozhodnutia, ktoré si protirečia v elementárnom právnom posúdení, keď jeden senát odvolacieho súdu zastáva právny názor, že v prípade, ak sa veriteľ žalobou domáha zaplatenia viac ako jednej pohľadávky a jej príslušenstva, má nárok na paušálnu náhradu za každú pohľadávku, avšak druhý senát je toho názoru, že bez ohľadu na to, koľko pohľadávok žalobca žaluje, v skutočnosti vždy žaluje len jednu veľkú pohľadávku, ktorá je akoby tvorená 509 pohľadávkami, a preto mu príslúcha nárok na paušálnu náhradu nákladov len vo výške 40 eur.

Autor tohto článku však musí odmietnuť právny názor senátu 4Cob Krajského súdu v Košiciach, že rozhodným kritériom pre posúdenie nároku na paušálnu náhradu nákladov je uplatnenie pohľadávky v jednom súdnom konaní vyčíslenej žalobcom na sumu 713 029,70 eur. Podľa tohto názoru by totiž musel veriteľ disponovať voči dlžníkovi jedným majetkovým právom v podobe pohľadávky vo výške niekoľko 713 029,70 eur. Veriteľ však v danom súdnom konaní disponoval voči žalovanému 509 postúpenými pohľadávkami, ktoré v súčte tvorili istinu 713 029,70 eur. **Každá zo žalovaných pohľadávok je samostatným majetkovým právom, s ktorým je veriteľ oprávnený nakladať podľa svojho uváženia. Ak sa rozhodne uplatniť všetky svoje majetkové práva voči žalovanému dlžníkovi jednou žalobou, nevzniká podaním žaloby jedno veľké majetkové právo alebo naďalej existuje všetkých 509 pohľadávok. To sa prejavuje napríklad v možnosti žalobcu vziať žalobu v časti niektorých žalovaných pohľadávok späť a uplatniť si ich podaním novej žaloby.** Právny názor odvolacieho súdu tak v konečnom dôsledku akoby „sankcionoval“ žalobcu vo vzťahu k výške nároku na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok za to, že si žalobca jednou žalobou uplatnil voči žalovanému nárok z 509 pohľadávok a ich príslušenstvo. Výklad senátu 4Cob by totiž viedol k tomu, že žalobcovia s väčším množstvom pohľadávok by mohli začať podávať svoje žaloby samostatne, čím by mohlo prísť ku kritickému navýšeniu nápadu všeobecných súdov a k opakovaniu katastrofálnej situácie spred pár rokov, keď všeobecné súdy zavalili so svojimi žalobami nebankové inštitúcie a spôsobili tak prieťahy najmä v civilnej a obchodnej agende.

K podobnej situácii prišlo aj pri uznesení odvolacieho súdu (Krajský súd v Trenčíne) zo dňa 30. 9. 2020, č. k. 8Cob/44/2020-357. Kým súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na paušálnu náhradu nákladov v celkovej výške 214 120,- eur za 5 353 uplatnených pohľadávok, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vytkol súdu prvej inštancie, že sa nezaoberal tým, že žalobca sa stal veriteľom žalovaného a aktívne legitimovaným na podanie žaloby na základe devätnástich právnych úkonov (postúpenia pohľadávok, uznania dlhu). Odvolací súd bol právneho názoru, že zo smernice č. 2011/7/EÚ čl. 6 vyplýva, že paušálnu náhradu súd veriteľovi v spore prizná a táto patrí veriteľovi za vlastné náklady na vymáhanie (čl. 6 ods. 2), čo vylučuje jeho právo si tento nárok uplatňovať za úkony jeho právnych predchodcov, prípadne urobené pred podaním žaloby. Žalobca začal spravovať žalované pohľadávky a vymáhať ich až po postúpení pohľadávok, prípadne uznaniach dlhu. Z obsahu spisu nepochybne vyplývalo, že

žalobca pred podaním žaloby nakladal s faktúrami nie jednotlivo, ale spoločne vždy tak, v akom počte mu boli spoločne postúpené jednotlivými zmluvami o postúpení a uplatnil si ich na základe vlastného rozhodnutia jednou žalobou. Nepovažoval preto za relevantné tvrdenie žalobcu o tom, že si každú z faktúr mohol uplatniť samostatne, pričom odvolací súd toto právo žalobcu nerozporoval. Odvolací súd zdôraznil, že množstvo z 5 353 faktúr, ktoré sú predmetom žaloby, sú faktúrami na nízke, niekoľko eur-ové sumy, pričom napr. faktúry, z ktorých si žalobca uplatnil nárok na zaplatenie 40 eur titulom náhrady nákladov sú vystavené každá na sumu 0,11 eur, pričom odkázal na články 27 a 28 smernice. Uviedol aj, že v zmysle čl. 19 smernice náhradu nákladov na vymáhanie vo výške 40 eur nemožno v tomto kontexte považovať za spravodlivú.

Odvolací súd (Krajský súd v Trenčíne) vyslovil zaujímavý právny názor, v zmysle ktorého by nárok na paušálnu náhradu nákladov mal prislúchať len pôvodnému veriteľovi, čiže nie postupcovi. Ani s týmto právnym názorom autor článku nemôže súhlasiť. V zmysle **§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka** sú príslušenstvom pohľadávky úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením. **Paušálna náhrada nákladov spojená s uplatnením pohľadávky je nepochybne náhrada, ktorá pokrýva náklady spojené s uplatnením pohľadávky. Má preto akcesorickú povahu a je príslušenstvom pohľadávky podobne, ako sú príslušenstvom pohľadávky úroky z omeškania.** Túto úvahu autora podporuje aj komentár JUDr. Imricha Feketeho, CSc, ktorý v online verzii svojho komentára k Občianskemu zákonníku (Občiansky zákonník, Veľký komentár, 1. zväzok Všeobecná časť (§ 1 – § 122), Eurokodex, rok vydania 2015) uvádza, že: „**Omeškaním dlžníka má veriteľ v obchodnoprávných vzťahoch od 1. 2. 2013 (zákon č. 9/2013 Z. z.) okrem nárokov na úroky z omeškania prípadne náhradu škody spôsobenej omeškaním aj právo na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, a to bez potreby osobitného upozornenia (§ 369c ods. 1 OBZ).** Výšku paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky ustanovila vláda SR. Výška paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky je 40 eur jednorazovo bez ohľadu na dĺžku omeškania (§ 2 nariadenia č. 21/2013 Z. z.). ... Dôvodová správa k citovanému zákonu uvádza, že ide o náhradu administratívnych interných monitorovacích nákladov, ktoré vznikajú pri kontrole dodržiavania zmluvných záväzkov (náklady na vedenie evidencie pohľadávok, náklady súvisiace s telefonickou alebo písomnou urgenciou dlžníka, táto však nie je podmienkou pre vznik nároku na paušálnu náhradu nákladov).“

Autor považuje otázku akcesorickej povahy paušálnej náhrady za ustálenú. V zmysle toho je potrebné skúmať, či tento nárok bol postúpený na žalobcu spolu s postúpenými pohľadávkami. Uvedená skutočnosť je dôležitá z toho pohľadu, že odvolací súd vyložil ustanovenia čl. 6 bod 2 smernice EP a Rady EÚ č. 2011/7/EÚ zo dňa 16. 2. 2011 tak, že nárok na paušálnu náhradu nákladov mohol vzniknúť len pôvodným veriteľom žalovaného, čiže postupcom. Spomínané ustanovenie smernice znie nasledovne: „Členské štáty zabezpečia, aby paušálna suma uvedená v odseku 1 bola splatná bez potreby upozornenia a bola náhradou za vlastné náklady veriteľa na vymáhanie.“ Na druhej strane, netreba zabudnúť ani na to, že postupníkovi vzniká aj originálny nárok na paušálnu náhradu nákladov, keďže nepochybne postúpené pohľadávky taktiež administruje. Autor sa domnieva, že je na úvahe postupcu, či si voči dlžníkovi uplatní v súdnom konaní postúpený nárok na paušálnu náhradu nákladov alebo originálny nárok. Napriek tomu, že z hľadiska právneho pozitivizmu žiadne ustanovenie Obchodného zákonníka, nariadenia vlády SR alebo smernice nevyklučuje uplatnenie oboch nárokov súbežne (čiže napr. 2x 40 eur za jednu pohľadávku), pravdepodobne by v takom prípade zrejme išlo o postup postupcu, ktorý by nemal požívať právnu ochranu. Postúpením pohľadávky z postupcu na postupníka by nemalo dochádzať k nárastu výšky príslušenstva v podobe paušálnej náhrady nákladov, pretože, napríklad v dôsledku piatich postúpení by stúpila suma náhrady za jednu pohľadávku zo sumy 40 eur na 200 eur. Autor je presvedčený, že v podmienkach Slovenskej republiky by pripustením právneho výkladu, že každý z postupcov/postupníkov si môže uplatniť voči dlžníkovi svoj originálny nárok na paušálnu náhradu nákladov, viedol vývoj k mnohým špekulatívnym a násobným postúpeniam pohľadávok a ich príslušenstva, až by sa na konci reťazca akumulovali u posledného postupníka, ktorý by zneužil inštitút paušálnej náhrady nákladov nie na administratívnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok, ale na obohatenie sa.

Pokiaľ ide o názor odvolacieho súdu, podľa ktorého v prípade, ak ide o pohľadávku nízkej nominálnej hodnoty (napr. vo výške 0,11 eur čo do istiny), nemožno považovať nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur za takúto pohľadávku za nárok spravodlivý, autor ani s týmto názorom odvolacieho súdu nemôže súhlasiť. Niet pochybností o tom, že každý veriteľ má administratívne, daňové a iné náklady spojené s pohľadávkami v dôsledku toho, že dlžník ich neuhradil riadne a včas. **V dôsledku omeškania žalovaného s ich úhradou musí následne veriteľ pristúpiť k podaniu žaloby, ktorou sa**

domáha ich zaplata, vrátane ich príslušenstva. Veriteľ mal tieto výdavky jednak pred podaním žaloby a má ich naďalej aj počas súdneho konania. Okrem iného je potrebné k administrovaniu tak veľkého počtu pohľadávok aj ľudský kapitál v podobe pracovnej sily, ktorý túto činnosť zabezpečuje. Rovnakú starostlivosť potrebuje pohľadávka, ktorá je čo do istiny vo výške 0,11 eur, ako aj pohľadávka, ktorá je čo do istiny vo výške napríklad 100 000 eur. Rozhodujúca z pohľadu nákladov nie je výška samotnej istiny, ale skutočnosť, že je potrebné danú pohľadávku administrovať veriteľom. Práve preto pristúpil európsky zákonodarca k tomu, že ustanovil výšku paušálnej náhrady nákladov. Je to práve paušálnosť ako vlastnosť smernice EÚ č. 2011/7/EÚ, ktorá reflektuje náklady žalobcu na administráciu pohľadávok bez ohľadu na výšku istiny. **Je to jediné spravodlivé a v praxi realizovateľné riešenie.**

Pokiaľ ide o bod č. 19 preambuly smernice, žalobca má za to, že Krajský súd v Trenčíne ju dezinterpretoval, keď naznačoval, že ak súd posúdi nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur za nespravodlivú, má právo ju nepriznať. Je potrebné zdôrazniť, že odvolací súd sa odvoláva opäť na bod preambuly a nie na článkové znenie smernice. Samotná preambula nezakladá žiadne práva a povinnosti fyzických a právnických osôb. **Odhladiť od toho, bod č. 19 preambuly smernice neobsahuje žiadne ustanovenie, žiadnu formuláciu, ktoré by oprávňovali súd moderovať výšku paušálnej náhrady. Všeobecné súdy Slovenskej republiky nedisponujú vo vzťahu k výške nároku na paušálnu náhradu nákladov tzv. moderačným právom, čiže právom znížiť, resp. moderovať výšku tohto nároku.** Takýmto právom súdy disponujú napr. v otázke výšky náhrady škody podľa § 450 Občianskeho zákonníka, v otázke výšky zmluvnej pokuty podľa § 545a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 301 Obchodného zákonníka. Vo vzťahu k paušálnej náhrade nákladov podľa § 369c Obchodného zákonníka v spojitosti s § 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z. však všeobecné súdy Slovenskej republiky takýmto moderačným právom nedisponujú. **To znamená, že aj v prípade, ak by bol súd subjektívne toho názoru, že výška paušálnej náhrady 40 eur za každú súdom priznanú pohľadávku žalobcovi voči žalovanému je privysoká, je povinný rešpektovať túto výšku a nie je v žiadnom prípade oprávnený ju znížiť alebo nepriznať.**

Keďže nárok na paušálnu náhradu nákladov vychádza z legislatívy Európskej únie, je vhodné pozrieť sa aj do iných členských krajín EÚ, ako sa v nich vysporiadali s transpozíciou. Autor poukazuje najmä na právnu úpravu Českej republiky, ktorej právny poriadok je historicky (z pohľadu druhej polovice 20. storočia a začiatku 21. storočia) najbližší právnemu poriadku Slovenskej republiky. Podľa § 3 vládneho nariadenia č. 351/2013 Sb., ktorým sa určuje výška úrokov z omeškania a nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, určuje odmena likvidátora, likvidačného správcu a člena orgánov právnickej osoby menovaného súdom a upravujú niektoré otázky Obchodného vestníku, verejných registrov právnických osôb a fyzických osôb, *„Jde-li o vzájemný závazek podnikatelů nebo je-li obsahem vzájemného závazku mezi podnikatelem a veřejným zadavatelem podle zákona upravujícího veřejné zakázky povinnost dodat zboží nebo poskytnout službu za úplatu veřejnému zadavateli, činí minimální výše nákladů spojených s uplatněním každé pohledávky 1 200 Kč.“* Týmto vládnym nariadením bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 2011/7/EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách do národného právneho poriadku Českej republiky.

Záver

Rozhodovacia činnosť súdov v zásade možno rozdeliť na dve skupiny. Prvá skupina sudcov bez akýchkoľvek problémov priznáva veriteľovi nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške, ktorá zodpovedá počtu žalovaných pohľadávok, pričom vychádza zo znenia smernice č. 2011/7/EÚ a nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z. Druhá skupina sudcov je presvedčená, že priznanie nároku za každú pohľadávku je z rôznych dôvodov nespravodlivé a snažia sa nájsť zdôvodnenie, pre ktoré veriteľovi priznajú nárok na paušálnu náhradu len vo výške 40 eur, bez ohľadu na to, koľko pohľadávok je predmetom súdneho konania.

Autor článku je presvedčený, že argumentácia tejto druhej skupiny nie je v súlade s národnými právnymi predpismi, ani v súlade so znením smernice a s interpretačným stanoviskom Európskej komisie a dáva za pravdu tej skupine sudcov a sudkýň, ktorí, naopak, rešpektujú fakt, že veriteľ má vždy nárok na paušálnu náhradu nákladov vo výške 40 eur zvlášť za každú pohľadávku, pokiaľ ju, samozrejme, umelo nerozdělil na viacero faktúr.

Navyše, autor článku je presvedčený, že uvedený nárok prináleží veriteľovi aj v prípade, ak predmetom súdneho konania sú kapitalizované úroky z omeškania, keďže s ich vymáhaním mal rovnaké

administratívne náklady, ako keby vymáhal od žalovaného aj zaplatenie istín (pozn., ktoré veriteľ aj reálne mal, keďže dlžník uhradil dlžné istiny až s omeškaním), k zaplateniu ktorých žalovaný pristúpil s výrazným omeškaním, v dôsledku čoho žalobcovi vznikol nárok na paušálnu náhradu nákladov spojenú s uplatnením každej pohľadávky, ktorú žalovaný uhradil žalobcovi s omeškaním.

Definitívnu odpoveď na otázku, ako pristupovať k posudzovaniu nároku na paušálnu náhradu nákladov by čoskoro mohol dať Najvyšší súd Slovenskej republiky, keďže naša advokátka kancelária má vedomosť o existencii dovolacieho konania, predmetom ktorého je posúdenie právnej otázky, či veriteľovi prislúcha paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky samostatne za každú pohľadávku, ktorá je predmetom samostatnej faktúry, ako aj právnej otázky, či v prípade, ak žalobca jednou žalobou zažaluje niekoľko stoviek pohľadávok a ich príslušenstvo na základe rovnakého počtu vystavených faktúr, je na základe takto podanej žaloby predmetom súdneho konania jedna veľká pohľadávka alebo niekoľko stoviek samostatných pohľadávok. ■

RESUMÉ

K nároku veriteľa na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky

Transponovaním legislatívy Európskej únie, priznávajúcej veriteľovi nárok na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky do právneho poriadku Slovenskej republiky, získali veritelia právo požadovať od svojich dlžníkov zaplatenie paušálnej náhrady vo výške 40 eur za každú pohľadávku. V rozhodovacej praxi všeobecných súdov Slovenskej republiky sa vytvorili dva názorové prúdy, ktorých pohľad sa líši v odpovedi na otázku, či veriteľovi, v prípade súdneho vymáhania viacerých pohľadávok formou jednej žaloby, prislúcha nárok na paušálnu náhradu vo výške 40 eur zvlášť za každú žalovanú pohľadávku alebo len vo výške 40 eur dokopy za všetky žalované pohľadávky. Autor dospel k záveru, že vecne správnym je výklad, v zmysle ktorého veriteľovi prislúcha nárok na paušálnu náhradu vo výške 40 eur zvlášť za každú pohľadávku.

SUMMARY

Creditor's Entitlement to a Lump Sum Reimbursement of Costs of Making a Claim

As a consequence of transposing the EU legislation, which grants the creditor the entitlement to lump sum reimbursement of costs incurred in connection with making a claim, to the Slovak legislation, creditors may seek the lump sum reimbursement of costs amounting to EUR 40 per each claim from their debtors. There are two lines of opinion in the decision-making practice of the Slovak general courts, which differ in answering the question whether the creditor in the case of judicial recovery of several claims by a single action is entitled to a lump sum reimbursement of EUR 40 separately for each claim, or only of EUR 40 in aggregate for all the claims being recovered. The author concludes that the interpretation, according to which the creditor is entitled to a lump sum reimbursement of EUR 40 separately per each claim, is factually correct.

ZUSAMMENFASSUNG

Zum Anspruch des Gläubigers auf einen pauschalen, mit der Geltendmachung der Forderung verbundenen Kostenersatz

Durch die Transposition der Gesetzgebung der Europäischen Union in die Rechtsordnung der Slowakischen Republik, die dem Gläubiger seinen Anspruch auf einen pauschalen Ersatz der mit der Geltendmachung seiner Forderung verbundenen Kosten zuerkennt, haben die Gläubiger das Recht auf die Inanspruchnahme des pauschalen Kostenersatzes in Höhe von 40 Euro für jede Forderung erworben. In der Entscheidungspraxis der Allgemeingerichte der Slowakischen Republik haben sich zwei Meinungsrichtungen herausgebildet, deren Anschauung in der Antwort auf die Frage, ob dem Gläubiger im Fall der gerichtlichen Einforderung von mehreren Forderungen durch eine Klage der Anspruch auf den pauschalen Ersatz in Höhe von 40 Euro einzeln, für jede beklagte Forderung oder nur in Höhe von 40 Euro insgesamt zusteht, unterschiedlich ist. Der Autor kommt zur Schlussfolgerung, dass sachlich richtig jene Auslegung ist, nach der dem Gläubiger der Anspruch auf den pauschalen Kostenersatz in Höhe von 40 Euro für jede einzelne Forderung zusteht.

Advokátske povolanie v post-profesijnom svete: Poslanie advokácie v ústavnom štáte¹

prof. JUDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M.

Postavenie advokátskej profesie čelí v súčasnosti viacerým výzvam:

- 1.) vo vzťahu k potenciálnej silnejšej štátnej kontrole,
 - 2.) vo vzťahu k súdnictvu a možnému preberaniu súdnej mimosporovej agendy, či
 - 3.) vo vzťahu k notárskej profesii a rozdeleniu úloh a právomocí týchto profesií.
- Príspevok v tomto kontexte sumarizuje špecifiká advokácie ako nezávislej autonómne spravovanej slobodnej právnickej profesie, ktorá plní v ústavnom štáte nezastupiteľné úlohy. Príspevok odráža výlučne vlastné názory autora.*

Úvod

Advokátska profesia v súčasnosti prežíva turbulentné časy. Advokácia sa musí brániť na viacerých frontoch – vo vzťahu k štátu (výkonnej moci, súdnej moci), a k iným právnickým profesiám. Naproti tomu, na „bránenie sa“ vo vzťahu ku klientom je každý advokát už zvyknutý – aspoň v tejto rovine nejde po roku 1989 o novinku. Čo je však po zmene režimu v roku 1989 prekvapivým, je nutnosť opätovne zdôrazňovať poslanie advokácie vo vzťahu k štátu. Liberálnodemokratický štát je však cha-

rakteristický tým, že advokácia sa môže slobodne hlásiť o svoje práva a prezentovať vlastné stanoviská, hoci by mohli byť vnímané ako kritické hlasy. To je dokonca prirodzená povinnosť a súčasť posrania advokácie v právnom štáte,² resp., dnes už skôr v jeho ďalšej vývojovej fáze – v ústavnom štáte, ktorý kladie namiesto zákona dôraz na ústavu a v nej vyjadrené i nevyjadrené (implicitné) princípy, ktoré majú prednosť pred textom zákona.³

Tento príspevok má za cieľ poukázať práve na explicitné a implicitné úlohy a poslanie advokácie v ústavnom štáte, osobitne vo vzťahu k výkonnej a súdnej moci, ale tiež v druhom slede aj vo vzťahu k iným právnickým profesiám (najmä notárskej), a napokon aj vo vzťahu ku klientom. Vzťah advokáta ku klientom totiž dnes tiež čelí niektorým nepochopeniam, dokonca aj iných právnických profesií a povolání.

Prof. JUDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M.,

advokát (advokátsku skúšku zložil v roku 2011), profesor na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, člen Legislatívnej rady vlády SR.

advokácie v ústavnom štáte, osobitne vo vzťahu k výkonnej a súdnej moci, ale tiež v druhom slede aj vo vzťahu k iným právnickým profesiám (najmä notárskej), a napokon aj vo vzťahu ku klientom. Vzťah advokáta ku klientom totiž dnes tiež čelí niektorým nepochopeniam, dokonca aj iných právnických profesií a povolání.

1. Vzťah advokácie k štátu

Advokátska profesia sa považuje za jedno zo slobodných povolání *par excellence*. Odvoláva sa pritom nielen na svoje antické korene, ale tiež na stáročnú tradíciu na našom území.⁴ Jeho sloboda pritom nie je len ekonomická. Má iný rozmer nezávislosti – Súdny dvor Európskej únie (vec C-3/95, *Reisebüro Broede*, § 38)⁵ podobne ako Ústavný súd Slovenskej republiky (v uznesení Ústavného súdu Slovenskej

1 Príspevok je výstupom grantového projektu APVV-18-0443 Prieniky pracovného práva do iných odvetí súkromného práva (a vice versa).

2 Gajdošová, M.: Advokát v právnom štáte. In: Právny obzor, roč. 102, 2019, č. 1, s. 22 a nasl.

3 Porovnaj Gábriš, T.: Právny štát vs. ústavný štát: pohľady právneho pozitivizmu, non-pozitivizmu a právneho realizmu. In: Právny štát – medzi vedou a umením: princíp legality v materiálnom právnom štáte. Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2018, s. 58 – 70

4 Pozri podrobne Kerecman, P. – Manik, R.: História advokácie na Slovensku. Bratislava : Eurokódex, 2011.

5 Odkazuje tiež na vec 292/86 Gullung v Conseils de l'Ordre des Avocats du Barreau de Colmar et de Saverne [1988] ECR 111 a vec 33/74 Van Binsbergen v Bedrijfsvereniging Metaalnijverheid [1974] ECR 1299.

6 Krsková, A.: Etika právnického povolania. Bratislava : VO PraF UK, 1994, s. 16 – 17.

7 Tamže, s. 20.

republiky zo 7. augusta 2018 III. ÚS 294/2018-37) zhodne konštatujú neodmysliteľnú úlohu advokácie v ústavnom štáte, najmä pri správnej realizácii súdnictva, resp. pri zabezpečovaní spravodlivosti v najširšom zmysle. To si pritom prirodzene vyžaduje nezávislosť a slobodu advokácie „od štátu“. Otáznou však môže zostať miera, do akej by štandardy profesionálneho výkonu advokácie mala zaručovať autonómna organizácia advokátov – advokátska komora ako subjekt záujmovej samosprávy, a do akej miery sa vyžadujú garancie plnenia týchto úloh zo strany štátu. Extrémom bola v tejto súvislosti etatická skúsenosť režimu pred rokom 1989. Každého extrému sa však treba vyvarovať, a preto je skôr namiesto otázka, do akej miery by medzi autonómiou a štátnou ingerenciou mal existovať systém „brzd a protiváh“, aby sa efektívne zaistil verejný záujem, ktorý realizuje advokátska profesia. Našu základnú tézu pritom vyslovíme hneď na začiatku – zásadne zastávame stanovisko subsidiarity štátnej regulácie.

1.1 Advokátska profesia ako slobodné povolanie

Záujmová samospráva ako špecifický druh samosprávy v rámci verejnej správy môže mať podľa svojho vzťahu k štátu a miere štátnej (ko)regulácie tri základné podoby, čo sa samozrejme týka aj právnických profesií:⁶

- korporatívny model, pri ktorom štát určuje iba základný rámec činnosti, a v zásade všetky otázky si interne rieši autonómna organizácia, napr. advokátska komora,
- štátny model, využívaný v minulosti napr. v socialistických štátoch, kde boli i právnické profesie zahrnuté do štátneho aparátu a boli pod priamou štátnou kontrolou,
- asociatívny model, ktorý predstavuje systém s úplnou samoreguláciou, ale bez povinného členstva – ide o model, ktorý v slovenských podmienkach využívajú napríklad zdravotnícke profesie.

Vo vzťahu k advokácii pritom na území Slovenska môžeme po roku 1989 konštatovať posun od štátneho ku korporatívnemu modelu, keď v januári 1990 na mimoriadnej konferencii v Banskej Bystrici slovenskí advokáti prejavili svoju vôľu pôsobiť ako „slobodné povolanie“. Zrealizovalo sa to novým zákonom č. 132/1990 Zb. o advokácii.⁷

Zaiste, kriticky možno zhodnotiť, že požiadavka „slobodného povolania“ neznamená primárne vyjadrenie právnych záruk nezávislosti od štátu, ale skôr prejav ekonomického záujmu na samostatnom výkone advokátskej profesie. To platí aj o § 2 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii: „advokátske povolanie je slobodné povolanie, ktoré možno vykonávať len podľa tohto zákona“. Len zo samotného spojenia „slobodné povolanie“ ešte nemožno vyvodzovať špecifickosť významu a poslania advokácie v liberálnej demokracii a ústavnom štáte. V „ekonomickom zmysle“ tohto slovného spojenia môže ísť nanajvýš o jeden z pilierov súčasnej podoby advokácie, pričom ide iba o jedno z mnohých slobodných povolanií (porovnaj § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, podobne § 3 ods. 7 zákona č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch, či § 25a zákona č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia). Slobodné povolanie je totiž pojem patriaci do širšej kategórie „podnikania“ ako nezávislej ekonomickej činnosti, teda „nezávislej práce“, na rozdiel od výkonu závislej práce podľa Zákonníka práce. Tento rozmer sám osebe teda nenesie osobitný rozmer poslania advokácie. Zo samotného statusu „nezávislej práce“ totiž nemožno vyvodzovať základ osobitného významu advokátskej profesie.

Po tomto pojmovom vyjasnení môžeme prejsť k hľadaniu toho skutočného špecifika advokátskej profesie ako jedného z druhov slobodných povolanií – k osobitnému významu advokácie pre ústavný štát.

1.2 Úlohy advokáta v ústavnom štáte

Dňa 17. 12. 2020 bola pod číslom legislatívneho procesu PI/2020/277 uverejnená Predbežná informácia k návrhu zákona o disciplinárnom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny poriadok). Ide o proces nadväzujúci na zriadenie najvyššieho správneho súdu. Cieľom úpravy má byť „definovanie pravidiel kreovania disciplinárnych senátov a postup v disciplinárnom konaní voči príslušníkom a príslušníckam vybraných právnických profesií.“ Či sa pritom medzi vybrané právnické profesie bude počítať i advokácia, nie je nateraz zodpovedané. Dôvodová správa k novele Ústavy SR však advokátsku profesiu uviedla medzi tými, ktorých by sa uvedená zmena mala dotknúť.

Zároveň, v rámci predstavovanej pomoci hospodárstvu Slovenskej republiky v súvislosti s krízou spôsobenou pandémiou COVID-19, sa Ministerstvo hospodárstva v rovnakom čase vyslovilo za zrušenie osobitnej regulácie slobodných povolanií, s argumentom „voľného trhu“.

V oboch prípadoch pritom ide o kľúčovú otázku vzťahu štátnej regulácie a autonómnej správy advokátskej profesie, resp. aj o otázku záruk plnenia úloh advokácie. Na vyhodnotenie koncepcnosti a účelnosti dvoch uvedených návrhov je pritom nutné najprv vymedziť, aké úlohy advokát v ústavnom štáte plní.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení zo 7. augusta 2018 III. ÚS 294/2018-37 konkrétne vo vzťahu k advokácii a advokátom vyslovil nasledujúci názor (16 – 18), vychádzajúci z advokátskych predpisov:

*„Úlohou advokáta, ktorého si vyberie fyzická osoba, spoločnosť alebo štát, je byť dôveryhodným poradcom a zástupcom **klienta**, odborníkom, ktorého rešpektujú **tretie strany**, a nenahraditeľným účastníkom pri **riadnom výkone spravodlivosti**. Advokát stelesňujúci všetky tieto prvky, ktorý čestne slúži záujmom svojho klienta a chráni jeho práva, plní aj **funkcie advokáta v spoločnosti, a to najmä predchádzať a brániť konfliktom, zabezpečiť, aby sa konflikty riešili v súlade s uznávanými zásadami občianskeho, verejného alebo trestného práva a s náležitým zohľadnením práv a záujmov, podporovať rozvíjanie práva a obhajovať slobodu, spravodlivosť a právny štát.***

*V spoločnosti, kde úcta k demokracii a právu je jedným z najdôležitejších ústavných princípov, má advokát nezastupiteľné postavenie, pretože **existencia slobodného a nezávislého advokátskeho povolania je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu**. Advokát musí **slúžiť veci spravodlivosti a tým, ktorí ho poverili obhajobou alebo zastupovaním**. Povinnosti advokáta vyplývajúce z výkonu povolania sa neobmedzujú len na povinnosti upravené zákonom. S výkonom povolania advokáta sa nerozlučne spája škála etických povinností voči klientom a voči súdom a orgánom, pred ktorými advokát presadzuje záujmy svojho klienta, alebo pred ktorými koná v jeho mene (preambula Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory).*

*Vzhľadom na postavenie a rolu advokáta v právnom systéme Slovenskej republiky, t. j. ako profesie, ktorej úlohou je **pomáhať uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi** (§ 1 ods. 1 zákona o advokácii), sakladú prísne požiadavky nielen na odbornosť žiadateľa o zápis do zoznamu advokátov, ale **vyžadujú sa od neho aj určité osobnostné a morálne vlastnosti.**“ (podčiarkol a zvýraznil autor).*

Z uvedenej analýzy možno vyabstrahovať niekoľko kľúčových prvkov a znakov advokátskej profesie a východísk jej vzťahu ku klientom, tretím osobám, ale osobitne k štátu.

V prvom rade, Ústavný súd konštatuje, že advokáti majú byť dôveryhodným poradcom a zástupcom klienta, ale zároveň z hľadiska záujmov spoločnosti majú aj úlohu zabezpečiť, aby sa konflikty riešili v súlade s uznávanými zásadami občianskeho, verejného alebo trestného práva, a tiež podporovať rozvíjanie práva a obhajovať slobodu, spravodlivosť a právny štát. Ani úloha „obhajovať právny štát“ však z advokátov nerobí osobitný štátny orgán, ani neznamená prenesený výkon úloh štátu. Naopak, zopakujme, že podľa Ústavného súdu (vychádzajúc z advokátskeho poriadku), *„existencia slobodného a nezávislého advokátskeho povolania je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd **proti moci štátu**“* (podčiarkol autor). I to je pritom dôvodom a prejavom potreby osobitného statusu advokácie v ústavnom štáte – advokát totiž má jednak napomáhať „ochrane právneho štátu“ (presnejšie, ústavného štátu), ale zároveň tak má činiť i proti štátu samotnému – v prípade, že by štát chcel svoje verejnomocenské oprávnenia a postavenie zneužívať, v rozpore s hodnotami a princípmi zakotvenými v ústave.

Vo vzťahu k štátu teda akoby advokácia vykonávala dvojakú úlohu – na jednej strane zabezpečuje napĺňanie cieľov ústavného štátu, ale na druhej strane predstavuje tiež strážcu ideálu, hodnoty či princípu slobody a spravodlivosti (t. j. hodnôt ústavného štátu) pred štátom samotným. V ústavnom štáte sa tak dokonca viac než v právnom štáte vyžaduje, aby sa advokáti mohli kriticky vyjadriť voči potenciálne protiústavnému právu, alebo proti takým postupom štátu, ktoré vnímajú ako rozporné s ústavnými hodnotami a princípmi.⁸ Zaiste, majú tak činiť v rámci medzí daných ústavnosťou a prezumpciou ústavnosti platného právneho poriadku, a nie bezbrehým spochybňovaním a odmietaním platného právneho stavu a navádzaním klientov na porušovanie platného práva.

Bolo by však uvedené napĺňanie úloh advokácie možné pod štátnou kontrolou a reguláciou? Domnievame sa, že s plnením poslania advokácie úzko súvisí a jeho predpokladom je aj princíp samoregulácie advokátskeho povolania,⁹ a to napriek tomu, že väčšina európskych štátov uznáva istú kombináciu štátnej regulácie a samoregulácie. Štát totiž zväčša vytvára základný právny rámec pre výkon advokácie v osobitnom zákone, spolu s udelením oprávnenia komorám na prijímanie vlastných stavovských predpisov a na vlastnú správu. Tieto hranice by však štát následne nemal prekračovať, aby

8 Tak sa vykladá i princíp nezávislosti podľa Charty kľúčových princípov európskej advokácie prijatej plenárnym zhromadením CCBE (Rada advokátskych komôr Európy – The Council of Bars and Law Societies of Europe – Le Conseil des barreaux européens) dňa 25. novembra 2006. Porovnaj Laciak, O.: Nezávislý advokát ako nevyhnutnosť fungovania právneho štátu. In: Advokát ako ochranca právneho štátu: Bratislavské právnické fórum 2020. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 81.

9 Bližšie pozri tamže, s. 85.

10 Porovnaj: Odňatie disciplinárnej právomoci komore by bol bezprecedentný zásah do slobodného a nezávislého výkonu advokácie: rozhovor s P. Štrpkom, In: Bulletin slovenskej advokácie, 2020, 12, s. 4 a nasl.

nevychýlil rovnováhu skôr smerom k praktikám nedemokratických štátov, či priam totalitných štátov, ktorých tradičným prvkom je zasahovanie do advokátskej nezávislosti – ako sme toho boli svedkami do roku 1989. Akékoľvek zasahovanie štátu do samosprávy advokácie by tak malo byť výsledkom dôkladného zváženia práve vo svetle vyššie naznačených ideálov a účelov advokátskeho povolania a ich možnej kompromitácie potenciálnymi regulačnými zásahmi štátu. Bezvýhradne akceptovateľným argumentom by nemal byť ani záujem štátu na tom, aby advokát spĺňal určité „**osobnostné a morálne vlastnosti**“ – pokiaľ existujú efektívne záruky dodržiavania tohto štandardu v rámci samotnej samosprávnej organizácie.¹⁰

Z uvedeného vyplýva, že základným znakom advokátskej profesie nie je jej „sloboda“ v zmysle ekonomickej charakteristiky slobodného povolania, teda v zmysle pozitívnej slobody k samostatnej ekonomickej činnosti, ale je to primárne „sloboda“ v zmysle negatívne formulovanej „slobody od niečoho“ – t. j. nezávislosti od štátu, ale aj iných potenciálne negatívnych vplyvov na výkon úloh advokácie, sumarizovaných tiež v citovanom uznesení Ústavného súdu.

2. Vzťah advokácie k iným (právnickým) profesiám

Špecifiká advokácie treba hľadať nielen vo vzťahu advokácie k štátu, ale i k iným profesiám. Je tomu tak z dôvodu, že vzťah advokácie k iným právnickým profesiám prekonáva historický a ideový vývoj. Z našej národnej skúsenosti môžeme uviesť príklad splynutia komerčných právnikov s advokátmi v zmysle právnej úpravy z roku 2003. V súčasnosti je pritom predmetom záujmu a polemík, či priamo sporov, najmä vzťah advokácie k notárskej profesii. Ide tu pritom o rozdelenie právomocí a úloh k niektorým osobitným úkonom – napríklad toľko pertraktovaným zápisom do obchodného registra, ale potenciálne i k iným prvkom mimosporovej súdnej agendy, ktorá môže byť zo súdnych orgánov prenesená aj na iné orgány – či už verejnej moci, verejnej správy, alebo na konkrétne právnické profesie. Príkladom nám môže byť historický prechod správy katastra zo súdov na okresné úrady.

Na nasledujúcich riadkoch sa v tejto súvislosti zameriame osobitne na špecifikum advokátskej profesie v porovnaní s inými právnickými profesiami, tiež v súvislosti s hlásanou predstavou o „deregulácii“ advokátskej profesie. Je to prejav myslenia príznačného pre súčasnú dobu, ktorú niektorí teoretici prezentujú aj ako dobu post-profesijnú, t. j. dobu, kedy sa stierajú rozdiely a vznikajú plynulé prechody nielen medzi jednotlivými právnickými profesiami, ale aj medzi právnickými a neprávnickými profesiami. V takejto situácii je vhodné vyjasniť si (opäť a zase) osobitné postavenie advokátskej profesie ako nezávislého slobodného povolania plniaceho špecifické úlohy v ústavnom štáte.

2.1 Právnické profesie v post-profesijnom svete?

Klasická slovenská autorka, venujúca sa dlhodobo problematike právnických profesií, Alexandra Krsková, ešte v 90. rokoch 20. storočia skonštatovala, že definovanie a odčlenenie „profesií“ v zmysle nezávislých slobodných povolání od iných povolání, obchodných činností, či spoločenských a kultúrnych činností bolo dlhodobo v centre záujmu najmä sociológov 20. storočia. Tí prichádzali s definičnými znakmi profesií, ako sú univerzitné vzdelanie, kreativnosť, kontrola prístupu k výkonu praxe a pod., čím sa mali odlišiť práve špecifické profesie.¹¹ V takomto tradičnom poňatí sa tak podľa Krskovej za základné znaky profesie považujú najmä:

- a) rozsiahla príprava a výcvik (vyžadujú sa osobitné potvrdenia o kvalifikácii, prax, licencie na výkon profesie a pod.),
- b) intelektuálny komponent výkonu povolania – profesie poskytujú skôr rady a pomoc než tovary, výrobky,
- c) ich služby sú existenčne dôležité a nezastupiteľné pre spoločnosť,
- d) predstavitelia profesie sú typicky združení v profesijnej organizácii,
- e) ich činnosť vykazuje znaky autonómnosti práce a rozhodovania a
- f) slúžia hodnotám, pričom ich povolanie sa vykonáva vo verejnom záujme.¹²

Takéto vymedzenie a znaky profesií však spochyboval funkcionalizmus 60. a 70. rokov 20. storočia, podľa ktorého sú kvality pripisované jednotlivým profesiám len ideologickou zásterkou a nemajú objektívny základ.¹³

11 Krsková, A.: Etika právnického povolania. Bratislava : VO PraF UK, 1994, s. 12.

12 Tamže, s. 13.

13 Tamže, s. 12.

Na uvedené nadväzuje aktuálne diagnostikovaná post-profesijná situácia, resp. post-profesionalizmus. Ten podľa Herberta Kritzera odkazuje na kombináciu troch prvkov:¹⁴

1. stratu exkluzivity profesií (napr. vo vzťahu k advokácii činnosťou realitných kancelárií, či iných „právnych poradcov“),
2. rastúcu segmentáciu trhu právnických profesií podľa špecializácií,
3. dostupnosť právnych informácií aj pre laikov, resp. pre nečlenov právnických profesií, vďaka moderným technológiám (hoci zostáva pravdou, že „Internet nepozná vašu situáciu: Dôverujte len svojmu advokátovi“, ako správne konštatuje SAK).¹⁵

Okrem post-profesionalizmu sa v tejto súvislosti objavujú aj termíny nový profesionalizmus, de-profesionalizácia, či „odzručenie“ (*de-skilling*), keď mnohé činnosti profesionálov vykonávajú aj osoby bez príslušného vzdelania, ktoré si svoje zručnosti ešte len formujú – spomeňme len bežné advokátske využívanie práce študentov už od 1. ročníka bakalárskeho štúdia. Opomenúť nemožno ani rozhodcovské konanie a mediáciu, kde sa tiež v prípade rozhodcov ani mediátorov nevyžaduje právnické vzdelanie, hoci priamo zasahujú do agendy tradične privlastňovanej právnickým profesiám.

Iným prejavom post-profesionalizmu je však tiež zotieranie, či znejasňovanie hraníc medzi právnickými profesiami samotnými – hoci s dobrými úmyslami. Príkladom nám môže byť aj prebiehajúca debata a predpokladané budúce debaty o prevzatí niektorých úloh štátu, resp. súdov (v rámci ich mimosporovej agendy) na bedrá advokátov alebo notárov. Či už ide o zápisy do obchodného registra, alebo rôzne iné verifikačné úlohy (konverzie, autorizácie zmlúv o prevode nehnuteľností, zápisy do registra partnerov verejného sektora), pri ktorých sa najčastejšie skloňuje „preberanie notárskej agendy“ advokátmi. Pri tomto jave však nejde o špecifikum prelomu 20. a 21. storočia – vzájomná rivalita medzi advokátmi a notármi sa datuje svojimi počiatkami už do dôb vzniku modernej notárskej profesie v Uhorsku poslednej štvrtiny 19. storočia. Napokon, niektoré štáty vtedy dobovo využívali aj inštitúciu označovanú ako „advokátsky notár“ – profesiu kombinujúcu úlohy a právomoci oboch profesií.¹⁶ Na našom území sa však tradične (napriek minoritným hlasom volajúcim po zlúčení týchto profesií) až dodnes medzi advokátmi a notármi viedla hraničná čiara stojaca na niekoľkých princípoch, ktoré majú v teórii aj praxi tieto dve profesie odlišovať, a tým potvrdzovať ich samostatný a osobitný podiel na zabezpečovaní úloh štátu, resp. na zabezpečovaní právnej pomoci obyvateľom štátu.

2.2 Špecifiká advokátskej profesie

Postavenie a úloha advokácie v jej klasickej európskej kontinentálnej podobe zhrnul už v medzivojnovom Československu významný český (a československý) právny vedec, advokát, sociológ, spisovateľ a jazykovedec Emanuel Chalupný vo svojom diele *Advokát a advokacie jako zřízení právní a sociální* z roku 1922.¹⁷ Špecifikum advokácie pritom Chalupný vykresľoval osobitne vo vzťahu k súdnictvu. Kým pri súdnictve a sudcoch totiž zákon podľa neho stojí na stanovisku nestrannosti, od advokáta sa podľa Chalupného, naopak, vyžaduje „straníckosť“. To pritom platí pre obe strany sporu, čím sa vyvažuje zdanlivý nepomer porušenia nestrannosti a zabezpečuje rovnosť šancí (zbraní) – v spore totiž jeden právny zástupca dbá o to, aby sa zistilo všetko, čo môže pomôcť žalobcovi, a druhý žalovanému. Tým obaja prispievajú k tomu, aby bola vec čo najúplnejšie objasnená a aby sudca mal čo najspoľahlivejší podklad pre svoje rozhodnutie.

Advokáti však podľa Chalupného navyše pôsobia tiež prevenčne – napríklad, neprávník by sa podľa Chalupného nemusel vedieť v podaní na správny orgán presne vyjadriť, a podanie by tak mohlo obsahovať množstvo nepodstatných údajov, a naopak, chýbali by v ňom podstatné informácie, v dôsledku čoho by orgán musel opakovane s pisateľom komunikovať a dožadovať ďalšie podklady. Nástrojom preventívneho odstránenia uvedeného problému je práve využívanie služieb advokátov. Podobne môže advokát aj úplne odfiltrovať podania, ktoré sú bezpredmetné, čím opäť šetrí nielen prostriedky, ale aj námahu a čas klientom aj príslušným orgánom. To sú tiež podľa Chalupného dôvody, prečo v niektorých prípadoch zákonodarcovia nariaďujú povinné zastúpenie advokátom.¹⁸

Notár J. Čulík obdobne už v roku 1919 konštatuje, že aj medzi profesiami advokáta a notára sú podstatné rozdiely (v preklade z češtiny): „Každý praktik musí priznať že spôsob myslenia, celý myšlienkový pochod, je iný u advokáta, iný u sudcu a iný u notára. **Advokácia je povolaná hájiť právo strán a všetko úsilie a mozgová činnosť advokáta smeruje k tomu, aby získal svojej strane čo najväčší prospech.** ... Naopak notár je celkom nezávislý a nestranný, snaží sa uspokojiť obe strany, keďže mu patrí verejná dôvera. Preto môže byť najlepším prostredníkom medzi stranami a vypátrať a vyjadriť ich pravú vôľu. **Ak je súd sudca nad stranami a advokát po boku strany, notár stojí medzi stranami.**“¹⁹ Uvedenými

14 Kritzer, H. M.:

The Professions are Dead, Long Live the Professions: Legal Practice in a Post-professional World. In: *Law & Soc'y Rev.*, 33, 1999, s. 720.

15 Dostupné na úvodnej stránke SAK: www.sak.sk (navštívené dňa 23. 12. 2020).

16 Pozri Gábriš, T.: Samostatná verejnotárska profesia alebo zlúčenie s advokáciou? Uhorské polemiky pred rokom 1918. In: *Ars Notaria*, 22, 4, 2018, s. 4 – 9.

17 Chalupný, E.: *Advokát a advokacie jako zřízení právní a sociální*. Praha: Melantrich, 1922,

18 Tamže, s. 32 – 33.

19 Čulík, J.: Zrušení notářství. In: *České právo*, 1919, č. 6, s. 1.

vyjadreniami sa však pritom Čulík ako notár vymedzoval najmä proti preberaniu osvedčovacích úloh advokátmi: „Slobodu advokácie nemožno porovnávať s úradným charakterom osvedčovania. Advokácia by takéto úlohy ani nezniesla.“

Je teda zjavné, že už podľa dobovej medzivojnovnej mienky boli advokáti nezastupiteľnou profesiou, nevyhnutnou pre správne fungovanie štátu, a to s pomerne jasným vymedzením poslania a úloh tak vo vzťahu k súdnictvu a správny orgánom, ako aj vo vzťahu k notárskej profesii. Úspešné plnenie úloh advokácie pritom historicky nezáviselo a ani nebolo pod priamou kontrolou štátu, ale pod kontrolou autonómnych advokátskych organizácií – komôr, ktoré dohliadali na zachovávanie požiadaviek kladených samotnou komorou, ale aj spoločnosťou, na advokáciu ako dôveryhodnú a spoľahlivú právnickú profesiu, zreteľne odlišnú od iných právnických profesií aj neprávnických povolání.²⁰

Z uvedeného možno záverom synteticky vyvodíť základné princípy, ktorými bolo možné odlišiť právnú pomoc a poradenstvo advokáta od činnosti notára, či iných povolání:

- 1.) **straníkosť**, t. j. zastupovanie záujmu klienta aj na úkor protistrany, ale v hraniciach daných platným právom a advokátskou samosprávou – tým posledným sa tiež advokátske poradenstvo líši od iných druhov „právneho poradenstva“,
- 2.) **nezávislosť** od súdu, štátu, ale aj od klienta, čomu zodpovedá možnosť (a niekedy povinnosť) odmietnuť poskytnutie svojich služieb klientovi, ale tiež možnosť zastupovať záujmy klienta proti štátu,
- 3.) **autonómna správa a autonómne štandardy profesie** – garantom odbornosti a kvality poskytovaných služieb je tradične autonómna organizácia – advokátska komora, ako orgán záujmovej samosprávy, ktorého funkciu a úlohu v tejto oblasti uznáva (nie „priznáva“) aj štát, a napokon
- 4.) advokácia ako **nástroj a záruka naplňania ústavných práv** – čo znamená facilitáciu procesu realizácie a aplikácie práva poskytovaním právnej ochrany a právnej pomoci buď v kontradiktórnych právnych situáciách a konaniach, alebo v konaniach pred súdmi alebo správnymi orgánmi, s dôrazom na špecifiká obhajoby v trestnom konaní.

Pochopiteľne, ide pritom o „ideály“, ktorých konkrétna podoba sa môže od prípadu k prípadu, ale i v čase meniť – posilňovať alebo oslabovať – čo platí tak pre straníkosť, ako i pre nezávislosť, ale aj pre autonómiu profesie, a napokon aj pre podiel advokátov na realizácii a aplikácii práva. Uvedené znaky by však mali byť prevažujúcimi znakmi výkonu advokácie v podmienkach tradičného kontinentálneho poňatia tejto právnickej profesie, ako **nezávislého (hoci zároveň stranického) slobodného právnického povolania napomáhajúceho realizácii práv svojich klientov, s vlastnou tvorbou štandardov a ich autonómnym vynucovaním, a to aj „proti štátu“** – a práve preto iba s veľmi opatrnou štátnou reguláciou.

3. Advokát vo vzťahu ku klientovi

Straníkosť advokácie je príznačným znakom, ktorý vyplýva z osobitného vzťahu advokátov k ich klientom. Aj v tejto rovine však úlohy advokácie limituje zákon, advokátske predpisy a advokátska etika, hoci si to najmä laici (ale niekedy tiež predstavitelia iných právnických povolání) nemusia uvedomovať.

Úlohy advokáta vo vzťahu ku klientovi primárne konštatuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii, ktorý vo svojom § 1 ods. 1 vzletne pomenúva poslanie advokácie nasledovne: „Advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb (ďalej len „klient“) v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi.“²¹ Prostredníctvom advokácie a advokátov sa teda realizujú práva fyzických aj právnických osôb, čo je podstatou poslania advokácie vo vzťahu ku klientom. Konkrétne, podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR: „Každý má právo na právnú pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.“ Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR zase platí, že: „Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.“

Vo všeobecnosti tak možno rozdeliť činnosť advokátov do nasledujúcich čiastočne sa prekrývajúcich oblastí, resp. troch pomyselných sústredných kružníc právnej pomoci:

- poradenstvo (v najširšom zmysle),
- zastupovanie (pred orgánmi a tretími osobami),
- obhajoba (ktorú vyčleňujeme osobitne, vzhľadom na špecifiká tohto druhu zastupovania).

20 Gajdošová, M. a kol.: Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948. Bratislava : VEDA, SAK, 2018.

21 Pozri tiež Olej, J. – Kerecman, P. – Kalata, P. a kol.: Zákon o advokácii: komentár. Praha : C. H. Beck, 2013.

Primerane tomu sa podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii rozlišuje: „**zastupovanie klientov** v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, **obhajoba** v trestnom konaní, **poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov** a **ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci**“.

Jednou z najvýznamnejších úloh a rolí advokáta voči jeho klientovi, mandantovi, je pritom práve „ďalšie“ právne poradenstvo a právna pomoc, ktoré v zmysle citovaného ustanovenia okrem zastupovania a obhajoby zahŕňa najmä „poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci“. Takéto poradenstvo je významné predovšetkým pri vyhotovovaní rôznorodých listín, interných predpisov, dokumentov, ale najmä zmlúv medzi zmluvnými stranami (kúpne zmluvy, zámenné zmluvy, darovacie zmluvy, nájomné zmluvy, zmluvy o pôžičke, spoločenské zmluvy), ale tiež pri základnom rozhodovaní sa o spôsobe realizácie práv a záujmov klienta. Nezriedka sami advokáti uprednostňujú práve takúto „nesporovú“ agendu ako akúsi „pokojnejšiu“ formu právnej pomoci, hoci odborné môže ísť o vysoko náročné úlohy.

Práve v tejto oblasti pritom možno konštatovať akýsi priesečník v činnosti advokácie a notárstva, resp. akýsi ich spoločný prvok, ktorý práve preto už v minulosti viedol k snahám advokácie preberať úlohy notárstva, či až k volaniam po zrušení notárskej profesie.²²

V internej podstate právneho poradenstva a právnej pomoci v rámci výkonu advokátskej činnosti je však pritom v porovnaní s notárskou činnosťou podstatný rozdiel, vyplývajúci nielen zo „straníckosti“ advokácie, ale zároveň nezávislosti od klienta. Kde notár vystupuje objektívne a nestraničky, ale zároveň „závislo“ – v zásade s nutnosťou poskytovať svoje služby, advokát svojmu klientovi radí a pomáha v zmysle „pomáhajúcej profesie“, nie nepodobnej „sociálnemu pracovníkovi“. Zaiste, advokát nie je sociálnym pracovníkom, avšak v určitých prvkoch sa ich úlohy naozaj stretávajú – hoci len vo vymedzenej sfére pomoci – v oblasti práva. Obe profesie totiž podobne „stranícky“ „riadia problémy“ svojho klienta. Zároveň však za klienta a jeho rozhodnutia nepreberajú zodpovednosť. Pribeh poskytovania právnej pomoci a poradenstva má v tomto duchu nasledujúce fázy, obdobné a spoločné pre všetky „pomáhajúce profesie“:²³

1. Zisťovacia fáza

Advokát nadviaže kontakt s klientom, vedie rozhovor alebo aktívne počúva, prejavuje sa empaticky, reflektuje klientove pocity. A to všetko s cieľom:

- a) Preskúmať problém a jeho zdroje.
- b) Určiť priority a poradie riešenia problémov.
- c) Zvážiť rôzne perspektívy náhľadu na (právny) problém.

2. Fáza tvorby zadania

Táto fáza zahŕňa:

- a) Hľadanie možných cieľov, ktoré by klient chcel dosiahnuť.
- b) Zváženie cieľov z hľadiska porovnania ich užitočnosti s nákladmi na ich dosiahnutie, identifikácia alternatív.
- c) Výber cieľov.

3. Fáza dosahovania cieľa

Táto fáza zahŕňa:

- a) Určenie spôsobov, ktorými klient dosiahne cieľ.
- b) Plán činnosti, určenie poradia krokov.
- c) Vlastná činnosť dosahovania cieľa v súčinnosti s advokátom.

Už z uvedeného je zjavné, že tento postup je príznačnejší pre neustále sa meniacu sporovú a kontradiktórnu agendu advokáta ako „straníckeho“ a nezávislého právneho poradcu v najrôznejších otázkach rôznych právnych odvetví, než pre užšie vymedzenú agendu nestranného notára.

Zároveň tiež nepochybne platí, že straníckosť a napomáhanie dosahovania cieľov klientovi je síce primárnym znakom všetkých pomáhajúcich profesií, advokácia však má pritom presne stanovené právne aj etické limity toho, kam môže advokát vo svojej pomoci klientovi zájsť. Aj keď sa pritom niekedy verejnosti môže zdať, že advokát je v skutočnosti „spolupáchatelom“ svojho klienta, za dodržania stanovených štandardov o takomto hodnotení nemôže byť ani reči – ide totiž o podstatný a zrejme verejnou stále nepochopený znak advokácie ako straníckeho pomáhajúceho slobodného právnického povolania s presne stanovenými limitmi konania. Až v prípade ich prekročenia sú potom na mieste sankcie a dôsledky predpokladané právom i internými predpismi profesijnej komory.

22 Salamon, F. X.:

Päťdesiatročné jubileum verejného notárstva na Slovensku. In: České právo, VII, 1925, č. 5, s. 37.

23 Novotná, J.: Teorie sociální práce.

Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2014, s. 107 – 109. Ide o tzv. Eganov model činnosti pomáhajúcej profesie.

Záver

V príspevku sme sa pokúsili zhrnúť základné črty advokátskej profesie, ktoré ju v súčasnom post-profesijnom svete stále podstatne odlišujú od iných právnických i neprávnických profesií a povolání. Na jednej strane je možné konštatovať pro-klientsku zaujatost advokácie, ale zároveň širší celospoločenský význam advokácie – jednak vzhľadom na jej prispievanie k cieľu „ústavného štátu“, ale tiež vzhľadom na celospoločenský záujem na legálnom (a ústavnom) postupe nielen štátu, ale aj všetkých prvkov spoločnosti. Napĺňanie týchto úloh advokácie sa pritom popri regulácii advokátskej profesie zákonmi tradične realizuje aj internými štandardmi advokátskej záujmovej samosprávy, čo je osobitne dôležité v prípadoch pôsobenia advokácie „proti štátu“, resp. proti verejnej moci – ak moc prekračuje svoje právomoci či porušuje svoje povinnosti a záväzky. Práve preto by zásahy štátu do činnosti advokácie mali byť iba veľmi opatrné a iba subsidiárne – za predpokladu masívneho porušovania zákonnosti, alebo v prípade, že by si advokácia nebola schopná sama svojimi prostriedkami zabezpečiť nápravu nedostatkov či nevyhovujúceho stavu svojej profesie. ■

RESUMÉ

Advokátske povolanie v post-profesijnom svete: Poslanie advokácie v ústavnom štáte

Súčasnú pochybnosť o postavení a úlohách advokácie predstavuje po roku 1989 novum. Ide nielen o aktuálne spory o preberanie úloh štátu (osobitne mimosporovej agendy), ku ktorým sa hlásia aj notári, ale tiež o nutnosť brániť stavovskú autonómiu pred možnou štátnou kontrolou najmä v oblasti disciplinárnej zodpovednosti. K tomu pristupujú niektoré skreslenia vzťahu advokáta a jeho klienta. Preto je potrebné opäť objasniť špecifiká postavenia advokácie tak vo vzťahu k výkonnej a k súdnej moci, ako vo vzťahu k iným právnickým profesiám, či vo vzťahu k samotným klientom.

SUMMARY

Private-Practice Legal Profession in the Post-professional World: Mission of the Private-Practice Legal Profession in the Constitutional State

Current questioning and challenging of the status and roles of the private-practice legal profession (lawyers admitted to the Bar) is a novelty since 1989. These are not only current disputes about taking over the tasks usually performed by the State (especially the non-litigation agenda), which the notaries are also interested in, but also the need to defend the autonomy of the profession against possible state control, mainly when it comes to exercising disciplinary powers. This is also supported by some distortions of the relationship between lawyers and their clients. It is therefore necessary to explain and emphasize again the specifics of the status of the private-practice legal profession both in relation to the executive and the judiciary, as well as in relation to other legal career professions open to law graduates, or in relation to the clients themselves.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Rechtsanwaltsberuf in der Post-Berufswelt: Die Bestimmung der Staatsanwaltschaft im Verfassungsstaat.

Die derzeitige Relativierung der Stellung und der Aufgaben der Rechtsanwaltschaft stellt nach dem Jahr 1989 ein Novum dar. Es handelt sich dabei nicht nur um aktuelle Streitigkeiten um die Übernahme der Aufgaben des Staates (insbesondere der Auserstreitagenda), zu denen sich auch Notare melden, sondern auch um die Notwendigkeit des Schutzes der Standesautonomie vor möglicher staatlicher Kontrolle insbesondere im Bereich der Disziplinarverantwortlichkeit. Dazu kommen noch einige falsche Darstellungen der Beziehung zwischen dem Rechtsanwalt und seinem Kunden. Es ist deswegen erforderlich, die Spezifika der Stellung des Rechtsanwaltes sowohl in Bezug auf die Exekutive als auch auf die Justizgewalt und in Bezug auf andere juristische Berufe sowie auf die Kunden selbst, erneut zu klären.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Prokurátor ako orgán vydávajúci európsky vyšetrovací príkaz

Článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach sa majú vykladať v tom zmysle, že pojmy „súdny orgán“ a „vydávajúci orgán“ v zmysle týchto ustanovení sa vzťahujú na prokurátora členského štátu alebo všeobecnejšie prokuratúru členského štátu nezávisle od zákonného vzťahu podriadenosti, ktorý by mohol existovať medzi týmto prokurátorom alebo touto prokuratúrou a výkonnou mocou tohto členského štátu, a vystavenia uvedeného prokurátora alebo uvedenej prokuratúry riziku, že budú priamo alebo nepriamo podliehať individuálnym pokynom alebo usmerneniam zo strany tejto moci v súvislosti s vydaním európskeho vyšetrovacieho príkazu.

Rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2020 vo veci C-584/19, Staatsanwaltschaft Wien – ECLI:EU:C:2020:1002.

Európsky vyšetrovací príkaz je ďalším nástrojom justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorá je v zmysle čl. 82 Zmluvy o fungovaní Európskej únie založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a iných justičných rozhodnutí. Je upravený v smernici 2014/41/EÚ o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach (ďalej len „smernica 2014/41“), ktorá nahrádza predchádzajúce nástroje¹ práva Európskej únie súvisiace so získavaním dôkazov v prípadoch s cezhraničným rozmerom a vytvára v tejto oblasti komplexný systém.

V zmysle čl. 1 ods. 1 smernice 2014/41 je európsky vyšetrovací príkaz justičné rozhodnutie, ktoré vydal alebo overil justičný orgán členského štátu na účely vykonania jedného alebo viacerých konkrétnych vyšetrovacích opatrení v inom členskom štáte s cieľom získať dôkazy v súlade s touto smernicou. Ako justičné rozhodnutie je definované aj rozhodnutie o európskom zatykači v čl. 1 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“).² Zatiaľ čo rámcové rozhodnutie 2002/584 ďalej neidentifikuje orgány oprávnené vydávať európsky zatykač a vychádza z toho, že z definície európskeho zatykača vyplýva, že to musí byť justičný orgán, smernica 2014/41 v čl. 2 písm. c) obsahuje definíciu vydávajúceho orgánu. V zmysle tejto definície je vydávajúcim orgánom „sudca, súd, vyšetrojúci sudca alebo prokurátor príslušný konať v dotknutej veci.“

Vzhľadom na uvedenú definíciu orgánu vydávajúceho európsky vyšetrovací príkaz by sa mohla zdať prejudiciálna otázka rakúskeho súdu zbytočná. Ten sa totiž Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) pýtal, či európsky vyšetrovací príkaz môže vydať aj prokurátor, ktorý je pri prijímaní rozhodnutia o vydaní európskeho vyšetrovacieho príkazu vystavený riziku, že bude priamo alebo nepriamo podliehať individuálnym pokynom alebo usmerneniam zo strany orgánu výkonnej moci, pričom v danom prípade išlo o nemeckého prokurátora. Inak

¹ Ide o rámcové rozhodnutie Rady 2003/577/SVV z 22. júla 2003 o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 196, 2. 8. 2003, s. 45) a rámcové rozhodnutie Rady 2008/978/SVV z 18. decembra 2008 o európskom príkaze na zabezpečenie dôkazov na účely získavania predmetov, dokumentov a údajov na použitie v konaniach v trestných veciach.

² V slovenskej verzii rámcového rozhodnutia sa síce používa pojem „súdne rozhodnutie“, ale s ohľadom na iné jazykové verzie je zrejmé, že smernica 2014/41 a rámcové rozhodnutie 2002/584 obsahujú v súvislosti s definovaním rozhodnutia o európskom vyšetrovacom príkaze a rozhodnutia o európskom zatykači rovnaký pojem.

3 Rozsudok Súdneho dvora z 27. mája 2019 v spojených veciach C-508/18 a C-509/18 – ECLI:EU:C:2019:456.

však prejudiciálna otázka vyzerá vo svetle rozhodnutia Súdneho dvora v spojených veciach C-508/18 a C-509/18,³ v ktorom Súdny dvor práve v súvislosti s nemeckou prokuratúrou uviedol, že nemecká prokuratúra, keďže je vystavená riziku ovplyvňovania zo strany výkonnej moci, nespĺňa jednu z požiadaviek nevyhnutných na to, aby bola považovaná za „súdny orgán vydávajúci zatykač“ v zmysle článku 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584, a to požiadavku záruky nezávislého postupu pri vydávaní zatykača.

Rakúsky súd sa tak vlastne pýta, či závery Súdneho dvora vo vzťahu k požiadavkám pre orgány oprávnené vydávať európsky zatykač sú použiteľné aj v súvislosti s orgánmi oprávnenými vydávať európsky vyšetrovací príkaz. Konkrétnejšie, či nestačí pomenovanie orgánu „prokurátor“, ale či je potrebné ešte navyše skúmať aj jeho nezávislosť, ktorá je typická pre justičné orgány.

Súdny dvor pri odpovedi na prejudiciálnu otázku najprv pripomenul svoju ustálenú judikatúru týkajúcu sa spôsobu výkladu určitého ustanovenia práva Únie, v zmysle ktorej je potrebné zohľadniť nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou. Následne sa zameril na formulačné, kontextuálne a teleologické rozdiely medzi rámcovým rozhodnutím 2002/584 a smernicou 2014/41.

Čo sa týka znenia čl. 2 písm. c) smernice 2014/41, Súdny dvor upriamil pozornosť na skutočnosť, že prokurátor je výslovne uvedený ako vydávajúci orgán, pričom jedinou podmienkou je, aby mal právomoc v dotknutej veci. Kvalifikácia prokurátora ako orgánu vydávajúceho európsky vyšetrovací príkaz nie je podmienená neexistenciou zákonného vzťahu podriadenosti prokurátora voči výkonnej moci svojho členského štátu.

Čo sa týka kontextu, Súdny dvor uviedol, že vydanie alebo potvrdenie európskeho vyšetrovacieho príkazu podlieha postupu a zárukám odlišným od tých, ktoré upravujú vydanie európskeho zatykača. Smernica 2014/41 obsahuje osobitné ustanovenia, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby vydanie alebo potvrdenie európskeho vyšetrovacieho príkazu prokurátorom sprevádzali záruky, ktoré sú vlastné prijatiu súdnych rozhodnutí. Ide najmä o záruky týkajúce sa dodržiavania základných práv dotknutej osoby a práva na účinnú súdnu ochranu.

Čo sa týka cieľa smernice 2014/41, Súdny dvor pripomenul, že táto smernica stanovuje len predbežné opatrenia zamerané na získavanie dôkazov. Poukázal tiež na rozdielne ciele, ktoré plnia európsky vyšetrovací príkaz a európsky zatykač v rámci trestného konania. Zatiaľ čo cieľom európskeho zatykača je zatknúť a vydať požadovanú osobu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia, cieľom európskeho vyšetrovacieho príkazu je dosiahnuť vykonanie jedného alebo viacerých konkrétnych vyšetrovacích opatrení s cieľom získať dôkazy. Európsky vyšetrovací príkaz tak v zásade na rozdiel od európskeho zatykača nie je spôsobilý narušiť právo na slobodu dotknutej osoby zakotvené v článku 6 Charty.

Vychádzajúc z uvedených rozdielov medzi smernicou 2014/41 a rámcovým rozhodnutím 2002/584 nie je možné použiť výklad podaný Súdnym dvorom v súvislosti s orgánom vydávajúcim európsky zatykač na orgán vydávajúci európsky vyšetrovací príkaz. Skutočnosť, že prokuratúru členského štátu je vystavená riziku, že bude priamo alebo nepriamo podliehať individuálnym pokynom alebo usmerneniam zo strany výkonnej moci, ju síce zbavuje možnosti, aby vydávala európsky zatykač, ale nezabavuje ju možnosti, aby vydávala európsky vyšetrovací príkaz.

Transpozícia smernice 2014/41 do slovenského právneho poriadku sa uskutočnila zákonom č. 236/2017 Z. z. o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedený zákon v § 3 definuje vykonávajúce orgány ako justičné orgány, podobne ako smernica 2014/41. V zmysle § 5 zák. č. 236/2017 Z. z. sú v podmienkach Slovenskej republiky týmito justičnými orgánmi oprávnenými vydať európsky vyšetrovací príkaz predseda senátu alebo sudca a v prípravnom konaní prokurátor. Je otázne, či mal zákonodarca takto doslovne prevziať terminológiu používanú smernicou, keďže prokuratúra nie je v podmienkach slovenského právneho poriadku zvyčajne považovaná za justičný orgán. Transpozícia smernice do vnútroštátneho právneho poriadku je proces, ktorý umožňuje dosiahnuť cieľ sledovaný smernicou za súčasného rešpektovania vnútroštátneho právneho poriadku a aj jeho súvisiacej terminológie.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu českej republiky

Zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú neprihlásením pohľadávky do konkurzného konania

V prípade, keď advokát zastupuje na základe generálnej plnej moci svojho klienta v exekučnom konaní, musí vzhľadom na odbornú starostlivosť, ktorá je s výkonom jeho činnosti spojená, predpokladať, že môže byť proti dlžníkovi začaté konkurzné konanie a s vedomím následkov neprihlásenia pohľadávky do tohto konania robiť všetky potrebné kroky smerujúce k poskytnutiu riadnej a kvalifikovanej právnej pomoci, ktorej výsledkom je dosiahnutie klientom plánovaných účinkov v predmetnej veci, teda napr. prihlásiť predmetnú pohľadávku včas do konkurzného konania.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27. mája 2020
sp. zn. 23 Cdo/1858/2019*

Dotknuté ustanovenie:

- § 16 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii
(v podmienkach SR úprava v § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z.
o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom
podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov)

Podanou žalobou sa žalobkyňa domáhala od žalovaného náhrady škody, ktorá jej mala vzniknúť tým, že žalovaný (advokát) nepodal prihlášku do konkurzného konania vedeného proti dlžníkovi žalobkyne, hoci bol, podľa zmluvy o poskytovaní právnych služieb, povinný tak urobiť.

Okresný súd žalobu zamietol s odôvodnením, že mandátna zmluva neobsahovala povinnosť žalovaného sledovať register úpadcov alebo podať prihlášku do konkurzu, pričom iba zo všeobecného ustanovenia mandátnej zmluvy o povinnosti mandatára poskytovať právne služby takúto konkrétnu povinnosť vyvodiť nemožno. Krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Najvyšší súd Českej republiky na základe dovolania žalobkyne preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k týmto záverom:

Z podstaty poskytovania právnych služieb vyplýva, že advokát je pri poskytovaní právnych služieb povinný postupovať s náležitou odbornou starostlivosťou. Tá predpokladá iniciatívny a samostatný prístup advokáta, poskytnutie potrebných informácií klientovi, vysvetlenie riešenej problematiky, predstretie možných variantov postupu, vyhodnotenie ich výhod i rizík a vyžiadanie si pokynov (informovaného súhlasu) klienta v prípade, že je to potrebné. Pod požiadavku čestnej a svedomitej ochrany a podpory práv a oprávnených záujmov klienta s využitím všetkých zákonných prostriedkov v zmysle § 16 zákona o advokácii¹ možno podradiť aj tzv. znalostnú

¹ Podľa § 16 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii:
(1) Advokát je povinen chrániť a prosazovať práva a oprávnené zájmy klienta a rídiť sa jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit.
(2) Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

Obdobne § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona

č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov:

(1) Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí. (2) Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

povinnosť a poučovacia povinnosť. Poučovacia povinnosť je samotnou podstatou výkonu advokácie, prelína všetky štádia poskytovania právnej služby a odráža zvýšený štandard starostlivosti, ktorý advokát musí klientovi garantovať (NS ČR 25 Cdo 121/2010).

Vedľa poučovacej povinnosti má advokát tiež povinnosť overovacie a znalostnú. Cieľom overovacej povinnosti je objasniť všetky otázky, ktoré môžu byť relevantné pre právne posúdenie prípadu, a objasniť pochybnosti, ktoré musí advokát ako znalec práva identifikovať. Nesmie sa uspokojiť s objemom či rozsahom poskytnutých informácií, ale jeho úlohou je zistiť úplný a objektívny stav veci. Je povinnosťou advokáta zbierať údaje z verejných registrov, nazerať do spisov, vyžadovať potvrdenia a overenia od úradov a iných inštitúcií a pod. Znalostná povinnosť predpokladá predovšetkým zodpovedajúcu znalosť odborov, ktorého sa mandát dotýka. Miera, hĺbka a rozsah právnych vedomostí, je otázkou štandardu starostlivosti, teda objektivizovanej úrovne, ktorá musí byť zachovaná, aby právne služby boli poskytované svedomito v zmysle zákona o advokácii. Pri nedodržaní tohto štandardu je daný jeden z predpokladov zodpovednosti advokáta za škodu, totiž zavinenia vo forme nedbanlivosti.

V prejednávanej veci overovacia povinnosť advokáta súvisí s overovaním vymáhateľnosti predmetnej pohľadávky voči dlžníkovi a s tým súvisiacou kontrolou verejne dostupných informácií obsiahnutých v registri úpadcov, zatiaľ čo znalostná povinnosť sa týka vedomosti o rizikách rozhodnutia konkurzného súdu o úpadku dlžníka a dôsledkov z toho plynúcich pre vymáhanú pohľadávku žalobkyne.

Advokát má povinnosť iniciatívne a samostatne využívať všetky zákonné prostriedky (procesné aj hmotné), o ktorých je na základe svojich skúseností a vedomostí presvedčený, že vedú k obhajovaniu oprávnených záujmov klienta a na dosiahnutie klientom zamýšľaného účinku vo veci, ktorú preňho zabezpečuje.

Zrejme z dôvodu pasivity žalovaného spočívajúcej v absencii pravidelnej kontroly registra úpadcov, ktorá patrí k obvyklým úkonom každého obozretného veriteľa, ako aj základným povinnosťami svedomitého advokáta pri vymáhaní pohľadávky svojho klienta, zmaril žalovaný úspešnosť vymoženía predmetnej pohľadávky, pretože nevyužil všetky dostupné prostriedky, ktoré za daného skutkového stavu využiť mohol a mal. Aby žalovaný vyhovel požiadavkám obsiahnutým v § 16 ods. 2 zákona o advokácii, bolo jeho povinnosťou za daného skutkového stavu kontrolovať, či nebolo proti dlžníkovi, ktorého pohľadávku mal ako zástupca žalobkyne vymôcť v exekučnom konaní, začaté konkurzné konanie, a následne buď konzultovať so žalobkyňou ďalší postup, resp. získať informovaný súhlas žalobkyne na prihlásenie predmetnej pohľadávky do konkurzného konania alebo túto pohľadávku do konkurzu riadne a včas prihlásiť. Týmto postupom by učinil zadosť splneniu svojich povinností konať svedomito a dôsledne využívať všetky zákonné prostriedky, ktoré mal v danej situácii k dispozícii a ktorými mohol v záujme oprávnených záujmov žalobkyne eliminovať negatívne dôsledky spojené s úpadkom jej dlžníka. Skutočnú vedomosť žalovaného o začatí konkurzného konania pritom nemožno v tomto prípade považovať za podmienku porušenia povinnosti konať v súlade s § 16 zákona o advokácii.

V prípade, keď advokát zastupuje na základe generálnej plnej moci svojho klienta v exekučnom konaní, musí vzhľadom na odbornú starostlivosť, ktorá je s výkonom jeho činnosti spojená, predpokladať, že môže byť proti dlžníkovi začaté konkurzné konanie a s vedomím následkov neprihlásenia pohľadávky do tohto konania robiť všetky potrebné kroky smerujúce k poskytnutiu riadnej a kvalifikovanej právnej pomoci, ktorej výsledkom je dosiahnutie klientom plánovaných účinkov v predmetnej veci, teda napr. prihlásiť predmetnú pohľadávku včas do konkurzného konania.

Najvyšší súd z uvedených dôvodov rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa zrušil a veci vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Skončenie pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa a prezumpcia nevinny

Ak občianskoprávny súd argumentuje v odôvodnení rozhodnutia v konaní o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa tým, že zamestnanec sa dopustil trestného činu, hoci trestné stíhanie bolo zastavené, konštatuje tým vinu dotknutej osoby v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Felix Guțu proti Moldavsku zo dňa 20. októbra 2020 týkajúci sa sťažnosti č. 13112/07

Dotknuté ustanovenie:

- Článok 6 ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivý súdny proces, prezumpcia nevinny)¹

Skutkové okolnosti prípadu

V auguste 2003 moldavská prokuratúra začala trestné stíhanie vo veci sprenevery finančných prostriedkov, pričom podozrivým bol sťažovateľ Felix Guțu, zamestnanec štátneho podniku, kde došlo k údajnému trestnému činu. Skutkové okolnosti nasvedčovali, že pán Guțu svojmu zamestnávateľovi predložil faktúru na dvojnásobne vyššiu sumu než v skutočnosti zaplatil. Išlo o náklady spojené s pobytom v hoteli. V decembri 2003 prokurátor vydal uznesenie o zastavení trestného stíhania z dôvodu, že sťažovateľ okamžite po tom ako ekonomické oddelenie podniku odmietlo sumu preplatiť požiadal o zrazenie sumy zo mzdy, ako aj z dôvodu, že vyúčtovaná suma nepresiahla maximálnu výšku cestovných nákladov, na ktorú mal ako zamestnanec nárok. V marci 2005 prokuratúra zrušila rozhodnutie o zastavení trestného stíhania a nariadila vec znovu prešetriť. Podľa záverov vyšetrovania sťažovateľ úmyselne predložil zamestnávateľovi falošnú faktúru a bol podozrivý zo sprenevery finančných prostriedkov, no zároveň prokurátor opätovne trestné stíhanie v máji 2005 zastavil, tentokrát z dôvodu, že na prípad bolo možné aplikovať amnestiu v zmysle zákon o amnestii zo 16. júla 2004.

Zamestnávateľ dal sťažovateľovi v auguste 2005 výpoveď z dôvodu, že sa dopustil krádeže na pracovisku. Moldavský zákonník práce v danom čase stanovoval, že ukončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa je odôvodnené v prípade krádeže na pracovisku, bez ohľadu na výšku škody, ak je v danej veci právoplatné rozhodnutie súdu alebo príslušného správneho orgánu. Výpoveď sa opierala o závery trestného stíhania. Sťažovateľ výpoveď napadol na súde tvrdiac, že ustanovenie zákonníka práce, na ktoré výpoveď odkazuje, vyžaduje, aby o trestnom čine alebo priestupku zamestnanca rozhodol súd alebo príslušný správny orgán. Prvostupňový

¹ Každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

súd však žalobu zamietol ako zjavne neodôvodnenú a poukázal na skutočnosť, že amnestia síce vedie k zániku trestnej zodpovednosti alebo trestu, no nepopiera, že skutok sa stal, pričom sám sťažovateľ prijatím amnestie potvrdil svoju vinu. Odvolací súd dal naopak za pravdu sťažovateľovi, keď v máji 2006 rozhodol, že výpoveď bola v rozpore s ustanovením zákonníka práce pre absenciu súdneho rozhodnutia o vine sťažovateľa. Najvyšší súd však rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa. V odôvodnení uviedol, že zastavenie trestného stíhania z dôvodu uplatnenia amnestie neznamená neexistenciu trestného činu a účinky amnestie sa vzťahujú výlučne na trestnoprávnu zodpovednosť osoby, nie sú ňou dotknuté iné práva a povinnosti. Sťažovateľ sa následne obrátil na Európsky súd pre ľudské práva.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) sa v prvom rade musel vysporiadať s otázkou, či sú splnené podmienky na aplikovanie práva na prezumpciu neviny na predmetný pracovnoprávny spor (*ratione materiae*). V obdobných prípadoch sťažovateľ musí preukázať súvislosť medzi trestnoprávnym konaním a následným konaním. Súvislosť možno preukázať okrem iného v nasledovných prípadoch: ak sa v rámci následného konanie vyžaduje preskúmanie rozhodnutia v trestnom konaní; ak orgán príslušný na rozhodovanie v následnom konaní musí posúdiť niektoré dôkazné prostriedky obsiahnuté v trestnom spise; ak má posúdiť okolnosti, ktoré viedli k vzneseniu obvinenia; ak má vyhodnotiť mieru účasti dotknutej osoby na okolnostiach, ktoré viedli k vzneseniu obvinenia; alebo ak má vydať stanovisko k okolnostiam, ktoré nasvedčujú možnú vinu dotknutej osoby (*Allen proti Spojenému kráľovstvu*, §104). V predmetnej veci ESLP potvrdil existenciu jednoznačnej súvislosti medzi trestnoprávnym a pracovnoprávnym konaním. Civilné súdy, ktoré sa zaoberali platnosťou výpovede, vychádzali z preskúmania trestného spisu a ako dôvod platnosti výpovede uvádzali vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa (porovnaj s *Teodor proti Rumunsku*, sťažnosť č. 46878/06, §45, *Urat proti Turecku*, sťažnosti č. 53561/09 a 13952/11, §47).

ESLP pripomenul, že jedným z aspektov prezumpcie neviny je snaha zabrániť tomu, aby verejné orgány jednali s osobami, voči ktorým bolo zastavené trestné stíhanie alebo ktoré boli oslobodené spod obžaloby, ako keby boli v skutočnosti vinné zo skutku, ktorý sa im pripisoval v štádiu podozrenia, obvinenia či obžaloby.

K porušeniu princípu prezumpcie neviny dochádza vtedy, ak sa v súdnom rozhodnutí označí osoba za vinnú bez toho, aby jej bola podľa zákona preukázaná vina a bez toho, aby jej bolo umožnené uplatniť si svoje právo na obhajobu (porovnaj *Minelli proti Švajčiarsku*, sťažnosť č. 8660/79, §37, *Allen*, §120, *Urat*, §52). Formálna stránka pritom nie je rozhodujúca, môže ísť o akékoľvek rozhodnutie, ktoré vyvoláva dojem, že dotknutá osoba je vinná. ESLP preto najprv pristúpil k analýze uznesenia prokurátora z mája 2005, aby vyhodnotil, či išlo z materiálneho hľadiska o rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o vine sťažovateľa alebo či išlo o ukončenie trestného stíhania.

Použitie pojmov „oslobodený“ alebo „odsúdený“ naznačuje, že bola stanovená „trestná“ zodpovednosť, t. j. bolo rozhodnuté vo veci samej. Pre prijatie rozhodnutia vo veci samej však musí príslušný orgán disponovať rozhodovacou právomocou, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo. Ďalším indikátorom môže byť štádium konania. Ak došlo k vzneseniu obvinenia, výsluchu obete, zberu a vyhodnoteniu dôkazov, a vydaniu odôvodneného rozhodnutia, je pravdepodobné, že možno hovoriť o rozhodnutí vo veci samej.

Podľa ESLP uznesenie prokurátora z mája 2005 a ani predchádzajúce uznesenie nemožno považovať za rozhodnutie vo veci samej. V prvej etape vyšetrovania nedošlo k vzneseniu obvinenia a v druhej etape prokuratúra neskúmala otázku, či boli splnené všetky podmienky potrebné na to, aby boli skutočnosti uvádzané proti sťažovateľovi kvalifikované ako protizákonné konanie. Uznesenie bolo postavené primárne na súhlase sťažovateľa s udelením amnestie. ESLP sa preto ďalej zaoberal otázkou, či súhlas s udelením amnestie predstavuje uznanie viny a vzdanie sa práv vyplývajúcich z článku 6 Dohovoru, konkrétne právo byť považovaný za nevinného, kým sa nepreukáže opak, a právo nesvedčiť vo svoj neprospech.

Pre zodpovedanie otázky, či sa obvinený implicitne vzdal svojich práv priznaných článkom 6 Dohovoru je nutné overiť, či mohol rozumne predvídať následky takéhoto konania. ESLP poukázal na to, že vždy, keď mal sťažovateľ možnosť sa vyjadriť, svoju vinu odmietal. Podľa

platného zákona o amnestii bolo možné uplatniť amnestiu v akomkoľvek štádiu trestného konania. Ani zákon o amnestii, ani trestný poriadok neobsahovali ustanovenie, v zmysle ktorého by podmienkou uplatnenia amnestie bolo uznanie viny. Z ustanovení nevyplývalo ani to, že by prijatie amnestie zo strany podozrivej osoby znamenalo priznanie vlastnej viny. Zákon nepočítal ani s inštitútom účinnej ľútosti. Prijatie amnestie v tomto prípade ESLP považoval za výkon práv sťažovateľa, ktoré nemožno vykladať v jeho neprospech (porovnaj s *Béres a ostatní proti Maďarsku*, sťažnosť č. 59588/12). ESLP nedospel k záveru, že by sa sťažovateľ vedome a jednoznačne vzdal svojho práva na spravodlivý proces, konkrétne práva byť pokladaný za nevinného.

Zbavenie sa trestnej zodpovednosti nie je samo o sebe prekážkou vzniku civilnoprávnej alebo inej formy zodpovednosti. Pri absencii právoplatného odsúdenia však prípadné rozhodnutie v následnom konaní obsahujúce vyhlásenie o vine a trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa vyvoláva pochybnosti o súlade s článkom 6 ods. 2 Dohovoru. Je zásadný rozdiel medzi tým, ak je osoba podozrivá zo spáchania trestného činu a jednoznačným, hoci nie nevyhnutne právoplatným, rozhodnutím súdu, že dotknutá osoba spáchala trestný čin (napríklad *Peltreanu-Villeneuve* proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 60101/09, §32).

ESLP jednohlasne rozhodol, že civilné súdy sa dopustili porušenia práva sťažovateľa na prezumpciu nevinu a spravodlivý proces tým, že uznali platnosť výpovede, ktorá napriek zastaveniu trestného stíhania z dôvodu udelenia amnestie bola založená na tvrdení, že sťažovateľ spáchal trestný čin.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

**Advokácia
v spomienkach
advokátov**

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **representatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

150+

AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

ASPI

3 600 000+

ROZHODNUTÍ VŠETKÝCH
SÚDOV

62+

VYBRANÝCH, KNIŽNE
PUBLIKOVANÝCH
JUDIKATÚR

14 200+

ČLÁNKOV

Z 19

ODBORNÝCH
ČASOPISOV

*Súčasťou ASPI je
aj Justičná revue
(ročník 2020 a 2021)*

V JEDNOM PRÁVNOM SYSTÉME,
PREVIAZANÝCH S

65 500+

PREDPISMI
V REKONŠTRUOVANOM,
ÚPLNOM ZNENÍ

**Jednotka na trhu
právnych informácií**

*Nielen tento, ale aj mnoho ďalšieho
autorského obsahu nájdete v Systéme ASPI*

+421 2 58 10 20 14 | +421 911 360 782
www.aspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer

Keď si potrebujete byť istý

Aktuálne udalosti

Predseda SAK Viliam Karas sa stretol s prezidentkou SR Zuzanou Čaputovou

Pri priateľskom neformálnom rozhovore **19. januára 2021** prešli aktuálne témy advokácie a advokátskej samosprávy. Prvou témou, ktorú otvorili, bolo **fungovanie komory**, transparentnosť procesov a etika výkonu povolania advokáta, kde sa rozprávali o tom, ako si SAK plní svoje úlohy samosprávneho orgánu. Druhou témou bola **úloha advokácie dnes a predvídateľnosť práva**, predovšetkým v tejto dobe, kedy advokáti – ako jednotlivci aj ako stav – by sa mali snažiť podieľať na tom, aby úroveň ochrany práv v čase núdzového stavu nebola nižšia ako v normálnych časoch. Treťou témou bola **spoločenská zodpovednosť advokácie**, kde predseda SAK predstavil pani prezidentke dobročinné aktivity advokátov a komory, aj nový projekt na pomoc osobám zasiahnutým nejakou formou násilia v párových vzťahoch – *Advokáti proti násiliu*.

Prezidentka SR sa po stretnutí s novým predsedom SAK vyjadrila: „Ocenila som predovšetkým jeho snahu dostať do orgánov SAK nových kvalitných ľudí a tiež rozhodnutie, že dodržiavanie interných predpisov a etiky advokátov budú posudzovať vo väčšej miere z vecného než formálneho hľadiska.“

Predseda komory tlmočil prezidentke svoj osobný postoj k advokácii a svojej funkcii: „Prijal som funkciu predsedu komory, lebo vidím aj osobnú zodpovednosť za budovanie našej inštitúcie a aj celého štátu. Slobodná advokácia je pomáhajúca profesia, ktorá je súčasťou právneho štátu a zaistenia ľudských práv v ňom. Konaním v tomto duchu by mala advokácia budovať dôveru v právne služby. Dôrazom na nezávislosť, mlčanlivosť, zodpovednosť a najlepší záujem klienta by mala advokácia predstavovať pridanú hodnotu pre prijímateľa práv-

nych služieb. Advokácia, aj napriek pár excesom, ktoré sa vyskytujú v každej profesii, si plní svoje úlohy a svojou úlohou je budovať jej silnú samosprávu, s dôrazom na etiku povolania.“

Viliam Karas poďakoval pani prezidentke za prijatie a vyjadril, že je veľmi rád, že v pozícii prezidenta je človek z rovnakého profesijného prostredia, ktorý témam advokácie, ako aj ochrane ľudských práv a budovaniu právneho štátu rozumie.

Advokátske skúšky – spôsob ich realizácie počas vyhláseného núdzového stavu, resp. do odvolania

Vplyvom transpozície vládou prijatých opatrení aj na chod a fungovanie kancelárie komory bola zrušená organizácia advokátskych skúšok do konca januára 2021. Od začiatku roka sme však hľadali riešenie, ktorým by sme dokázali nastaviť a realizovať skúšanie tak, aby bolo čo možno najbezpečnejšie pre všetkých zúčastnených a zároveň uvedené bolo možné realizovať s aktuálnym personálnym obsadením kancelárie komory. Skúšky sme znovu spustili od februára a koncipienti sú na ne postupne zaraďovaní.

Po dobu núdzového stavu, resp. do odvolania, prechádzame na realizáciu písomnej a ústnej časti skúšok hybridným spôsobom. Písomná časť sa bude realizovať v počte šesť skúšaných za prítomnosti jedného člena skúšobnej komisie v sídle budovy SAK, tak ako dosiaľ, so zabezpečením dostatočného vetrania priestoru, zapnutou čističkou vzduchu, germicídny žiaričom, na pravidelne dezinfikovaných zariadeniach – resp. počítačoch. Nasledujúci pracovný deň budú úspešní absolventi písomnej časti skúšania v zasadacej miestnosti s osobnou prítomnosťou minimálne jedného člena skúšobného senátu, pričom ostatní členovia senátu budú pripojení dištančne. Účasť školiteľov bude naďalej prebiehať dištančným spôsobom.

Takto nastavený spôsob skúšania minimalizuje počet osôb, ktoré sa v rámci samotnej realizácie skúšky stretnú v spoločných priestoroch na minimum, so zachovaním možnosti plynulého skúšania.

Testová časť advokátskych skúšok prebieha s maximálnym počtom desať testovaných osôb v miestnosti, jedna osoba vykonávajúca dohľad nad skúšanými a jedna osoba vykonávajúca dohľad nad administratívnym a technickým priebehom testu, za prísneho dodržania zdravotne-preventívnych opatrení.

List predsedu CCBE predsedovi vlády SR Igorovi Matovičovi

Predseda CCBE (Rada advokátskych komôr Európy) **Ranko Pelicarić** zaslal list predsedovi vlády SR Igorovi Matovičovi, v ktorom vyjadril podporu nezávislej advokácii na Slovensku a apeloval na zachovanie nezávislosti advokátskej samosprávy aj v oblasti disciplinárneho konania voči členom advokátskeho stavu. List v jeho celom znení nájdete na stránke **www.sak.sk** v aktualitách.

Predseda SAK odmietol menovať zástupcu SAK do kontrolnej skupiny na prešetrenie úmrtia Milana Lučanského

Ministerka spravodlivosti vyzvala predsedu SAK na nominovanie člena do kontrolnej skupiny. Predseda SAK sa ministerke poďakoval za prejavenie inštitucionálnej dôvery a uistil ju, že SAK podporuje nezávislé vyšetrenie okolností úmrtia obvineného M. Lučanského, ale vzhľadom na už prebiehajúce trestné stíhanie vo veci, ktoré sú vedené orgánmi činnými v trestnom konaní a dozorované generálnym prokurátorom SR, Slovenská advokátska komora nevyužije možnosť nomi- novat zástupcu zriadenej komisie.

Online rokovanie s Českou advokátskou komorou

Protiepidemické opatrenia v značnej miere zasiahli aj do oblasti medzinárodných vzťahov SAK, ktoré sa rozvíjajú najmä na základe osobných stretnutí a rozhovorov so zahraničnými partnermi. V roku 2020 bolo zrušené aj tradičné výročné stretnutie so zástupcami Českej advokátskej komory. Bilaterálne stretnutia vždy boli a sú zdrojom hodnotných informácií a vzájomnej inšpirácie.

Predstavitelia komôr sa preto dohodli na online rokovaní, ktoré sa uskutočnilo dňa **20. januára 2021** na úrovni predsedov a podpredsedov oboch komôr.

Účastníci diskutovali o aktuálnej a navrhovanej legislatíve s dopadom na prax advokáta či princípy právneho štátu, vrátane ústavnoprávnych zmien v oboch krajinách, legislatívy súvisiacej s koronakrízou, AML predpisov, infozákonov, reformy súdnej mapy, rekodifikácie civilného práva a pod. Ďalšou témou boli informácie o opatreniach a projektoch komôr prijatých v súvislosti s COVID-19, medzi ktoré možno

zaradiť projekty právnej pomoci, zmenu formátu advokátskych skúšok počas núdzového stavu, dištančné vzdelávanie či zavedenie porady obhajcu s klientom prostredníctvom videokonferencie.

Obe komory sa tento rok pripravujú aj na konferenciu advokátov, resp. snem advokátov, takže témou bola aj realizácia tohto pre komory významného podujatia.

Ak to situácia dovoľí, predseda ČAK JUDr. Vladimír Jiroušek pozval zástupcov SAK na spoločné stretnutie tento rok v Ostrave.

Ďalšie aktivity komory počas neustále sa meniacej spoločenskej situácie

Aj prostredníctvom médií komora upozornila, že advokáti už dlhé mesiace nemajú štátom zaplatené *ex officio* obhajoby.

Zaslali sme listy štyrom ústavným činiteľom ako reakciu na jedno z navrhovaných opatrení v tzv. „Kilečko 2“, ktoré malo zrušiť povinné členstvo v profesijných komorách. Po našej intervencii a vysvetlení bolo znenie opatrenia zmenené.

Rokujeme s ministerstvom spravodlivosti a ministerstvom zdravotníctva o poradí a zaradení advokátov do jednotlivých očkovacích skupín proti COVID-19, aj vzhľadom na to, že advokáti pracujú aj počas opatrení a často sa zúčastňujú na úkonoch, pri ktorých nie je možné dodržať/nedodržiavajú sa všetky spôsoby na zabránenie šírenia ochorenia.

S ministerstvom spravodlivosti a Zborom väzenskej a justičnej stráže sme znovuotvorili otázku využívania videokonferencií počas pojednávania na súdoch, ako aj možnosť konzultácií advokáta s klientom prostredníctvom elektronických prostriedkov.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

VZDELÁVACIE STREDEY na komore

Vzdelávacie podujatia pre advokátov a koncipientov v najbližších týždňoch

Sledujte naše sociálne siete, o upresneniach a možnostiach registrácie na podujatie vás budeme operatívne informovať

24. 2. 2021

15:00 – 16:30

Keeping Mentally Fit in Your Professional Life:
What They don't Teach You in Law School!

Chris Owen

3. 3. 2021

9:00 – 11:00

Advokátske právo – časť I: Trestné činy advokátov

Súčasný stav trestných stíhaní advokátov aj s najdôležitejšími rozhodnutiami súdov

JUDr. Ján Havlát

10. 3. 2021

13:00 – 16:00

Cash-flow

Analýzy možných príčin negatívneho cash-flow, stabilizácia cash

Ing. Katarína Serinová

30. 3. 2021

9:00 – 12:00

Výživné pre plnoleté osoby

Výživné z hľadiska CPM a jeho aplikácia v praxi

JUDr. Vladimíra Slobodová

Z decembrového zasadnutia predsedníctva SAK

Posledné zasadnutie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory v kalendárnom roku sa uskutočnilo počas dvoch rokovacích dní **9. a 10. decembra 2020**, vzhľadom na pretrvávajúci núdzový stav **dištančne**.

JUDr. Borec na úvod informoval o **ďalších personálnych zmenách v predsedníctve SAK a v poradných orgánoch**. Mgr. Richard Karkó sa s účinnosťou od 1. decembra 2020 vzdal funkcie člena predsedníctva komory a ostatných funkcií v poradných orgánoch. Na základe výsledkov volieb na konferencii advokátov na miesto riadnej členky nastúpila **JUDr. Magdaléna Hromcová**, na miesto náhradného člena **JUDr. Peter Filip**. Predsedníctvo komory s účinnosťou od 1. januára 2021 zvolilo **Mgr. Jána Kutana** za tretieho podpredsedu s tým, že do jeho kompetencie bude patriť dohľad nad elektronizáciou a procesmi. Kompetencia v oblasti dohľadu nad ekonomickým úsekom bola zverená súčasnému podpredsedovi **JUDr. Tomášovi Illešovi**. Novou predsedníčkou pracovnej skupiny pre veci advokátske (a tým aj predsedníčkou komisie pre veci koncipientske a predsedníčkou komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb) sa stala **JUDr. Zuzana Čížová**, novou regionálnou zástupkyňou pre Bratislavský kraj sa stala **JUDr. Kvetoslava Živčáková**. S účinnosťou od 1. januára 2021 je novým predsedom pracovnej skupiny pre trestné právo **JUDr. Martin Puchalla, PhD.** (namiesto doc. JUDr. Jozefa Oleja, CSc.). V komisii pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami nenastali žiadne zmeny.

Kancelária SAK na základe zápisníc a príloh k nim, výročných správ za polročné intervaly 2017 – 2018, 2018 – 2019 a 2019 – 2020, informácií z webovej stránky komory a doplnujúcich informácií pracovníkov kancelárie komory spracúva **podrobné reporty o vývoji kľúčových tém od nástupu predsedníctva komory v júni 2017 v týchto oblastiach:**

- vzdelávanie advokátov a advokátskych koncipientov,
- advokátske skúšky,
- komunikácia Slovenskej advokátskej komory,
- advokátske preukazy,
- ochrana osobných údajov,
- regionálne pôsobenie SAK.

Jednotlivé témy budú advokátom postupne prezentované podľa vývoja epidemiologickej situácie – buď pri osobných stretnutiach v regiónoch alebo prostredníctvom platformy Webex.

V rámci informácií o účasti komory v legislatívnom procese rezonovali nasledovné témy: ● **Reforma súdnej mapy**. Komora vydala 8. decembra 2020 tlačovú správu, ktorá bola uverejnená aj na jej webovej stránke. **Na žiadnom mieste tlačovej správy nie je vyjadrený súhlas so súdnou mapou**

a jej nástrojmi. V tlačovej správe bolo iba vyjadrené, že komora podporuje väčšiu transparentnosť pri príprave legislatívnych materiálov. Komora teda síce konštatovala, že návrh optimalizácie siete súdov sleduje dobrý cieľ, ale zároveň vyjadřila presvedčenie, že na jeho dosiahnutie bude potrebné **omnoho viac otvorenej a poctivej diskusie, ako bolo dosiaľ**. Na to, aby bola reforma úspešná, je nevyhnutná **úzka spolupráca so všetkými dotknutými subjektmi** – právnickými profesiami, akademickou a podnikateľskou sférou či relevantnými úradmi. V opačnom prípade môže ísť len o rozhodnutie s otáznymi dosahmi na kvalitu súdnictva a právnu ochranu najmä tých najzraniteľnejších. Bez odbornej diskusie a dosiahnutia zhody v základných východiskách, ako aj zvolených nástrojoch reálne hrozí premárnenie aktuálne reformného potenciálu, a tým aj príležitosti na reálne zlepšenie kvality súdnictva. Slovenská advokátska komora a zástupcovia generálnej prokuratúry, exekútorov a notárov mali v priebehu novembra a decembra 2020 dohodnuté termíny spoločného formálneho stretnutia s ministerkou spravodlivosti, tieto však ministerstvo kvôli rokovaniam v parlamente odložilo. Komora však umožnila diskusiu v prítomnosti ministerky spravodlivosti so všetkými advokátmi; ● **Rozporové konanie k zákonu o ochrane hospodárskej súťaže**. S ohľadom na to, že Protimonopolný úrad SR predložil úplne nový zákon o ochrane hospodárskej súťaže, komora považovala za vhodné poskytnúť pripomienky k celému obsahu. Témy týkajúce sa hospodárskej súťaže boli komunikované s viacerými advokátmi, ktorí poslali pracovnej skupine pre verejné právo pripomienky. Niektoré zásadné pripomienky smerovali k ustanoveniam, ktoré mali potenciál dotknúť sa povinnosti mlčanlivosti advokáta; ● **Schválenie novely Ústavy SR a reforma súdnictva**. Zástupcovia komory mali k tejto téme intenzívne rokovania. Napriek otvoreniu viacerých otázok bola novela ústavy schválená tak, že Najvyšší správny súd SR môže získať výkon druhostupňovej disciplinárnej právomoci aj nad advokátmi, ak tak umožní uvádzací zákon. Komora bude stále akcentovať nezávislosť advokácie, kvalitu disciplinárneho konania a počet právoplatných disciplinárnych rozhodnutí, ako aj skutočnosť, že problémom bola dĺžka a kvalita prieskumu rozhodnutí v správnom konaní. Komora v rámci pripomienok akcentovala aj medzinárodné štandardy, ktorým dominuje princíp nezávislosti pri výkone advokácie. Prezident CCBE Ranko Pelicarić poslal priamo predsedovi vlády Igorovi Matovičovi list, v ktorom vyjadril podporu nezávislej advokácii na Slovensku a apeloval na zachovanie nezávislosti advokátskej samosprávy aj v oblasti disciplinárneho konania voči členom advokátskeho stavu. List prezidenta CCBE je zverejnený na webovej stránke komory. Akákoľvek úprava fungovania advokátskej komory nesmie byť v rozpore s odporúčaniami Benátskej komisie, ktorá definuje kritériá právneho štátu.

JUDr. Hromcová ako predsedníčka Správnej rady Nadácie slovenskej advokácie predložila **správu o doterajšej činnosti Nadácie slovenskej advokácie a plán jej činnosti na rok 2021**. Nadácia začala reálne opätovne fungovať pred rokom, aktívne rozbehla činnosť a dosiaľ realizovala jedenásť

projektov, či už sama alebo v spolupráci s inými subjektmi. Ťažiskovou aktivitou nadácie v nadchádzajúcom období bude spolupráca so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov *Úsmev ako dar* v rámci projektu *Aby rodina zostala spolu*. Koncepcne pôjde o koordináciu právnych služieb poskytovaných pro bono rodinám v sociálnej či finančnej núdzi pri problémoch, ktoré si vyžadujú právnu pomoc a ich cieľom je, aby v dôsledku prechodnej núdze neboli týmto rodinám odňaté deti. Pomoc budú poskytovať regionálni advokáti a advokátske kancelárie zapojené do projektu cez koordinátorov a sociálnych pracovníkov. Nadácia pracuje aj na projekte právnej pomoci *pro bono* pre mladých dospelých – deti, ktoré opustili detský domov a snažia sa začleniť do bežného života.

Finančná spravodajská jednotka SR uskutočnila **druhé národné hodnotenie rizík legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu**. Na tento účel bola zriadená širšia pracovná skupina, do ktorej Slovenská advokátska komora delegovala doc. JUDr. Ondreja Laciaka, PhD. Na účel vyhodnotenia jednotlivých premenných za profesiu advokáta SAK iniciovala bilaterálne stretnutie so zástupkyňou Finančnej spravodajskej jednotky SR. Výsledok hodnotenia premenných týkajúcich sa profesie advokáta z pohľadu zraniteľnosti možno hodnotiť pozitívne (v prvom kole hodnotenia bola identifikovaná úroveň zraniteľnosti na strednej úrovni). V roku 2021 plánuje SAK zrealizovať školenia pre advokátov v oblasti ich povinností v kontexte boja proti legalizácii príjmu z trestnej činnosti.

Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná **skupina pre veci advokátske** a tiež **komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Pokiaľ ide o **mediálnu prezentáciu komory**, okrem komunikácie vo vzťahu k médiám a verejnosti kladie SAK dôraz aj na komunikáciu prostredníctvom sociálnych sietí. Sociálna sieť *LinkedIn* má 2 070 sledovateľov s 20 postmi mesačne. Uzatvorená advokátska skupina na Facebooku má viac ako 800 členov, bola spustená aj facebooková skupina pre advokátskych koncipientov.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie **o súdnych konaniach, ktorých účastníkom je Slovenská advokátska komora**, informácie o **dianí na úrovni CCBE** a informáciu o **seminári John Marshall Laws School o americkom práve online**. Pre Slovenskú advokátsku komoru šlo o 11. ročník, pre Českú advokátsku komoru o 20. ročník. Ťarcha organizácie bola na českom partnerovi. Účastníci tento formát hodnotili veľmi pozitívne. (Viac na s. 52.)

Predsedníctvo SAK rozhodovalo o žiadostiach súvisiacich s **matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne o návrhoch podľa § 8 ods. 2 písm. b) a § 8 ods. 1 písm. b) zákona o advokácii.

–km–

■ Výsledky publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie za rok 2020

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory vyhlásila v januári 2020 už XIX. ročník publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*. **Súťaž je určená pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov**. Téma príspevkov je voľná, podmienkou je ich aktuálnosť. Víťazné príspevky sú ocenené aj finančne – 1. miesto 700 eur, 2. miesto 500 eur a 3. miesto 300 eur.

Porota zložená z členov redakčnej rady bulletinu vyhodnotila príspevky publikované v bulletine roku 2020. A veru, mala z čoho vyberať. Do súťaže sa zapojilo 22 prispievateľov.

Prvé miesto obsadil **JUDr. Ján Neszméry** za príspevok *Ochrana informácií z trestného konania a následky ich úniku* (BSA č. 4).

Druhé miesto získal **JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.** s veľmi aktuálnym príspevkom *Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy* (BSA č. 4).

Tretie miesto rozdelila porota medzi dvoch autorov: **Mgr. Dominika Fabiana** za článok *Ústavná sťažnosť ako prostriedok ochrany proti zbytočným prietahom v súdnom konaní* (BSA č. 5) a **JUDr. Petra Gabrika** za článok *Vyporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov* (BSA č. 7-8).

Víťazom srdečne blahoželáme!

Vzhľadom na aktuálnu pandemickú situáciu sa, žiaľ, na prahu roka 2021 nekonalo tradičné novoročné stretnutie právnikov, ktorému patrilo vždy pevné miesto v kalendári aktivít Slovenskej advokátskej komory. Podujatie bývalo tiež príležitosťou na odovzdanie ocenení víťazom publikačnej súťaže bulletinu. Výhercovia preto dostali dekréty poštou a finančné odmeny komora poukázala na ich osobné účty.

Musíme len dúfať, že sa situácia okolo pandémie upokojí a nadchádzajúce obdobie už bude viac priateľským stretnutiam.

Seminár o americkom práve: po prvý raz dištančne, no ako vždy na vysokej úrovni

Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou priniesli advokátom a koncipientom oboch krajín možnosť získať vedomosti o americkom právnom systéme a praxi advokáta. Lektori John Marshall Law School z Chicaga aj účastníci boli s priebehom spokojní, napriek tomu, že 20. ročník už tradičného týždenného semináru o americkom práve sa konal, ako inak, dištančne.

Dvadsať účastníkov ďalšieho ročníka týždenného seminára o americkom práve sa môže pochváliť, že majú o právnom systéme a právnych službách v USA oveľa lepšiu predstavu. Aj keď ide o vyštudovaných právnikov či skúsených advokátov, americké právo záujemcovia o seminár poznajú viac-menej len z kníh, filmov a seriálov. Po týždni prednášok však vedomosti absolventov idú ďaleko za Ally McBeal, Suits či Johna Grishama.

Seminár sa konal v poobedných až večerných hodinách v dňoch 1. – 6. decembra 2020 na online platforme. Hoci okolnosti znemožnili tradičný prezenčný formát podujatia v malebnom meste Telč, desiati lektori pod patronátom John Marshall Law School vyťažili z online formy maximum, účastníkom venovali svoj čas, nadšenie a skúsenosti. Okrem advokátov boli medzi lektormi sudcovia, prokurátori i akademici. Neubránili sa však ľútosti, že po vyše 20 rokoch museli návštevu Česka a Slovenska prvýkrát vynechať.

Lektori sa zamerali na praktické otázky výkonu povolania, systém civilného a trestného konania, advokátsku etiku, komunikáciu s klientom, trusty a nehnuteľnosti, lobing, slobodu slova, diverzitu v advokátskej praxi či wellbeing advokátov. Po každej prednáške nasledovala diskusia.

Spätná väzba bola, podobne ako minulé roky, veľmi pozitívna: „Účasť na seminári odporúčam každému právnikovi. Americkí lektori sa s nami ochotne podelili o svoje skúsenosti a predstavili nám množstvo nových informácií respektíve iný pohľad na niektoré súvislosti. Vďaka obmedzenému počtu účastníkov a úzkemu kontaktu s prednášajúcimi mal každý advokát či koncipient dostatočný priestor pýtať sa na konkrétne problémy. Za najprínosnejšie považujem vzájomné diskusie a vypočutie si názorov ostatných,“ napísala advokátska koncipientka Marina Kapustina. Napriek rozdielnym právnym systémom účastníkov skôr prekvapilo to, že obe právne kultúry majú veľa spoločného. Lektori sa viac ako pozitívne právu venovali spôsobu myslenia, prístupu ku klientovi. Účastníkov zaujalo oduševnenie, s akým k svojej práci pristupujú, dôraz na prínos povolania pre komunitu a spoločnosť. Hoci je seminár určený pre mladých advokátov a koncipientov, lektori s desiatkami rokov skúseností

seností ich vnímali ako rovnocenných partnerov do diskusie. Slovom českého advokáta Michala Šulca, „mohu říct, že moje očekávání byla překonána a hodnotit mohu jen v superlativech. Jedná se o nesmírně zajímavé a poučné nahlédnutí do americké právní kultury z pohledu vůdčích právních profesionálů, kteří jsou aktivní v řešení aktuálních problémů, které známe pouze z novinových článků a jejich aktivita zakončená četnými úspěchy v oblasti řešení problémů místních komunit (komunitní soudy), lidských práv, ale i osobních problémů právních profesionálů zaslouží obdiv. Z toho, jak američtí lektori dokážou mluvit o své právní profesi (advokát, soudce, prokurátor) a z jejich zaujetí pro věc, je cítit jejich opravdová láska k profesi právníka. Právní službu přijali jako své poslání k naplnění cíle udělat svět o trochu lepší, ostatně to lze ukázat i na jimi neustále opakovaném spojení, že cílem činnosti právníka má být především dosažení spravedlnosti („lawyers do justice“) a až poté následuje vše ostatní. Ač to může znít jako klišé, v jejich podání to bylo opravdu autentické a byl bych jenom rád, aby to takto cítilo co nejvíce právních profesionálů u nás i v zahraničí, ať již je jejich zaměření jakékoli. V tomto se od nich můžeme jen inspirovat.“

Veľká vďaka za úspešný priebeh semináru patrí garantovi a patrónovi podujatia, ktorým je prof. Michael P. Seng, ako aj odboru medzinárodných vzťahov Českej advokátskej komory, Veronike Slováčkovej a Eve Indruchovej, za technickú a organizačnú podporu podujatia. Ak ste boli účastníkom niektorého z predchádzajúcich ročníkov semináru, môžete sa tešiť na online alumni stretnutie, ktoré sa uskutoční v prvom trimestri 2021.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
odbor medzinárodných vzťahov SAK

DUŠEVNÝ WELLNESS ADVOKÁTA

Schopnosť stanoviť si hranice ako ďalší krok k budovaniu odolnosti

Povolanie advokáta možno zaradiť medzi najviac stresujúce profesie. Výstupy z medzinárodných konferencií o budúcnosti advokátskeho povolania poukazujú na to, že jednou z dôležitých osobnostných zručností advokáta v 21. storočí je udržateľná mentálna odolnosť a duševná pohoda, ako aj schopnosť zvládať stres. Bulletin slovenskej advokácie vám od septembra 2020 prináša sériu článkov z oblasti manažmentu stresu a prevencie vyhorenia.

Rok 2021 bol v niektorých médiách vyhlásený za rok reziliencie – teda odolnosti. **Reziliencia je stručne definovaná ako schopnosť človeka prekonávať náročné situácie, adaptovať sa na zmenu, odraziť sa späť a znovunastoliť rovnováhu v živote.** To, do akej miery dokážeme byť odolní, priamo ovplyvňuje kvalitu nášho prežívania. Dobrou správou je, že budovanie a udržiavanie úrovne odolnosti máme vo svojich rukách.

Silne odolní ľudia sú sebavedomí v prístupe k novým situáciám a ľuďom, efektívne narábajú s vlastnou energiou, prístupujú k svetu s tzv. realistickým optimizmom, dokážu si stanoviť ciele a podávať optimálny výkon. Majú pozitívny sebaobraz, vyhýbajú sa neustálemu seba obviňovaniu a konajú v súlade so svojimi hodnotami – kongruentne. Budovanie vlastnej odolnosti je niečo ako posilňovanie návykov, ktoré nám pomáhajú v starostlivosti o seba.

V rámci stres manažmentu nám do veľkej miery pomáha uvedomiť si, čo máme a čo nemáme pod kontrolou a čo vieme ovplyvniť. Niečo vieme zmeniť, niečo môžeme „len“ akceptovať a zbytočne neplytváť vlastnými mentálnymi či emocionálnymi zdrojmi. Tréningom si môžeme vypestovať zásobu reakcií, z ktorých budeme v stresových situáciách vyberať a voľbou životného štýlu a starostlivosti o seba môžeme zaistiť, že náš organizmus bude mať neustále dostatok energie na zvládanie vyhrtených stresových situácií.

Jednou z dôležitých zručností v rámci budovania odolnosti je aj **schopnosť stanoviť si hranice**.

Advokáti v rámci svojej profesie čelia dennodenne neustálym požiadavkám na výkon, pozornosť, výsledok. K tomu možno pripočítať nové nároky generované situáciou, ktorú priniesla pandemická kríza. Práve preto je v advokátskej profesii veľmi dôležité nastavenie hraníc v pracovnom a osobnom živote.

Nie vždy si uvedomujeme, že následky nejasne stanovených hraníc sa môžu prejavovať ako zle investovaný čas, problémy vo vzťahoch, zlé finančné hospodárenie, ale aj workoholizmus vedúci k syndrómu vyhorenia. Všetko nám spôso-

buje silný a niekedy dlhodobý mentálny distres. Na rozdiel od iných, viac menej intuitívnych aspektov starostlivosti o seba, ako napríklad záväzok jesť zdravo, viac cvičiť, či prestať s fajčením, zdefinovanie si hraníc v mentálnej a emocionálnej rovine je niečo, v čom sa všeobecne veľmi nevyznáme.

Kde začať?

Základným predpokladom pri stanovovaní hraníc je byť si vedomý svojich **klúčových hodnôt**. Naše hodnoty formujú naše správanie, rozhodnutia o našich vzťahoch či profesii. Sú základom toho, kto sme. Taktiež nám pomáhajú uvedomiť si, kto nie sme a nechceme byť.

Ak nemáme jasno v hodnotách a hraniciach s nimi spojených, sme náchylnejší nechať sa presvedčiť urobiť to, čo nechceme. Prípadne aj odmietneme niečo urobiť, ale nemáme jasnú odpoveď prečo.

Skôr povieme „áno“ tomu, čo je pre nás osobne dôležité, na čom nám záleží. A to zahŕňa napr. aj pomoc a podporu ostatným, budovanie silných vzťahov v práci, prípadne zapojenie sa do dobrovoľníckych aktivít. Nie je to teda len o získavaní benefitov pre seba. Ak niečo odmietneme, chránime si

Zuzana Reľovská vyštudovala psychológiu a viac ako 15 rokov pracovala v oblasti personalistiky a rozvoja leadrov. Témam v oblasti wellbeing ako duševné zdravie, prevencie vyhorenia a budovanie odolnosti v roli lídra, sa venuje viac ako 10 rokov. Dizajnuje a lektoruje rozvojové programy pre organizácie naprieč odvetvami biznisu, venuje sa individuálnemu a skupinovému koučingu. Na www.burnout.sk vedie blog o syndróme vyhorenia a vo voľnom čase robí mentorku neziskovým organizáciám. O jej vlastnej skúsenosti s vyhorením sa môžete dočítať napríklad aj v rámci projektu *Nevyhorení* na www.nevyhoreni.forbes.sk.

tým vlastné zdroje pre veci, na ktorých nám záleží viac. Tým komunikujeme naše hodnoty okoliu, a utvrdzujeme sa v nich aj voči sebe.

Ako stanoviť tie správne hranice?

Dôležité je nerobiť príliš veľa kompromisov v oblasti našich kľúčových hodnôt, pretože nás to stojí veľa mentálnej a emocionálnej energie.

Nie vždy je však úplne jednoduché vedieť, kde tá správna hranica stojí. Ako to rozpoznať? Jedným z indikátorov je **hnev**. Keď cítime hnev, je to najmä preto, lebo niektorá z našich kľúčových hodnôt bola zasiahnutá. Druhým dobrým ukazovateľom je, keď máte pocit, že sa musíte **premáhať či nútiť** do spolupráce alebo podpory niekoho iného. To znamená, že svojím spôsobom „lámete, ohýbate“ niektorú z dôležitých hodnôt. Opäť vám to pomôže nájsť tú správnu hranicu, za ktorú nechcete ísť.

Pre každého z nás zdravé hranice znamenajú niečo iné, no všeobecne ide o našu **schopnosť povedať iným, že konajú, prípadne sa správajú spôsobom, ktorý pre nás už nie je akceptovateľný**. Hranice si môžeme stanoviť v oblasti fyzickej, alebo emocionálnej, a môžu siahať od voľných až po veľmi rigidné. Taktiež si vieme stanoviť aj hranice pre seba samých – napríklad do akej miery sa nechám ovplyvňovať médiami, koľko času strávim na smartfóne, do akej miery sa budem hnevať na škaredé počasie.

Pri rozhodnutí stanoviť si vlastné hranice, ktoré budú v niektorých prípadoch znamenať odmietnutie iných osôb, sa môže objaviť pocity viny, prípadne sebeckosti. Niekoľko vecí je dobré si pred stanovením hraníc uvedomiť:

1. Prvým krokom je uvedomenie, že máme právo ochraňovať a brániť samých seba. A to nielen právo, ale aj povinnosť prebrať zodpovednosť za to, ako k nám ostatní pristupujú a správajú sa k nám.

2. Kľúčom pre stanovenie zdravých hraníc je uvedomiť si aj čo od jednotlivých vzťahov a oblastí očakávame. Oblastí, ako je napríklad práca, partnerstvo, deti, rodičia, nadriadený, susedia.

3. Ďalším krokom je preskúmať, či nám už nami stanovené hranice niekde fungujú. Môžete si všimnúť, že zatiaľ čo vám doma fungujú hranice, ktoré ste si stanovili s deťmi alebo s partnerom, neviete si nastaviť hranice s kolegami, alebo nadriadeným. Skúste porozmýšľať ako overenú skúsenosť preniesť tam, kde zatiaľ nefunguje.

4. Schopnosť udržať si hranice je priamo úmerná našej schopnosti povedať **nie**. Odmietnuť urobiť niečo, čo naozaj nechcete robiť, nedáva vám to žiaden zmysel, prípadne nerozumieme, prečo je to nevyhnutné v tomto momente. Dôležitou súčasťou zručnosti povedať **nie** je ale aj **necítiť sa zle pri odmietnutí a nehľadať ospravedlnenie a výhovorky**. Do tohto rozhodovania vstupuje množstvo faktorov a do veľkej miery sa odvíja od situácie. Odmietajú robiť veci, v ktorých sa necítite komfortne, posilňuje našu odolnosť. Treba si však byť vedomý, najmä v pracovnom kontexte, aká je naša pracovná náplň a povinnosti z nej vyplývajúce. O akceptova-

ní týchto podmienok sme sa už raz rozhodli, a to pri podpise pracovnej zmluvy či dohody.

Ak ľudia prekračujú naše hranice, nie je to väčšinou zámerne, skôr preto, že o nich nevedia. Dôležité je teda nájsť adekvátny spôsob komunikácie našich hraníc ostatným. **Hranice komunikujeme ostatným prostredníctvom našich očakávaní na nich, na spoluprácu, či vzťah s nimi.**

Príklad: *Ak si chcem zachovať profesionálny vzťah s klientom, hneď na začiatku si vysvetlím očakávania. Napríklad sa s klientom nespojím na sociálnych sieťach, nebudem s ním zdieľať privátne záležitosti, ale ani **nebudem mať tendenciu cítiť zodpovednosť za jeho konanie, prípadne zlyhanie**. Je dobré si byť hraníc vedomý aj v náročných situáciách a nebyť na seba príliš tvrdý, keď budeme vidieť, že klient sa trápi niečím, čo je mimo našu kontrolu a vplyv. Tu je najvyšší čas povedať si, že tu je hranica, za ktorú nejdem. Vždy máme na výber a je dobré si uvedomiť, že rozhodovanie o našom prístupe máme vo vlastných rukách.*

Najčastejšou radou v roku 2020 od odborníkov na mentálne zdravie bolo o. i. aj striktne si nastaviť hranice voči tlaku negatívnych správ z médií. Vypnúť správy, vypnúť sociálne médiá, menej času venovať internetu a viac skutočným potrebám samého seba a ľudí okolo nás.

S odľahčením na záver treba pripomenúť, že niekedy je nutné stanoviť si aj hranicu medzi sebou a svojim smartfónom, ktorý sa stal neoddeliteľnou súčasťou pracovného aj osobného života, no zároveň nie vždy prispieva k udržaniu životnej rovnováhy. Zvážiť môžete napríklad nasledovné odporúčania:

- Stanovte si limit koľkokrát budete kontrolovať e-mailu počas dňa. Ak treba, dajte vedieť kolegom, kedy mailovú schránku kontrolovať nebudete.
- Stanovte si limit času stráveného na sociálnych sieťach – venujte 10 minút denne každej platforme a pre istotu si nastavte časovač.
- Využite nastavenie „nerušiť“ na počítači/smartfóne.
- Nabíjačku na smartfón umiestnite mimo spálne a odložte smartfón počas cvičenia alebo jedenia.
- V pravidelných intervaloch si v rámci pracovného času spravte prestávky, počas ktorých sa vzdialite od počítača alebo smartfónu.
- Nepozerajte na žiariacu obrazovku pred spaním.
- Uvedomte si, že smartfóny sú vytvorené tak, aby nás držali pri displeji čo najdlhšie, nie preto, aby nám pomohli udržať zdravotný životný štýl.
- Vypnite pracovný telefón na víkend.

Mať jasné hranice nám pomáha robiť (správne) rozhodnutia so zreteľom na seba samých a ľudí okolo nás. Všetci si zaslúžime, aby sa s nami zaobchádzalo s rešpektom dôstojne. Ak budeme rešpektovať sami seba a svoje zdroje (myslíme skôr fyzické, mentálne a emocionálne ako finančné) a budeme si zodpovedne stáť za právom byť rešpektovaní, bude pre nás jednoduchšie správne sa rozhodovať a ostať odolnými voči stresu a náročným situáciám, ktoré nám rok 2021 pripravil.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta riadne a včas postupovať podľa pokynu klienta

Advokát, ktorý po prevzatí rozsudku vo veci samej, napriek výslovnému pokynu klienta na podanie odvolania, podá odvolanie proti tomuto rozsudku až po uplynutí odvolacej lehoty, v dôsledku čoho je toto odvolanie odmietnuté, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2 ZoA.

Rozhodnutie III. odvol. disc. senátu SAK z 28. februára 2019, sp. zn. III. ODS-31/2018:3507/2017
Rozhodnutie III. disc. senátu SAK z 24. októbra 2018, sp. zn. DS III.-53/2018:3507/2017

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),

Rozhodnutím III. disciplinárneho senátu SAK z 24. októbra 2018, sp. zn. DS III.-53/2018:3507/2017 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 28. februára 2019, sp. zn. III. ODS-31/2018:3507/2017 bol disciplinárne obvinený (ďalej DO) advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 2 ZoA

tým, že

ako právny zástupca klienta, pani A. B., v konaní vedenom na okresnom súde, prevzal dňa 1. 10. 2016 rozsudok zo dňa 9. 9. 2016, a napriek pokynu klienta podal odvolanie proti predmetnému rozsudku až dňa 25. 10. 2016, teda po uplynutí lehoty na jeho podanie, v dôsledku čoho krajský súd uznesením zo dňa 30. 12. 2016 odvolanie odmietol ako oneskorene podané,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **500 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK

paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **480 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Rozhodnutím III. disc. senátu SAK z 24. októbra 2018, sp. zn. DS III.-53/2018:3507/2017 bol disciplinárne obvinený (ďalej aj „DO“) advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia pre porušenie § 18 ods. 2 ZoA, za čo mu bolo uložená peňažná pokuta vo výške 2 000 eur.

DO advokát sám vo svojom vyjadrení uznal, že odvolanie bolo podané oneskorene, a preto bolo odmietnuté, za čo ako advokát nesie plnú zodpovednosť, a to aj napriek tomu, že táto chyba sa nestala úmyselne, ale nedopatrením, čo ho však nezbučuje povinnosti konať s odbornou starostlivosťou. Senát zistil, že skutok sa stal a že samotným konaním DO advokáta došlo k disciplinárnemu previneniu z hľadiska porušenia povinnosti advokáta postupovať v súlade s pokynmi klienta a pri zachovaní odbornej starostlivosti, keď nerešpektoval pokyny klienta, resp. rešpektoval, ale oneskorene, ohľadom uskutočnenia podania, na ktoré bol klientom poverený, teda nepostupoval so zachovaním odbornej starostlivosti.

Postup advokáta pri poskytovaní právnych služieb sa viaže na pojem odborná starostlivosť, ktorú treba chápať ako súhrn všetkých predpokladov na výkon advokátskej činnosti, od základných podmienok pre možnosť vykonávať advokáciu, až po osobnostné predpoklady, viažuce sa na právnu erudovanosť. Na to nadväzuje aj svedomitosť a čestnosť pri využívaní všetkých právnych prostriedkov na presadzovanie záujmov klienta. Od advokáta sa očakáva, že ak má presadzovať záujmy klienta vystupovaním priamo pred orgánmi

a súdmi alebo prostredníctvom ním vyhotovených písomností, bude to na úrovni stavu, ktorý advokát reprezentuje. Vzťah advokáta a klienta je založený na dôvere. Klient si ho vyberá preto, aby chránil a presadzoval jeho práva a oprávnené záujmy. Advokát je pri výkone svojho povolania povinný dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu a je povinný konať čestne a svedomito.

Senát pri úvahe o druhu disciplinárneho opatrenia prihliadol na rozsah a povahu porušenej povinnosti, ako aj na to, že DO svojím konaním, resp. opomenutím konania porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona o advokácii, pričom svojím konaním (nekonaním) porušil aj povinnosti vyplývajúce z profesijnej etiky. DO svojím konaním, resp. nekonaním vo vzťahu ku skutku, spôsobil sťažovateľke ujmu na právach, resp. škodu v podobe zníženého výživného na maloleté dieťa. V tomto prípade zo strany DO išlo o hrubú nedbanlivosť. DO svojím konaním znížil dôstojnosť advokácie a poškodil záujmy svojho klienta. Navyše, DO advokát neprevzal opäť ďalšiu zásielku, tentoraz zo SAK, obsahujúcu predvolanie na pojednávanie, ktorá sa vrátila späť SAK dňa 11. 10. 2018, z dôvodu jej neprevzatia v odbernej lehote. Vzhľadom na mieru závažnosti disciplinárneho previnenia senát mal za to, že uloženie disciplinárneho opatrenia v podobe peňažnej pokuty vo výške 2 000 eur je adekvátne. V prospech DO vyhodnotil

disciplinárny senát, že dosiaľ nebol disciplinárne stíhaný, ako i fakt, že priznal svoje pochybenie. Disciplinárny senát v neprospech DO vyhodnotil, že bez vážneho dôvodu a ospravedlnenia sa disciplinárne obvinený nezúčastnil na disciplinárnom pojednávaní ako aj to, že jej konaním (nekonaním) vznikla sťažovateľke škoda.

III. odv. senát na základe odvolania DO advokáta rozhodnutím z 28. februára 2019, sp. zn. III.ODS-31/2018:3507/2017 rozhodnutie v napadnutej časti o uložení disciplinárneho opatrenia zmenil tak, že DO podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA uložil disciplinárne opatrenie – peňažnú pokutu vo výške 500 eur.

Odvolačný senát, v zhode s DO, sa nestotožnil s uloženým disciplinárnym opatrením a dospel k záveru, že je potrebné zmeniť výrok o disciplinárnom opatrení. Predovšetkým sa nestotožnil so záverom prvostupňového senátu, ktorý síce rozhodol podľa § 26 ods.1 DP SAK, ale vôbec sa nevysporiadal s § 26 ods. 2 toho istého stavovského predpisu, vôbec nerešpektoval § 32 DP SAK a prijal predčasné rozhodnutie. Uložené disciplinárne opatrenie je neprimerané a je v nesúlade so zaužívanou praxou disciplinárnych senátov SAK – viď Zbierka disciplinárnych rozhodnutí SAK za roky 2014/2015 – rozhodnutie č. 3, 4, 10, 13, 18, 19.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Pýta(j)te sa predsedníctva

Musí sa osoba – advokát preukázať platnou poisťovnou zmluvou o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie už v čase podania návrhu na zápis do zoznamu advokátov, resp. pri podaní návrhu na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorej je spoločníkom?

V zmysle dikcie § 3 ods. 1 písm. j) komora zapíše do zoznamu toho, kto splnil povinnosti, okrem iných, dané v § 27 ods. 1, podľa ktorého je advokát povinný kedykoľvek na písomnú výzvu komory do 30 dní preukázať komore samostatnú poisťovnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, pričom poistenie musí trvať počas celého času výkonu advokácie. Platnosť a účinnosť zmluvy tak nesmie začať neskôr, ako je požadovaný zápis do zoznamu advokátov/spoločností. Žiadateľ by tak mal zosúladiť dátum požadovaného zápisu s dátumom vzniku poisťovnej zmluvy, pričom skoršia platnosť poisťovnej zmluvy nie je prekážkou. Pri zápise je možné požiadať o pripojenie k hromadnej poisťovnej zmluve, ktorú má uzatvorenú komora. V takom prípade je prvým dňom poisťovného obdobia deň zápisu do konkrétneho zoznamu.

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov

knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Je disciplinárnym previnením, ak advokát, po tom, keď poskytoval právne služby vo veci podielového spoluvlastníctva a získal tak informácie, proti tomu istému klientovi prevezme zastúpenie spoluvlastníka vo veci týkajúcej sa toho istého majetku.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK
z 9. decembra 2011, *sp. zn. K 1/2010*¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17, § 19 ods. 1 písm. a), c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2, § 21 písm. a) a d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárne obvinená JUDr. D. B., advokátka, sa dopustila disciplinárneho previnenia

tým, že

hoci 14. 6. 2006 a 22. 5. 2009 poskytla právne služby A. B. vo veci riešenia sporných otázok proti C. D., týkajúcich sa podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, a za tým účelom jej A. B. poskytla informácie týkajúce sa najmä jej investícií do týchto nehnuteľností, dňa 3. 8. 2009 prevzala právne zastúpenie C. D. ako účastníka kolaudačného konania, týkajúceho sa predmetných nehnuteľností, a najneskôr 15. 10. 2009 prevzala právne zastúpenie C. D. ako žalobcu vo veci zrušenia a vyrovnania podielového spoluvlastníctva s A. B. ako žalovaným v konaní vedenom na okresnom súde,

čím porušila

§ 16 ods. 1, 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky a § 19 ods. 1 písm. a), c) zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. a) zákona o advokácii disciplinárne obvinenej za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **napomenutie**.

Z odôvodnenia:

Z disciplinárneho spisu boli zistené tieto relevantné skutočnosti:

Dňa 14. 6. 2006 navštívila sťažovateľka A. B. disciplinárne obvinenú (ďalej len „DO“) za účelom získania právnej pomoci vo veci zhodnotenia nehnuteľnosti, čo vyplýva z prípisu sťažovateľky, ako aj z príjmového podkladového dokladu, vystaveného 14. 6. 2006 obvinenou za poskytnutie právnej pomoci sťažovateľke. Obrana DO spočívajúca v tvrdení, že od sťažovateľky prevzala iba náhradu za stratu času, nemôže obstáť, pretože advokátska tarifa, rovnako ako ustanovenia mandátnej zmluvy upravujú iba nárok advokáta (mandatára) na odmenu a na náhradu hotových výdavkov. Nárok na náhradu za stratu času môže byť iba súčasťou nároku na náhradu cestovných výdavkov, to znamená, že musí byť spojený s vykonaním cesty advokáta vo veci klienta, pričom takýto úkon DO v zastúpení A. B. nevykonala. V každom prípade však prijatie peňažnej čiastky za právnu pomoc osvedčuje, že medzi obvinenou a sťažovateľkou A. B. bola uzavretá zmluva o poskytnutí právnej služby a teda medzi nimi existoval právny vzťah advokáta a klienta. Dňa 3. 8. 2009 DO prevzala právne zastúpenie C. D., brata A. B., vo veci kolaudačného konania, ktoré sa konalo 4. 8. 2009. Išlo o kolaudáciu zmeny stavby rodinného domu, spočívajúcu v podkrovnej vstavbe, ktoré bolo ukončené vydaním kolaudačného rozhodnutia z 5. 11. 2009. Toto zistenie jednoznačne vyplýva z plnej moci, ktorú pán C. D. udelil DO dňa 3. 8. 2009. Z textu plnej moci

možno súdiť, že zmocnenie sa týkalo jediného úkonu, a to rokovania a miestneho zisťovania, ktoré sa konalo 4. 8. 2009, čo však nič nemení na skutočnosti, že DO prevzala právne zastúpenie pána C. D., ktorý sa so sťažovateľkou A. B. ocitol v spore ohľadom predmetného domu. Preto nemôže obstať obhajoba DO, že pána C. D. v žiadnom kolaudačnom konaní nezastupovala. Toto tvrdenie je vyvrátené aj písomnými úkonmi DO, ktoré v zastúpení pána C. D. uskutočnila voči A. B. (ponuka na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu z 11. 9. 2009).

Z vyjadrenia DO z 8. 10. 2009 potom vyplýva, že sťažovateľka A. B. ju v tejto veci navštívila opäť 22. 5. 2009, pričom disciplinárne obvinená pripúšťa, že A. B. poskytla právne poradenstvo ohľadom spoluvlastníckych vzťahov, týkajúcich sa predmetného domu. Z vyjadrení DO ďalej vyplýva, že právne zastúpenie pána C. D. prevzala už 3. 8. 2009, a to vo veci zrušenia a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva k rodinnému domčeku s A. B. Dňa 15. 9. 2009 potom podala v zastúpení pána C. D. žalobu o zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva proti A. B. Zhodné tvrdenia sú obsiahnuté aj v sťažnosti A. B., ktorá uvádza, že sa objednala do advokátskej kancelárie DO 22. 5. 2009 za účelom získania právnej pomoci, ktorú potrebovala po rozdelení rodinného domu na spoluvlastnícke podiely. Pri tejto návšteve zoznámila DO s celou situáciou a predložila jej všetku dokumentáciu, pričom DO si ju prezrela a odporučila A. B. najskôr zmenu stavby skolaudovať, a potom si obstará znalecké posudky.

Na základe uvedených skutočností dospel disciplinárny senát k záveru, že DO poskytovala právne služby v súvisiacich veciach osobám, ktorých záujmy boli vo vzájomnom rozpore. K naplneniu skutkovej podstaty uvedeného disciplinárneho previnenia potom podľa názoru disciplinárneho senátu postačuje poskytnutie právnej služby v akejkolvek forme, bez ohľadu na jej rozsah či dĺžku trvania. Zákaz právneho zastúpenia v prípade kolízie záujmov je jedným z najdôležitejších pravidiel, ktorým je advokátsky stav viazaný. Na základe vyššie uvedených dôkazov dospel disciplinárny senát k záveru, že DO pri poskytovaní právnych služieb A. B. získala, či mohla získať informácie, ktoré mohla následne využiť v prospech svojho klienta C. D., ktorého záujmy boli v úplnom rozpore so záujmami A. B. Takéto konanie sa podľa názoru disciplinárneho senátu rozhodne nezhoduje s pravidlami profesionálnej etiky, ktoré sú pre advokáta záväzné.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované z publikácie *Bulletin advokácie – Sbíрка kárných rozhodnutí České advokátní komory 2012 – 2013 (zvláštní číslo/srpen 2014)*. Česká advokátní komora, Praha 2014, s. 35 – 38

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátka

Bulletin advokácie prináša...

Vyberáme z čísla 12/2020 českého Bulletinu advokácie

V **úvodníku** s názvom *Vánoce, Vánoce přicházejí...* prináša JUDr. František Smejkal, člen predstavenstva ČAK, sumarizáciu roka 2020 nielen z pohľadu advokáta, ale aj predsedu rozpočtového a hospodárskeho výboru ČAK. Celosvetová pandémia Covid-19 ovplyvnila mnohé procesy na štátnej úrovni a ovplyvňuje hospodárstvo jednotlivých krajín s očakávaním hospodárskej krízy. Rovnako ovplyvnila aj hospodárenie Českej advokátskej komory a jednotlivých advokátov.

Časť **Aktuality** prináša námety na zamyslenie sa pre organizovanie Snemu ČAK na jeseň 2021. V súčasnej dobe nikto nedokáže predvídať, či bude možné snem ČAK organizovať v obvyklom formáte, teda prezenčnou formou s účasťou asi 1 200 – 2 000 advokátov. Z hľadiska núdzového stavu a platných hygienických obmedzení je počet možností budúceho vývoja takmer astronomický – je pokojne možné, že v čase konania snemu budeme všetci prežívať štvrtú alebo piatu vlnu pandémie, ale je tiež možné, že vďaka vakcíne, ktorá už bude k dispozícii, sa bude snem konať tak, ako sa konal vždy. Je však potrebné zvažovať všetky možnosti a tak ČAK stojí pred dôležitým rozhodovaním o príprave snemu.

Rubrika **Z odbornej literatúry** prináša recenzie kníh *Lex COVID. Komentář* (kol. autorov), *Vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druhích posudkové péče. Praktický komentář* (I. Krýsa), *Pozemkové vlastnictví* (H. Adamová, L. Brim, P. Coufalík, E. Dobrovolná, J. Hanák, A. Pekařová).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje ● Kárný príkaz kárneho senátu ČAK z 13. 8. 2020, sp. zn. K 46/2020, podľa ktorého *advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že po tom, čo v rámci právneho zastúpenia p. H. ako žalovaného v konaní vedenom na obvodnom súde o určení vlastníctva a vzájomnej žalobe na vypratanie a zaplatenie zmluvnej pokuty, pri rokovaní na tomto súde v reakcii na tvrdenie právneho zástupcu žalobcov mimo protokol urobil poznámku k právnemu zástupcovi žalobcov, ktorá znela „debil“, a po tom, čo ho právny zástupca žalobcov vyzval, nech ho neuráža, uviedol, že nič také nepovedal. Sudca ho však vyzval, aby sa správal slušne v pojednávacej sieni a kolegovi netykal, pričom tohto nevhodného správania sa dopustil napriek tomu, že v minulosti v rámci prerokovania inej sťažnosti smerujúcej proti nemu bol listom predsedu Kontrolnej rady ČAK upozornený na nezodpovedajúce a nevhodné správanie a vyzvaný na dôsledné plnenie povinností uložených mu zákonom o advokácii a Pravidlami profesionálnej etiky;* ● Rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 13. 2. 2020, sp. zn. K 100/2019, podľa ktorého *sa advokát dopustil disciplinárneho previnenia tým, že sa pokúsil o vstup do budovy súdu so strelnou zbraňou, pričom držanie zbrane oznámil až po tom, čo ho justičná stráž vyzvala, aby sa podrobil kontrole vecí a batožiny.*

Príspevky z právnej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Dominik Vítek, Mgr. Lenka Suchánková, LL.M.,

Advokátní tajemství v cloudu

Autori sa v článku zamýšľajú nad tým, či je možné účinne zabezpečiť ochranu dôverných informácií klientov aj v prostredí cloudu, najmä vo vzťahu k právomociam orgánov činných v trestnom konaní.

JUDr. Lenka Náhlavská

Důvěrnost komunikace klienta s advokátem z pohledu tzv. internal investigations

Ak klient osloví advokáta so žiadosťou o vykonanie *internal investigations*, alebo tiež interného vyšetrovania, dáva mu tým v podstate neobmedzený prístup do svojich interných dokumentov a postupov. Aby bolo možné *internal investigations* riadne vykonať a vyvodiť potrebné závery, musí advokát odhaliť všetky pochybenia svojho klienta a upozorniť na ne. Takáto dokumentácia je pre klienta extrémne citlivá, preto je nutné sa zamyslieť, či k nej môžu získať prístup aj ďalšie osoby, napr. orgány činné v trestnom konaní.

Mgr. Tomáš Sedláček, Mgr. Tomáš Johanna,
Mgr. Ing. et Ing. Zdeněk Husták, Ph.D.

Nenastal čas pro další novelizaci sběrného dluhopisu?

Zberný dlhopis je v českom práve unikátnym cenným papierom nahrádzajúcim celú emisiu dlhopisov. Osoby investujúce do zberného dlhopisu sa nestávajú vlastníkami zberného dlhopisu ako takého, ale získavajú vlastnícke právo k zodpovedajúcim podielom na tomto cennom papieri. Na prvý pohľad by podiely na zbernom dlhopise mohli byť vnímané *de facto* zhodne s dlhopismi „štandardných“ emisií. Z tejto úvahy zrejme vychádzal aj zákonodarca, ktorý zbernému dlhopisu venuje iba tri špeciálne zákonné ustanovenia a v ostatných sa spolieha na aplikáciu všeobecných ustanovení. V dôsledku absentujúcej špeciálnej právnej úpravy však prax naráža na riziká, ktoré nemožno úplne eliminovať. Cieľom tohto článku je poukázať na typické príklady týchto rizikových situácií, a ponúknuť podnety na úpravu *de lege ferenda*.

JUDr. Martin Richter, Ph.D., Mgr. Ing. Klára Vítková

Vybrané problémy oceňování v reorganizaci v kontextu nového zákona o znalcích

Témou článku je problematika znaleckých posudkov v konkurzných konaniach, konkrétne v procese reorganizácie. Na príklade vybraného insolvenčného konania autori identifikujú faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitu znaleckého posudku, analyzujú ich vplyv na priebeh konania a navrhujú možnosti obmedzenia ich negatívneho vplyvu, ktoré prináša právna úprava znaleckej činnosti účinná od 1. 1. 2021. V prvej časti sú pomenované jednotlivé faktory, ktoré mali v danom konaní vplyv na kvalitu znaleckých posudkov, konkrétne osoba sudcu, osoba znalca, formulácie znaleckej úlohy, lehota na vypracovanie znaleckého posudku, samotné spracovanie znaleckého posudku, prístup dlžníka a osoba insolvenčného správcu. Spoločne s identifikáciou významných faktorov je ukázaný ich praktický vplyv na priebeh vybraného konania.

Druhá časť článku je venovaná hlavným možnostiam obmedzenia rizík vyplývajúcich z týchto faktorov, ktoré ponúka zákon č. 254/2019 Sb. o znalcoch, znaleckých kanceláriách a znaleckých ústavoch – spolu s vykonávacím predpisom.

JUDr. Vladimír Sharapaev

Mgr. Ing. Tomáš Štřeleček, LL.M., Ph.D.

Praktické aspekty provádění průzkumných prací podle liniového zákona

Zákonem č. 169/2018 Sb. bol do zákona č. 416/2009 Sb. o urýchlení výstavby dopravnej, vodnej a energetickej infraštruktúry a infraštruktúry elektronických komunikácií vložený nový § 2f zavádzajúci právo tzv. oprávneného investora vykonávať v rámci prípravy stavby dopravnej infraštruktúry merania a prieskumné práce, a to aj pred konaním o umiestnení stavby. Na tento účel majú oprávnený investor a ním splnomocnené osoby najmä právo vstupovať a vchádzať na cudzie nehnuteľnosti, pričom výkon tohto práva musí oprávnený investor alebo ním splnomocnené osoby oznámiť písomne aspoň 14 dní vopred s uvedením dôvodu vykonávania prieskumných prác, popisom činností, ktoré majú byť vykonané, popisom rozsahu týchto činností a ďalšími informáciami uvedenými v zákone. S vykonávaním popísaných prieskumných prác a meraní sa pritom spája mnoho problematických otázok týkajúcich sa rozsahu týchto prieskumných prác, okruhu osôb dotknutých týmto zásahom, a tiež predmetu a rozsahu zásahu a s tým súvisiaceho rozsahu náhrady za tento zásah. V neposlednom rade môžu byť v tejto súvislosti významné aj otázky určenia rozsahu náhrady škody.

Cieľom článku je upozorniť na niektoré praktické implikácie spojené s vykonávaním prieskumných prác, zhodnotiť právnu úpravu z hľadiska jej racionality a primeranosti a prispieť do diskusie o ústavnej konformite ustanovení v súvislosti s konaním o zrušení vybraných ustanovení liniového zákona aktuálne prebiehajúcim na Ústavnom súde ČR.

Mgr. Ing. Martin Lukáš, Mgr. David Hlaváček, LL.M.,

Zvrácení likvidace nařízené soudem mimo režim opravných prostředků

Hoci sa so zrušením obchodnej korporácie na základe rozhodnutia súdu nestretávame tak často, v poslednej dobe je možné pozorovať určitý nárast prípadov, keď súdy rozhodnú o zrušení obchodnej korporácie a o nariadení jej likvidácie. Je však možné zvrátiť takéto rozhodnutie, aj keď už daná korporácia, či jej spoločník, nemá možnosť opravných prostriedkov? Konkrétne ide o prípady, keď zrušené obchodné korporácie nevyužijú riadne, prípadne aj mimoriadne opravné prostriedky proti rozhodnutiu o jej zrušení likvidáciou, alebo ak neuspeje obchodná korporácia s týmito opravnými prostriedkami. Odpoveď poskytuje prípad komentovaný v tomto článku, ktorý popisuje postup podľa § 4a ods. 1 zákona č. 125/2008 Sb. o premenách obchodných spoločností a družstiev, ako prakticky jedinú možnosť zvrátenia likvidácie nariadenej súdom mimo režim opravných prostriedkov.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

Využívanie videokonferencií v advokátskej praxi

Odporúčania medzinárodných organizácií

Po prepuknutí pandémie COVID-19 boli jednotlivé krajiny zaskočené rôznou mierou nepripravenosti justície na krízovú situáciu. V snahe zabezpečiť viac-menej plynulý prístup k spravodlivosti sa mnohé jurisdikcie uchýlili k využívaniu nových či neosvedčených nástrojov. Viaceré prostriedky komunikácie na diaľku sice boli považované za bežné v sociálnom či pracovnom kontakte, ukázali sa však ako nie príliš vhodné pre právne poradenstvo chránené profesijným tajomstvom či pre výkon spravodlivosti pred súdmi.

Advokát vo svojej praxi nevyhnutne potrebuje alternatívu pre stretnutie s klientom, výsluch možných svedkov, vnútorný manažment advokátskej kancelárie, negóciácie s tretími osobami a iné interakcie bežne realizované formou osobných stretnutí. Pri zmene formy komunikácie je však nutné si osvojiť aj nové formy odbornej starostlivosti. Do tejto diskusie patrí téma cloudových služieb, šifrovanie, heslovanie či ochrana počítačov, notebookov, tabletov a mobilov.

Pred výzvami stoja tak advokáti, ako aj IT priemysel, ktorý musí za pochodu prispôbovať svoje služby potrebám užívateľov. Po technickej aj právnej stránke sa služby neustále menia, reagujú na nové výzvy, rozširujú sa do ďalších oblastí. Hoci advokáti by mali nové technológie prijať ako súčasť výkonu svojej práce, rovnako musia mať na pamäti zabezpečenie ochrany princípov mlčanlivosti a spravodlivého procesu.

■ CCBE

Rada advokátskych komôr Európy, ktorá združuje 45 európskych advokátskych komôr, prijala na svojom ostatnom novembrovom plenárnom zasadnutí usmernenia pre využitie elektronických prostriedkov pri konzultáciách a stretnutiach advokátov a klientov a takisto využitie videokonferenčných nástrojov v rámci súdnych konaní.

Usmernenia CCBE pre využívanie nástrojov práce na diaľku advokátmi a v rámci súdnych konaní (27. 11. 2020)

dostupné v anglickom jazyku na stránke www.ccbe.eu pod názvom *CCBE Guidance on the use of remote working tools by lawyers and remote court proceedings*

Prax advokáta má svoje špecifiká a výzvou – tak pre používateľov, ako aj pre poskytovateľov nástrojov na prácu na diaľku – je zaručiť absolútnu dôvernosť komunikácie. Túto povin-

nosť možno vnímať v troch rovinách: z ľudskoprávneho hľadiska, deontologického hľadiska a s ohľadom na povinnosti vyplývajúce z ochrany osobných údajov a GDPR. Dôverná komunikácia spadá pod rozsah článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDLP) (ochrana súkromia) pokiaľ ide o prebiehajúce súdne konanie, obchodnoprávne negóciácie, pracovnoprávne poradenstvo, prevody nehnuteľností a pod. Väčšia miera ochrany sa vzťahuje na dôvernosť komunikácie v prípade obhajoby v trestnom konaní v kontexte článku 6 EDLP (právo na spravodlivý proces).

Tieto tri roviny treba mať na pamäti pri analýze podmienok využívania služieb poskytovateľov jednotlivých platforiem. Vyhodnotenie týchto podmienok však nebýva jednoduché a jednoznačné, často sú informácie roztrúsené vo viacerých zdrojoch. CCBE preto spracovala prehľad jednotlivých poskytovateľov platforiem, ktoré európski advokáti bežne využívajú, z hľadiska podmienok užívania a ochrany súkromia. Analýzu možno rozdeliť na nasledovné okruhy:

- Miera dostupnosti a transparentnosti podmienok používania
- Miesto ukladania údajov
- Prevádzkovateľ údajov
- Miera, do akej prevádzkovateľ platformy ďalej používa osobné údaje
- Miera dohľadu, ktorému sú údaje na cloude vystavené
- Technické zabezpečenie platformy
- Dostupnosť prostriedkov nápravy

CCBE apeluje na advokátov, aby týmto otázkam venovali dostatočnú pozornosť a hoci je veľmi lákavé zvoliť poskytovateľa, ktorý ponúka užívateľsky príjemné prostredie a skúsenosť, advokát nesmie zabúdať na ochranu dôvernosti, súlad s ochranou osobných údajov a spoľahlivosť podmienok užívania. Povinnosťou advokáta je pozorne si naštudovať podmienky užívania, porozumieť im a sledovať ich v čase.

Príloha dokumentu ponúka **porovnanie** týchto aplikácií: **Microsoft Teams, BlueJeans, Cisco, Jitsi, Kinly, StarLeaf, Messenger Video, Skype, Skype for Business, Poly.com.**

Druhá časť dokumentu sa zameriava na adaptáciu súdnych konaní na nové podmienky. V prípade súdov advokát nenesie zodpovednosť za výber platformy, no aj v tejto oblasti by mal mať prehľad. Oveľa konkrétnejšie sa advokátov týka ochrana spravodlivého súdneho konania v trestnoprávnej oblasti, kedy advokát musí namietajú postupy, ktoré nie sú v súlade s ochranou práv svojho klienta, napríklad nedosta-

točné zabezpečenie dôvernosti komunikácie s obhajcom pri využití videokonferencií.

K otázke výberu a spôsobu používania videokonferenčných nástrojov súdmi CCBE prijala stanovisko v roku 2014, ktoré je aktuálne aj dnes.

Stanovisko CCBE k využívaniu videokonferenčných nástrojov v cezhraničných trestných konaniach (2014)

dostupné v anglickom jazyku na www.ccbe.eu pod názvom *CCBE position regarding the use of video-conferencing in cross-border criminal proceedings*

Okrem odporúčaní CCBE pre súdy a príslušné štátne orgány, ktoré sa týkajú procesu výberu platformy, pilotného testovania, doplnkového vzdelania, zdieľania osvedčených postupov či znižovania nákladov sa CCBE zameriava na otázku zabezpečenia hladkého priebehu konania. Dôraz kladie na vypracovanie pohotovostných plánov pre prípad zlyhania systému. Upozorňuje, že v prípade cezhraničných konaní, najmä ak účastníci nehovoria materinskou rečou a pochádzajú z iného kultúrno-spoločenského prostredia, môže mať sudca zhoršené podmienky výsluchu. Preto je dôležité zabezpečiť čo najvyššiu kvalitu zvuku a obrazu, aby sa znížilo riziko prehliadnutia či prepočutia prejavu zúčastnených osôb (obžalovaný, svedok, obhajca). Rozšírenie využitia videokonferenčného zariadenia v trestnom konaní má za následok zvýšené riziko porušenia základných zásad trestného konania, a to najmä zásady kontradiktórnosti a bezprostrednosti. Využitie videokonferenčného zariadenia v trestnom konaní sa má preto riadiť zásadou subsidiarity a využívať len v krajných prípadoch a pri splnení základných procesných záruk, medzi ktoré patrí okrem iného účasť obhajcu pri úkone. Pred preuknutím pandémie COVID-19 trend v Európe naznačoval, že motiváciou pre využitie videokonferenčných zariadení je znižovanie nákladov štátu, čo mohlo viesť k tomu, že z videokonferencie sa stane jediná forma prístupu k vypočúvanej osobe. Takýto trend CCBE nepovažovala za prijateľný, keďže princíp hospodárnosti nesmie ísť na úkor práv obhajoby.

CCBE sa venuje aj problematike cloudových služieb. **Usmernenia CCBE pre advokátov týkajúce sa využívania cloudových služieb** prijaté v roku 2012 boli preložené aj do slovenčiny a sú dostupné na www.sak.sk v časti *Dokumenty*. S ohľadom na technologický a spoločenský vývoj však táto téma vyžaduje aktualizáciu, na ktorej výbor CCBE pre informačné technológie momentálne pracuje.

ECBA

Európska komora obhajcov, nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy, vydala 6. 9. 2020 dvadsaťstranovú štúdiu o princípoch využitia videokonferenčných nástrojov v trestnom konaní v post-COVID ére.

Keďže členské štáty EÚ majú rôzne prístupy a mieru využitia videokonferencií v jednotlivých štádiách súdneho konania, ECBA sa venuje argumentom za a proti v snahe nájsť cestu k zefektívneniu súdnych konaní v čase rôznych obmedze-

ní a zároveň pri prísnom rešpektovaní a garantovaní procesných práv podozrivých, obvinených a obžalovaných osôb.

Štúdia rozoberá možnosť výsluchu podozrivej či obvinej osoby prostredníctvom videokonferencie v cezhraničných prípadoch a prijateľnosť účasti obvinenej osoby v konaní pred súdom prostredníctvom videokonferenčných nástrojov. Podobne tieto témy rozoberá v kontexte vnútroštátneho konania bez cezhraničného prvku, ako aj rôzne druhy výsluchov a súvisiace procesnoprávne a technické záruky pre spravodlivý proces.

Dokument je dostupný na www.ecba.org pod názvom *Statement of Principles on the use of Video-Conferencing in Criminal Cases in a Post-Covid-19 World*.

IBA

International Bar Association, organizácia na globálnej úrovni združujúca advokátov a právnikov, ktorej hlavným cieľom je vzdelávanie členov, networking a presadzovanie právneho štátu, ponúka takisto niekoľko zdrojov informácií súvisiacich s dištančným výkonom práce.

Na stránke IBA možno nájsť **prehľad platforiem využívaných na účely rozhodcovského konania** (www.ibanet.org/technology-resources-for-arbitration-av.aspx), ako aj rôzne záznamy webinárov, ktoré sa téme práce na diaľku či IT nástrojov priamo alebo nepriamo venujú. Nájdete ich podľa nasledovných názvov na stránke www.ibanet.org:

- *The impact of remote working on women in the workforce*
- *IT service providers' various difficulties during Covid-19*
- *The abnormal new normal and ADR in family law*
- *Use of data and privacy issues in the Covid-19 time*
- *Covid-19: the law firm office of the future*
- *The impact of Covid-19 on justice*
- *Covid-19 has catapulted us into the future*

Súvisiacou témou je aj problematika kybernetickej bezpečnosti, ktorej sa IBA venovala v roku 2018. Výsledkom je správa **Cybersecurity Guidelines** poskytujúca usmernenia v oblasti kybernetickej bezpečnosti pre advokátov.

Advokátske kancelárie disponujú značným množstvom citlivých údajov týkajúcich sa kancelárie, zamestnancov, prípadov a klientov, čím môžu predstavovať atraktívny terč pre kybernetické útoky. Narušenie bezpečnosti údajov môže mať ničujúce následky z právneho, finančného i reputačného hľadiska. Kým veľké medzinárodné kancelárie môžu byť cieľom útoku pre informácie z oblasti M&A, menšie kancelárie môžu byť napadnuté už len z dôvodu slabšieho technologického zabezpečenia. Podľa štatistík takmer 50 % malých podnikov bolo obeťou kybernetického útoku a 60 % z nich útok neprežilo. Preto by advokátske kancelárie mali mať určité znalosti o kyberbezpečnosti, ale aj vnútorné postupy na odvrátenie útoku. Jednotlivé odporúčania IBA berú do úvahy aj veľkosť advokátskej kancelárie a sú prispôbené jednotlivým modelom.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Obhajca pred nástupom a po nástupe totality

Spomienka na advokáta JUDr. Vojtecha Rampáška

Príspevok bol prednesený na konferencii Advokáti proti totalitě, ktorá sa konala 5. novembra 2019 v Prahe.

V roku 2019 sme si pripomenuli 30. výročie Nežnej revolúcie, ktorá predznamenal koniec režimu, ktorý považoval advokátsky stav za tzv. buržoázy prežitok. Hústka advokátov, ktorí pôsobili ešte pred nástupom komunistického režimu a prežili jeho čistky, odovzdávali svoje skúsenosti a rady novým generáciám advokátov. Historická pamäť advokácie mohla žiť aj naďalej a tak ostala zachovaná pre ďalšie generácie, čo sme mohli plne oceniť po roku 1989. Bolo na čo nadviazať. Aj vďaka týmto advokátom sa môže dnes česká a slovenská advokácia hrdo hlásiť a nadviazať na odkaz slobodnej advokácie z prvej Československej republiky.

Obdobie druhej polovice 40. rokov a začiatok 50. rokov bolo pre obhajcov v Československu azda najturbulentnejším obdobím a zároveň aj obdobím najväčšieho poníženia a perzekúcií advokátov.

Ťažko sa vžíva do postavenia obhajcu v tomto období. Na jednej strane po skočení vojny, v hospodársky aj morálne zdevastovanom štáte, kde veľká časť obyvateľov padla za obeť, sa advokáti museli postarať o svoje živobytie a opäťovne sa tak vrátiť do svojich advokátskych kancelárií.

„Advokácia priniesla najťažšie obeť na životoch a majetku, nakoľko jej členovia pochádzajú predovšetkým z pracujúcich vrstiev a tento pôvod sa prejavil aj v práci prevažnej časti kolegov za okupantov, správnym politickým a mravným postojom. Za nového prezidenta (Advokátskej komory v Prahe – pozn. aut.) bol zvolený Dr. Antonín Klouda, ktorý sa pred krátkou dobou vrátil z koncentračného tábora, zdôraznil, že advokácia bude zase slobodnou a nezávislou. Záleží na mravnej sile každého jednotlivca, čo je najmä u advokátov dôležité. Žijeme v revolúcii, žijeme rýchlo, je nutné vykonať dôkladnú spravodlivú očistu stavu bez osobného hanobenia a špinenia. Každý do práce na svoje miesto.“¹

Na druhej strane ostávalo vysporiadať sa s osobami, ktoré reprezentovali porazený režim. Netrvalo dlho a novoprijatá právna úprava a retribučné súdnictvo na čele s Národným súdom ich postavilo pred spravodlivosť. Slovenská národná rada (SNR) prijala na svojom zasadnutí 15. mája 1945 v Bratislave vlastné retribučné nariadenie č. 33/1945 o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva. Týmto osobám musela byť zabezpečená riadna obhajoba, ak si obhajcu ne zvolili sami.

V tomto období – od januára 1946 – sa z vojenskej služby vracia aj slovenský advokát, môj starý otec Dr. Vojtech Rampášek a pokračuje vo výkone advokácie. Za člena Advokátskej komory v Bratislave bol prijatý 13. mája 1944. Advokát-

sku kanceláriu si otvoril v Bratislave na Francisciho ulici v prenajatom byte. Začínal skromne. Ako spomínal, ešte ako koncipient si zakúpil starší kufríkový písací stroj, k tomu si dokúpil nejaké papiere, zopár kopirákov a pečiatku. Medzi jeho prvých klientov patrili predovšetkým ľudia obvinení vo vojenských trestných kauzách.

Medzi najznámejšie obhajoby tohto obdobia, ktoré vykonával jednoznačne patrí obhajoba Dr. Tuku, vysokého predstaviteľa Slovenského štátu. Išlo o obhajobu *ex offio*. Predseda senátu Igor Daxner vymenoval 19. júla 1946 za Tukovho obhajcu Dr. Rampáška.² Hlavné pojednávanie pred Národným súdom sa začalo 29. júla 1946. Proces bol pomerne krátky, poznačený zdravotným stavom obžalovaného.

Súd uznal Tuku vinným z trestného činu domácej zrady a kolaborantstva podľa nariadenia č. 33/1945 Sb. n. SNR tým, že (parafrázujúc) pomáhal Nemecku rozbiť Česko-slovenskú republiku a viesť vojnu proti spojencom, ďalej tým, že škodil slovenskému národu a demokratickým inštitúciám a propagandisticky obhajoval Nemecko.

Napriek tomu Tukov obhajca Dr. Rampášek požiadal prezidenta republiky Eduarda Beneša o milosť, odvolávajúc sa na zdravotný stav Tuku, a tiež na to, že Tuka svoje konanie olútoval. Bola to posledná možnosť, ktorú Dr. Rampášek ako obhajca mohol využiť v prospech svojho klienta. Trest smrti bol však napriek tomu 20. augusta 1946 v ranných hodinách vykonaný.³

Nad nádejami advokátov v znovu oživenie ich slobodnej advokátskej praxe sa už zároveň zaťahovali mraky. V krátkom slede po vysporiadaní sa s fašistickou totalitou museli advokáti spolu s ďalšími obyvateľmi Československa čeliť novej a v mnohom radikálnejšej totalite komunizmu. Obetami tohto totalitného režimu už nemali byť len vybraní individuálni príslušníci stavu, ale aj stav samotný.

„... nutné bude reformovať aj advokáciu. V jej dnešnej podobe sa odráža starý kapitalistický svet so všetkými svojimi

nešvármí (...) Honba advokátov za ziskom v spleti starých zákonov a nariadení umožňovala výkon advokácie, ktorý je nezlučiteľný so zásadami ľudovej demokracie..." (z prejavu ministra spravodlivosti Čepičku v Národnom zhromaždení dňa 22. decembra 1948).⁴

Ako spomenul Dr. Karel Čermák „Advokacie byla po roce 1948, kdy vyšel nový zákon o advokacii, strašlivě zdecimovaná. Vždyť bylo vyakčněno asi 70 až 80 procent advokátů. Byly zavedeny takzvané akční výbory a před tyhle výbory musel přijít každý advokát na prověrku. Buď ho do nové advokacie převzali, nebo nepřevzali, a když ho nepřevzali, tak se tomu v hantýrce říkalo, že byl vyakčněn. Stav se zredukoval.“⁵

Dr. Rampášek prežil tieto čistky aj napriek tomu, že nikdy vtedy ani potom nevstúpil do politických štruktúr, ani v jednom z mnohých režimov, ktoré zažil. Zaiste, na súkromnú advokátsku prax musel zabudnúť. Z nútene zatvorenej advokátskej kancelárie sa tak presťahoval do budovy Justičného paláca v Bratislave, známeho aj len ako „Justičák“. Ako sa aj uvádzalo v jeho hodnotení z roku 1950: „Dr. Rampášek nebol členom strany a v masových organizáciách nepracoval. Bol obhajcom s osobitným oprávnením. Preukazoval dobrú pracovnú disciplínu. Bol vytrvalý, vo svojom obore má dobrý úspech.“ Dr. Rampášek sa 1. augusta 1951 stáva členom Advokátskej poradne v Bratislave.

Bola zjavná snaha zbaviť advokáciu samostatnosti, ovládnuť ju a reformovať tak, aby bola pod priamou kontrolou vládnucej moci. Zaiste, týkalo sa to všetkých sfér spoločnosti, ktoré už v tom čase neboli pod kontrolou komunistickej moci. Možno spomenúť, že takouto oblasťou bola aj armáda a cirkev.

Vzhľadom na to, že už časť štátnej správy a bezpečnostných orgánov komunisti ovládali pred rokom 1948, boli tieto perzekúcie najviac viditeľné v Československej armáde, kde sa komunistom ešte úplne nepodarilo získať rozhodujúci vplyv. K základným inštitúciám, ktoré využívala komunistická strana ako účinný nástroj v postihu svojich skutočných a domnelých odporcov patrila Štátny súd, ktorý pôsobil medzi rokmi 1948 – 1952, a stal sa neschválne známym dejiskom politických procesov vo veľkom štýle.

Centrálny Štátny súd v Prahe sa postupne špecializoval na jednotlivé oblasti „protištátnej trestnej činnosti“. Štátny súd mal svoje oddelenie v Brne (spisy označované rímskym číslom II.) a oddelenie v Bratislave (spisy označované rímskym číslom III.). Bratislavské oddelenie Štátneho súdu však malo počas celej svojej existencie problémy s vytváraním väčšieho počtu špecializovaných senátov.

Bežnou paxou boli predporady, na ktorých sa od roku 1950 zúčastňoval okrem prokurátora Štátnej prokuratúry a predsedu senátu Štátneho súdu aj celý senát a zástupca Štátnej bezpečnosti (ŠtB). Z predporád sa vyvinul tzv. „proces v kocke“. išlo o nacvičenie, generálnu skúšku pred konaním hlavného pojednávania. Prokurátor mal byť o danej trestnej veci „lepšie informovaný“ ako senát. Predporady tak plnili funkciu dôležitej poistky a súčasne nátlakového prostriedku na senát. Dôkladne vopred pripravené hlavné pojednávanie už na určenej línii nemohlo veľa zmeniť.

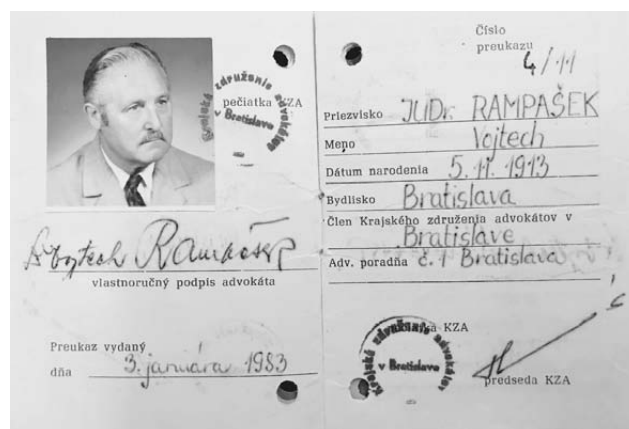
Tabuľa prvej advokátskej kancelárie na Francisciho ulici v Bratislave (1944 – 1948)

Podľa zákona o Štátnom súde, v konaní ním mohla byť obhajcom len osoba oprávnená obhajovať pred občianskym alebo vojenským súdom, zapísaná do osobitného zoznamu, ktoré zostavilo a viedlo Ministerstvo spravodlivosti po dohode s Ministerstvom národnej obrany. Od obhajcov sa vyžadovala pasivita a „politická vyspelosť“, čo v praxi prispievalo k usvedčeniu obžalovaného. Ak obhajca vystupoval aktívnejšie, bol upozornený na nesprávny spôsob vedenia obhajoby.⁶

Z advokáta sa mal stať pomocník sudcu a policajných orgánov, ktorý mal presvedčiť obvineného v politickom procese k spolupráci a k priznaniu, a ktorý nemal zbytočnou obranou svojho klienta sťažovať prácu týchto orgánov. Advokát mohol len argumentovať v prospech obvineného poľahčujúcimi okolnosťami, ako je jeho priznanie, lútosť, nevedomosť či nerozvážnosť. V procese to však nemalo žiadnu váhu, rozsudok bol vopred určený. Zástupcovia bratislavského oddelenia Štátneho súdu a Štátnej prokuratúry dokonca roztriedili obhajcov podľa svojich kritérií na 1. veľmi dobrých, 2. dobrých, 3. mazaných, 4. neutrálnych, s ktorými majú malé skúsenosti.⁷

V slovenskom rámci najviac spĺňal väčšinu kritérií monsterproces, proces s tromi katolíckymi biskupmi Jánom Vojtašákom, Michalom Buzalkom a Pavlom Gojdičom.⁸

Advokátsky preukaz Dr. Rampášeka z roku 1983

Advokátsky preukaz Dr. Rampaška
(zapísaný v SAK pod č. 19)

Samotné konaniu predchádzalo obdobie „príprav“ procesu zo strany činnosti špeciálnych orgánov, vytvorených práve na tento proces (tzv. politická komisia a pracovný kolektív), najvyšších stranických orgánov (Predsedníctvo ÚV KSC, Predsedníctvo a Sekretariát ÚV KSS), stranických orgánov zameraných na cirkevnú politiku (Cirkevná komisia ÚV KSC, cirkevná koordinačná komisia), súdnych orgánov (Štátna prokuratúra, Štátny súd), štátnych cirkevných inštitúcií (Slovenský úrad pre veci cirkevné), štátnych a stranických orgánov na úrovni krajov (krajské národné výbory, krajské sekretariáty KSS, krajské veliteľstvá ŠtB). Tieto špeciálne orgány svoju činnosť aj zaznamenávali vo forme zápisníc.⁹

Podrobne bol „scenár“ riešený dopredu aj v otázke obhajcov. Zo zápisnice z porady zo 7. novembra 1950 v Prahe vieme, že bolo prijaté uznesenie, že „z advokátov pro slovenský proces prichádzejú v úvahu Badík a Otyk. Soudruzi se ještě podívají po venkovských advokátech, v krajním případě by byl použit Rampašek“. Je zřejmé, že Dr. Rampašek ako nestraník mal byť „použitý“ až v krajnom prípade, ak sa nenájde „spoľahlivejší“ obhajca.

Na základe uznesenia prijatého na porade 3. januára 1951 (teda deň po podaní obžaloby a sedem dní pred začiatkom procesu) je prijaté uznesenie, aby „byl okamžitě jmenován Dr. Rampašek obhájcem pro státní soud“. Dr. Rampašek bol ustanovený obhajcom obžalovaného v druhom rade, Dr. Th. Michala Buzalku.¹⁰

Ján Vojtaššák a Dr. Th. Michal Buzalka boli obvinení zo zločinu úkladov proti Republike podľa zák. č. 50/1923 Sb. Všetci boli obvinení zo zločinu vojenskej zrady, zo zločinu velezrady, zo zločinu vyzvedačstva podľa zák. č. 231/1948 Sb.

„Proces v kocke“ sa konal 8. januára 1951 v Bratislave, hlavné súdne pojednávanie potom v stanovenom termíne 10. – 13. januára 1951 pred senátom Štátneho súdu v Bratislave. Rozsudok bol vynesený 15. januára 1951. Vojtaššák bol odsúdený na 24 rokov väzenia, konfiškáciu majetku, peňažný trest 500 000 Kčs. Buzalka bol odsúdený na doživotie, konfiškáciu majetku a peňažný trest 200 000 Kčs. Gojdič bol odsúdený na doživotie, konfiškáciu majetku a peňažný trest 200 000 Kčs. Všetkých troch odsúdili na stratu občianskych práv. Vybrané časti hlavného pojednávania vysielal naživo rozhlas a v niektorých okresných mestách i miestny rozhlas z ampliónov. Bol to znak dôležitosti procesu a snahy ovplyv-

niť verejnú mienku. Proces bol ojedinelý aj tým, že v žiadnej z krajín kontrolovaných po roku 1945 Sovietskym zväzom neboli odsúdení spolu traja biskupi.

V prípade Gojdiča a Buzalku sa neskôr rozhodlo o zmierení ich trestov. Súdnej rehabilitácie sa dočkali všetci traja odsúdení biskupi až 27. septembra 1990 rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach.

Záver

Osudy advokátov, ktorí prežili totalitné čistky, sú dôkazom toho, že i ten totalitný režim, ktorý zavládol v ČSR po februári 1948 musel strieť potrebu advokátov so skúsenosťami a vysokou odbornosťou v odbore, nakoľko takých ľudí by vo svojich radoch hľadal ťažko. Aj keď život týchto advokátov nebol vôbec jednoduchý, nakoľko boli ako nestraníci pod drobnohľadom mocenského aparátu, prejavili svojim pôsobením veľkú občiansku a stavovskú odvahu.

Poznámky

- HENDRYCH, S.: Valná hromada Advokátní komory Pražské. Právní praxe č. 4/1945, s. 153 a nasl.
- NA Bratislava, f. NS, mf. V. Tuka II. A-918, Zápisnica z hlavného pojednávania.
- Ibidem.
- ČEPIČKA, A.: Zlidování soudnictví. Řeč ministra spravedlivosti Dr. Alexeja Čepičky v Národním zhromáždění 22. 12. 1948. Praha, Ministerstvo informací a osvěty 1949, s. 118 – 119. Cit. podľa: BALÍK, S.: Advokacie včera a dnes. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň, 2000, s. 146 – 147.
- Poslední rozhovor s doktorem Karlem Čermákem. *Bulletin advokacie*. Publikované 21. 6. 2017, dostupné na: www.bulletin-advokacie.cz/posledni-rozhovor-s-doktorem-karlem-cermakem.
- SNA Bratislava, f. PS-dodatky-tajné, kart. 2, dok. č. 3/52. List K. Bedrnu R. Strechajovi. Bratislava 9. 1. 1952.
- SNA Bratislava, f. PS-dodatky-tajné, kart. 32. Zápisnica o grmiálnej porade referentov Štátnej prokuratúry a Štátneho súdu oddel. v Bratislave konanej dňa 13. 5. 1950.
- LETZ, R.: Štátny súd a jeho činnosť v rokoch 1948 – 1952. *ACTA HISTORICA NEOSOLIENSIA*, 17, 2014, s. 114.
- Ibidem.
- Michal Buzalka, slovenský rímskokatolícky biskup, 17. 3. 1938 ho pápež Pius XI. vymenoval za svätiačeho biskupa pre Trnavskú apoštolskú administratúru. V roku 1940 ho pápež Pius XII. vymenoval za vojenského vikára slovenskej armády. Tento úrad zastával do roku 1945. Vo vykonštruovanom procese so slovenskými katolíckymi biskupmi J. Vojtaššák a spol. 15. 1. 1951 odsúdený na doživotie. V roku 1955 mu trest zmiernili na 25 rokov väzenia. V roku 1956 mu generálny prokurátor prerušil výkon trestu, žil neamnestovaný v izolácii v českom Děčíně a Táboře do svojej smrti v roku 1961.

JUDr. Michal Rampašek

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom

BLAHA, A.: **Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom.**

Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, s. r. o., 2019.

Anton Blaha, známy slovenský advokát a rovnako známy spisovateľ, autor literatúry faktu, vydal na sklonku roka 2019 v poradí už svoju deviatu knihu s názvom *Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom*. Jeho skoršie diela *Advokát pred európskymi súdmi* (spoluautor, 2004), *Osobnosti Kysúc* (editor, spoluautor, 2004), *Pyžamová revolúcia* (editor, spoluautor, 2007), *Nepíš to, otec* (2009), *Rád vám protirečím* (2012), *Rád sa pýtam aj počúvam* (2013), *Manderla a Modrý Maurícius* (2015) a *Sme čakárenská generácia* (2017) mu vyniesli značný čitateľský ohlas, lebo, ako o ňom napísal svojho času majster Ladislav Ťažký, „čitateľ nemôže nebyť na jeho strane, pretože Blaha je nielen presvedčivým majiteľom myšlienky a názoru – úsudku či súdu, ale aj majstrovským koncipentom slova, ktorý vnáša do duše človeka pocit spravodlivosti a istoty, že je tu niekto, kto nespravodlivosť vidí a počuje“. S najväčším úspechom sa stretla kniha *Manderla a Modrý Maurícius*, súbor príbehov zo súdnej siene (aj predsieni), za ktorú získal viacero významných ocenení – Medzinárodnú hlavnú cenu E. E. Kíschy, Cenu Spolku slovenských spisovateľov a Cenu Klubu slovenských spisovateľov literatúry faktu.

Najnovšie Blahovo dielo organicky nadväzuje na túto oceňovanú knihu, je svojím spôsobom jej voľným pokračovaním – autor totiž veľmi umne vycítil, že čitateľa predovšetkým zaujíma konfrontácia osudov s ľuďmi, ktorí sa ocitli na šikmej ploche, resp. na scestie sa dostali nešťastnou zhodou okolností či rozsudky nad nimi mali politické pozadie.

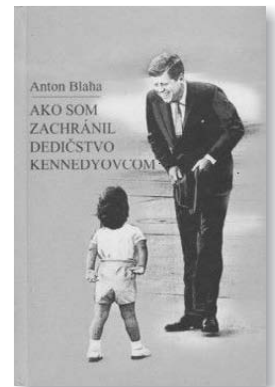
Autor zaradil do knihy jedenásť príbehov, s ktorými sa stretol v pojednávacích miestnostiach, vyrozprávali mu ich jeho klienti, zoznámil sa s nimi pri zhromažďovaní faktov, ktoré mu mali pomôcť pri odhaľovaní pravdy, prípadne pri zmierení trestov alebo oslobodení obžalovaných, ktorých zastupoval. Preukazuje pritom nesmierny cit i vzdelanosť v právnických a justičných otázkach, všestrannú rozhľadenosť v kultúre, literatúre a umení, osobitne vo výtvarnom. Blaha si nevybral bežné tuctové prípady, lež také, v ktorých mohol využiť svoj rozprávačský talent, zmysel pre metaforu, humor a iróniu, psychologický prienik do duše človeka, ale i bystrý um advokáta – detektíva. A tak sa zrodili príbehy vážne, banálne i žartovné, sotva uveriteľné, no jednoznačne pravdivé.

V úvodnej úvahe *Trest smrti – áno či nie* nastoľuje otázku, ktorá mu bola v advokátskej praxi od začiatku jasná – odjakživa bol proti trestu smrti a robil všetko pre to, aby sa v roku 1990 zrušil. Sám spomína zážitok, „keď vyviedli takého odsú-

denca z pojednávacej miestnosti, manželka s dcérou sa mu hodili k nohám v snahe objasniť ho, nedbajúc na strážcov“ (s. 12). Pri tejto téme sa inšpiroval najmä myšlienkami Dostojevského a ďalších veľkých spisovateľov. Dospel k tomu, že „trest smrti neplní svoj účel“ (s. 14) a potom pokračuje: „Nenechávajme na sudcoch ťažkú zodpovednosť za život a smrť. Nesprávny trest odňatia slobody možno neskôr zmierniť alebo zrušiť, prípadne obžalovaného aj oslobodiť. Len jediný trest je nenapraviteľný, keď sa vykoná – trest smrti.“ (s. 17). A práve v tomto humánnom odkaze sa skrýva celoživotná profesionálna skúsenosť a hĺbavosť Blahovho myslenia a rozmyšľania.

Ako som už predtým naznačil, kniha nie je len o vážnych etických súradniciach, autor sa ukazuje aj ako majster absurdity, paródie a humoru. Takým je hneď druhý príbeh o záchrane dedičstva rodiny Kennedyovcov. Istý Blahov klient požiadal písomne niekdajšieho prezidenta USA J. F. Kennedyho, aby sa stal krstným otcom jeho syna. Odpoveď nedostal, ale po tragickej prezidentovej smrti sa obrátil na túto zámožnú americkú rodinu so žiadosťou o dedičstvo, lebo vraj kto mlčí, ten svedčí. A advokát mal „zákonný nárok na dedičstvo“ pre klientovho potomka vybaviť. Bola to hlúposť ako hrom! A čo na to advokát? Poslal ho do bratislavského kostola Blumentál, už zo zvyku, lebo „keď sme si nevedeli s klientmi poradiť, nasmerovali sme ich do tohto blízkeho bohumilého stánku. Nikdy sa nevrátili, určite dostali rozhréšenie či odpustenie alebo rozum“ (s. 28). K podobnej várke patrí aj príbeh *Teplá láska slovenská*, odohral sa kedysi v sedemdesiatych rokoch minulého storočia, istého funkcionára trestne stíhali za to, že zosobášil dvoch homosexuálov, dej je humorne-pikantný, plný slovných gagov a tristných výrazov. Jeden z mileneckej dvojice mládencov sa „prerobil“ na dievčinu a sfaľšoval občiansky preukaz. A sobáš bol na svete. Prišlo sa na to až po rokoch. Možno povedať, že to bol paradoxne vôbec prvý sobáš homosexuálov na Slovensku. Prirodzene, nepýkal za to sobášiaci, ale tí, čo falšovali úradnú listinu. V ľahko ladenom, rovnako úsmevnom tóne sa nesú i príbehy *Predaná nevesta* a *Môj najväčší honorár*, ktoré ešte väčšmi rozochvejú bránicu čitateľa.

Pravdaže, súdne prípady sú skôr smutné, neveselé – takým je v knihe príbeh s názvom *Špión, ktorého nepopravili*, o autorovom priateľovi, z ktorého v päťdesiatych rokoch „vyrobili“ špióna. „Sudca mlčal. Prokurátor bol spokojný, obhajca bol ticho. Všetci prehládali, čo mali vidieť, vedieť, tušiť, čo bolo

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2021

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2021 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, je možné dohodnúť **indi-viduálne**.

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

pre súd rozhodujúce.“ (s. 55). Blaha sa oprávnené pýta: „Podľahli všetci dobe a atmosfére strachu?“ Odpoveď je jasná. Aj preto autor do výberu zámerne začlenil špecifické trestné skutky, za ktoré sa najčastejšie stíhalo v minulom režime – príživníctvo, opustenie republiky, rozkrádanie a poškodzovanie majetku v socialistickom vlastníctve. Svedčia o tom napríklad dokumentárne poviedky *Keď sokol oprýchne*, *Som prostitútka*, *pán sudca*, *Slzy kabaretu* *Tatra revue*.

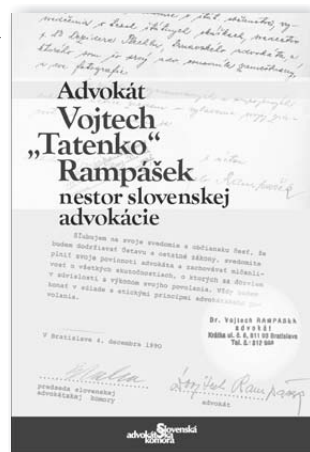
Autor, ako som už spomínal, je milovník a znalec výtvarného umenia. Bravúrne to dokazuje v najprepracovanejšom príbehu *Tri ženy* *Ladislava Mendnyánszkeho*, ktorý je svedectvom toho, ako svojím advokátskym kumštom a kultúrnou rozhľadenosťou zachránil pre Slovenskú národnú galériu (pred dedičskými nárokmi podozrivých reštituentov) takmer celú zbierku obrazov tohto originálneho maliara európskeho formátu.

Bol to veľký úspech! A hoci, ako píše v záverečnom príbehu knihy, v poslednom prípade svojej profesionálnej kariéry ako obhajca aj napriek veľkému úsiliu neuspel (pokús o záchranu matky s dieťaťom pred vysťahovaním z bytu), čitateľ sa po prečítaní knihy presvedčí, že Anton Blaha je advokát s veľkým srdcom a spisovateľ s nezameniteľným rukopisom.

Pavol Dinka

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek

nestor
slovenskej
advokácie

Publikácia podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti aj v advokácii. Zachytený je pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990. Autorom je advokát **JUDr. Michal Rampášek**, vnuk JUDr. Vojtecha Rampášeka.

V prípade záujmu kontaktujte:

Cena: 5 eur

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Za JUDr. Zoltánom Ludikom †

Ľudia si pri rôznych príležitostiach prajú najmä veľa zdravia. Pranie zdravia v dnešnej dobe prestalo byť iba bežným klišé a my si v plnej miere uvedomujeme jeho hodnotu. So želaním hojnosti zdravia prichádza aj predseda redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* v úvodníku. Kolegyňiam a kolegom praje, aby sa covidovú pandémiu podarilo poraziť. Žiaľ, kolega JUDr. Zoltán Ludik tento boj nevybojoval úspešne. Podľahol neúprosnému vírusu a 23. januára 2021 náhle navždy odišiel do advokátskeho neba.

Krátky životopis, ktorý JUDr. Zoltán Ludik poskytol do knihy *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1989 – 2000*, už, žiaľ, píšeme v minulom čase. V odbore právo promoval na Právnickej fakulte UK v Bratislave v roku 1980. V Galante pôsobil na okresnom súde ako súdny čakaťel (1980) a v advokátskej poradni ako koncipient (1981 – 84). Tam sa aj stal po zložení advokátskej skúšky (1984) advokátom. V roku 1991 vytvoril s Jozefom Malým a Ladislavom Udvarosom advokátsku kanceláriu so sídlom v Galante, ktorá sa v roku 1993 presunula do Bratislavy. Tam sa k združeniu pridal Štefan Detvai.

Neopakovateľnú atmosféru novembra 1989 prežíval ako aktívny advokát. Z praxe si pamätal, ako sa rodili zmeny. Pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie si v rozhlasovej relácii zaspomínal, ako rýchlo advokáti zareagovali na nové pomery – v rámci legislatívnych zmien jedným z prvých bol práve zákon o slobodnej advokácii. „Po 89. sme hľadali spôsob, ako by sme mohli advokáciu vrátiť späť do demokratického stavu. Žiaľ, nemali sme žiadne vzory, kontakt so Západom bol veľmi obmedzený, skoro nemožný.“ Spomínal, ako zaznievali hlasy, že advokáti by sa mohli vrátiť k starému zákonu, ktorý však pochádzal ešte z 19. storočia. „Chcel som sa skontaktovať s nejakým rakúskym advokátom, lebo pôvodný zákon sme my, uhorské zeme, mali spoločný s Rakúskom. Dopracoval som sa k jednému telefónnemu číslu. Zavolať som a – zhodou okolností som sa nakontaktoval na Dr. Waltera Schuppicha, predsedu Rakúskej advokátskej komory. S kolegom sme prijali jeho pozvanie, odovzdal nám knihy a povedal, že nám poskytne akúkoľvek súčinnosť. Po konferencii v januári 1990 vznikli komisie na prípravu zákona a ďalších advokátskych predpisov. Rakúski kolegovia nám nesmierne pomohli.“

JUDr. Ludik ďalej spomínal: „Boli sme naozaj prvou profesijnou organizáciou v Československu, ktorá prešla zmenou; stali sme sa určitým vzorom. Z pôvodného počtu 250 advokátov bol nárast členskej základne obrovský, čomu zodpovedá aj práca komory a jej orgánov. Samospráva je veľmi dôležitá, aj pre udržanie výkonu disciplinárnej právomoci. Musíme byť prísni, ale spravodliví; v tom spočíva ochrana slušných advokátov – že sa ich advokátska komora zastane, keď sa dostanú do

problémov; nemôže to však byť vnímané tak, že môžu vykonať čokoľvek a komora ich bude chrániť. To istotne nie.“

JUDr. Zoltán Ludik bol v roku 1990 členom komisie pre otázky advokácie a komisie pre ekonómiu. Aktívne sa podieľal na príprave prvého zákona o slobodnej advokácii nielen odborným vstupom, ale aj zabezpečením prekladu rakúskych predpisov o výkone advokácie.

V orgánoch Slovenskej advokátskej komory pôsobil od jej založenia ako člen revíznej komisie (1990 – 2002) a disciplinárnej komisie (2002 – 2010). Bol členom zahraničných združení advokátov (DACH, ABA, IBA), pôsobil ako náhradník disciplinárnej komisie Generálnej prokuratúry SR (2014) a člen odvolacieho disciplinárneho súdu pri Najvyššom súde SR (2016 – 2019). **V roku 2015 mu Slovenská advokátska komora udelila ocenenie za celoživotný prínos advokácii.**

S JUDr. Zoltánom Ludikom som mal česť stretnúť sa osobne v novembri 2019 v Rádiu Regina. Stretnutie na vlnách éteru som vnímal ako symbolické, mimoriadne zaujímavé a pre mňa prínosné – on, zástupca generácie, ktorá na vlastnej koži okúsila chuť socialistickej advokácie aj úžasné ponovembrové zmeny – ja, zástupca mladej generácie. Opätovne som si uvedomil, že to, čo dnes považujeme za samozrejmú vec, bolo v časoch totality iba snom, nepredstaviteľnou metou... JUDr. Zoltán Ludik mi umožnil preniesť sa do ponovembrovej eufórie, do doby, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila podobu dnešnej advokácie. Sotva si v súčasnosti vieme predstaviť prácu v područí štátu. Ďakujem JUDr. Zoltánovi Ludikovi za to, že v rozhodujúcej dobe venoval množstvo času a svoj odborný potenciál vyššiemu princípu.

Slovenská advokátska komora pri príležitosti 30. výročia prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie spracovala knihu o novodobých dejinách našej profesie. JUDr. Ludik bol členom autorského kolektívu. Pandemická situácia však oddialila jej vydanie. Mohli sme sa stretnúť pri uvádzaní knihy do života... Je mi veľmi ľúto, že k ďalším rozhovorom a stretnutiam už nepríde. Osobný odkaz JUDr. Zoltána Ludika je však stále živý. Pri jeho mene si vybavujem hodnoty, na ktoré sa odvolávame – sloboda, nezávislosť, poctivosť, etický výkon povolania... A za tým všetkým stojí dobrý, plnohodnotný a obdivu hodný človek – advokát, kolega a priateľ – ktorý bude chýbať všade tam, kde aktívne žil.

S JUDr. Zoltánom Ludikom sa lúčim v mene Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory i v mene celej slovenskej advokácie. Česť jeho pamiatke!

Viliam Karas

predseda Slovenskej advokátskej komory

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2021

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Rok 2020 bol pre nás všetkých náročný.

*Tento rok bude oveľa lepší,
to vám prajeme zo*

